ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

ปริญญา

การบริหารการศึกษา | การศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

A Proposed Model for Implementation of the National Research University Policy in Higher Education Institutions

นามผู้วิจัย นางสาวพัชรา เดชโฮม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยชิต, ค.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(รองศาสตราจารย์วินัย ดำสุวรรณ, วท.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(อาจารย์สนั่น ประจงจิตร, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิทธิกร สุมาลี, ศษ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน ..... เดือน ..... พ.ศ .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

A Proposed Model for Implementation of the National Research University Policy in Higher Education Institutions

โดย

นางสาวพัชรา เดชโฮม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัชรา เดชโฮม 2557: รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑป ไชยชิต, ค.ด. 239 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา และ 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประชากร จากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย จำนวนเก้าแห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้รับผิดชอบงานแผนหรือวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะวิชา จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ด้วยสถิติ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบประเภทการวิเคราะห์เชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (path analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ

2. รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square=2.48, df=2, P-value=0.28990, RMSEA=0.030) ประกอบด้วยพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน คือ 1) มาตรฐานวัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากรของนโยบาย 3) การสื่อสาร 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัย

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Patchara Dechhome 2014: A Proposed Model for Implementation of the National Research University Policy in Higher Education Institutions. Doctor of Education (Educational Administration), Major Field: Educational Administration, Department of Education. Thesis Advisor: Assistant Professor Moldhop Chaiyachit, Ph.D. 239 pages.

The purposes of this study were to: 1) study factors for implementation of the national research university policy in higher education institutions and 2) propose a model for implementation of the national research university policy in higher education institutions. The population of nine was selected from the universities declared to be the national research universities. The respondents of 314 were planning administrators, planning or research staffs and planning or research committee from each university. The research instruments were a structured interview schedule, a questionnaire, and a checklist form, All data were analyzed in term of frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis, path analysis and content analysis.

The research findings were as follows:

1. The factors for implementation of the national research university policy in higher education institutions consisted of 13 components.

2. The model for implementation of the national research university policy in higher education institutions is conformed to empirical data (Chi-Square=2.48, df=2, P-value=0.28990, RMSEA=0.030) that consisted of multi-variables relation consisted of 1) standard and objective 2) resource of policy 3) communication of policy 4) characteristic of the implementing agencies 5) economic, social and political condition and 6) attitude of implementers which were found propriety, feasibility, utility and accuracy with the theory, principles and concept of the research.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยชิต ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย ดำสุวรรณ และ อาจารย์ ดร.สนั่น ประจงจิตร กรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร พันโทหญิง ดร.อภิญญา อินทรรัตน์ และดร.ผ่องศรี เวสารัช ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้การวิจัยเล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิทยา รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความต่างๆ ที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้า และนำมาอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนเพื่อนๆ นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น 5 ภาคปกติ ที่เป็นกำลังให้กันและกัน

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อเวียงชัย เดชโฮม คุณแม่วิญญา เดชโฮม และพี่ๆ น้องๆ หลานๆ เหลนๆ ในครอบครัวเดชโฮมทุกคนที่คอยให้กำลังใจ และกำลังทรัพย์ในการศึกษาครั้งนี้ด้วยดีโดยตลอด

คุณค่าอันพึงมีจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และครอบครัวที่ให้กำลังใจในการสนับสนุนการศึกษามาโดยตลอด จนทำให้การวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

พัชรา เดชโฮม

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (6)

บทที่ 1 บทนำ 1

ความสำคัญของปัญหา 1

คำถามการวิจัย 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

สมมุติฐานของการวิจัย 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6

ขอบเขตการวิจัย 6

กรอบแนวคิดการวิจัย 8

นิยามศัพท์ 10

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 13

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย 14

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ 63

มหาวิทยาลัยวิจัย (research university) และตัวบ่งชี้การเป็น
มหาวิทยาลัยวิจัย 72

ยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัย 78

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา 87

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 92

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 102

ขั้นตอนการวิจัย 102

ประชากร 107

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 108

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ 108

การเก็บรวบรวมข้อมูล 111

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย 112

บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ 116

ผลการวิจัย 116

ข้อวิจารณ์ 175

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 184

สรุปผลการวิจัย 186

ข้อเสนอแนะ 187

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 190

ภาคผนวก 202

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 203

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย 205

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล 207

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย 209

ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 211

ภาคผนวก ฉ แบบแสดงความคิดเห็นตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย 222

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 239

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	38
2	แสดงความถี่ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	40
3	ตารางวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องของยุทธศาสตร์ 9 มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ	80
4	แสดงผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	107
5	แสดงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	120
6	ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	126
7	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	127
8	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	140
9	แสดงค่า KMO - Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	141
10	แสดงองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	142
11	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและจำนวนกลุ่มองค์ประกอบ	146

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	องค์ประกอบที่ 1	148
13	องค์ประกอบที่ 2	150
14	องค์ประกอบที่ 3	151
15	องค์ประกอบที่ 4	153
16	องค์ประกอบที่ 5	154
17	องค์ประกอบที่ 6	155
18	องค์ประกอบที่ 7	156
19	องค์ประกอบที่ 8	157
20	องค์ประกอบที่ 9	158
21	องค์ประกอบที่ 10	159
22	องค์ประกอบที่ 11	160
23	องค์ประกอบที่ 12	161
24	องค์ประกอบที่ 13	164
25	ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	166

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	ค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์	167
27	แสดงค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านการนำไปใช้ประโยชน์	170

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2	ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	47
3	ตัวแบบด้านการจัดการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	48
4	ตัวแบบการพัฒนาองค์การ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	49
5	ตัวแบบของระบบราชการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	50
6	ตัวแบบทางการเมือง สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	51
7	ตัวแบบทั่วไป สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	52
8	ตัวแบบสหองค์การสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	53
9	ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	58
10	ตัวแบบการกระจายอำนาจสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	59
11	ตัวแบบกระบวนการ (PPIP) สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	60
12	ตัวแบบทั่วไป สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	61
13	ตัวแบบระบบพื้นฐาน สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ	62
14	แผนภาพสรุปขั้นตอนการดำเนินการ	106

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
15	องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	163
16	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องกับแนวคิดของ Horn and Meter	169

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

นโยบาย เป็นแนวทางที่กำหนดขึ้นอย่างกว้างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ หรือข้อความทั่วไปซึ่งใช้เป็นตัวชี้นำสำหรับการบริหารงานต่างๆ นอกจากนั้น นโยบาย ยังเป็นกลวิธีที่จะเป็นหนทางนำไปสู่เป้าหมายส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเหมาะสม (Hogwood and Gunn, 1984 อ้างใน พรรณิลัย นิติโรจน์, 2551) ซึ่ง Keeley (2001) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของนโยบายที่ดีต้องมีเป้าหมายที่จะกระทำ มีการกำหนดแนวทาง และกฎเกณฑ์ วิธีการ กลยุทธ์ กลวิธี เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะทำให้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลงานภายในเวลาที่กำหนด จะเห็นได้ว่าการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้จริงจึงต้องมีวิธีการแนวปฏิบัติที่ชัดเจน หรือกระบวนการ หรือกลไก ดังนั้น นโยบายเป็นสิ่งใดก็ตามที่รัฐ หรือหน่วยงานนั้นโดยผู้บริหารสูงสุดต้องการเห็น ต้องการที่จะทำ หรือไม่ทำ เนื่องจากมองเห็นถึงผลความสำเร็จของนโยบายนั้นโดยที่คนทั่วไปอาจจะยังมองไม่เห็นชัดเจนนักว่า นโยบายนั้นๆ จะส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรง และทางอ้อม (สุคนธา คงศีล และ สุขุม เจียมตน, 2550 อ้างถึง Keeley, 2001)

กระบวนการนโยบายสาธารณะ (Hill, 1997 อ้างใน สุคนธา คงศีล และ สุขุม เจียมตน, 2550) ประกอบด้วยการสร้างนโยบาย (policy formulation) ที่อยู่บนฐานความรู้ (knowledge-based) กระบวนการทางสังคมให้เกิดคุณค่าทางสังคม (social value) กระบวนการทางศีลธรรมให้เกิดกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม (moral formulation) โดยเน้นกระบวนการที่เรียกว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (Participatory Public Policy Process=PPPP (4's P)) เพื่อสร้างความเข้าใจในสังคม (social understanding) อันจะนำไปสู่ การสร้างคุณค่าทางสังคม (social value) ที่พึงประสงค์ก่อนจะนำไปสู่การขับเคลื่อนด้านปฏิบัติการ หรือที่เรียกว่า การปฏิบัติทางสังคม (social practice) เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social transformation) ดังนั้นนโยบายสาธารณะที่ดีต้องมี 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านข้อมูล และความรู้ที่ดี ส่วนปัจจัยที่ 2 คือกระบวนการนโยบายที่ดี (สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ และคณะ, 2546)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตลอดจนการเชื่อมโยงของระบบเศรษฐกิจโลกเข้าสู่สังคมฐานความรู้ (knowledge-based society) ที่ความรู้ ความสามารถของกำลังคน และภูมิปัญญาของประเทศ นับเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศในการแข่งขันกับนานาประเทศ หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ (knowledge-driven economy) จากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศเป็นวาระแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล การพัฒนาระบบราชการ การปฏิรูปอุดมศึกษา การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี นอกจากนี้ยังมีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ของระบบมหาวิทยาลัย ในปัจจุบันระบบมหาวิทยาลัยกำลังอยู่ระหว่างการปฏิรูปและปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่การแข่งขันทางตลาดมากขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตามแนวโน้มของอุดมศึกษาโลก ปรับเปลี่ยนแปลงจุดเน้นทางวิชาการ จุดมุ่งหมายของอุดมศึกษาต้องส่งเสริมให้เป็นเลิศทางการวิจัย ใช้ความรู้จากการวิจัยช่วยพัฒนาสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ใช้การวิจัยเป็นวิธีการสร้างฐานความรู้เพื่อดำเนินการสอน/หรือการเผยแพร่วิทยาการ การจัดการศึกษาต้องมีความสัมพันธ์กับโลกของงาน มีการวางแผนระยะยาวที่สอดคล้องกับชุมชนมากขึ้น สร้างเครือข่าย (network) และความร่วมมือ (cooperation) มุ่งเน้นความสามารถในตัวผู้เรียน การสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบของระบบการจัดการศึกษาของแต่ละองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับ Weber (2000) กล่าวว่า พันธกิจของมหาวิทยาลัยมีสองประการ คือ มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบ (responsible) และตอบสนอง (responsive) กล่าวคือ ความรับผิดชอบเป็นทรรศนะระยะยาวที่มหาวิทยาลัยต้องดูแลสนองความต้องการของสังคม ส่วนการตอบสนองเป็นเรื่องของยุทธศาสตร์ใกล้ตัวตามความต้องการระยะสั้นทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาคมที่มหาวิทยาลัยให้บริการ พันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย คือ การสอน การเผยแพร่ความรู้ และการวิจัยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญเพื่อปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้เกิดผลต่อประชาชนและสังคม (ถนอมวรรณ ประเสริญเจริญสุข, 2549 อ้างถึง Weber, 2000)

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาปรับกระบวนทัศน์ใหม่ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินภารกิจจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบาย และแผนการพัฒนาประเทศพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถาบันให้มีความคล่องตัว เป็นระบบธรรมาภิบาล (good governance) ที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ ในการพัฒนาอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยนั้น เครื่องมือที่ดีที่สุด และมีประสิทธิภาพที่สุด คือ การวิจัย (เพทาย เย็นจิตโสมนัส, 2552) การที่มหาวิทยาลัยสามารถผลิตผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารนานาชาติที่มีปัจจัยที่มีผลกระทบสูง (high impact factor) สามารถผลิตผลงานที่จดสิทธิบัตร และได้รับการจัดอันดับที่ดีในอันดับของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยโลก เป็นผลผลิตเชิงประจักษ์ (evidence-based output) และตัวชี้วัด (key performance indicator) ที่เกิดจากการทำการวิจัย และนวัตกรรมอย่างจริงจัง เข้มข้น และเข้มแข็ง โดยที่มหาวิทยาลัยจะพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติได้ คงจะต้องมีการปรับเปลี่ยน และปฏิรูปหลายด้าน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวถึงการปฏิรูประบบการวิจัยของประเทศไทยว่า โครงสร้างระบบวิจัยของประเทศไทยไม่ยืดหยุ่น และมีลักษณะแยกส่วน ขาดการปรับตัวที่ไวเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลง ขาดความชัดเจนเชิงนโยบาย หรือทิศทางเพื่อการวิจัยของประเทศ องค์กรภายใต้ระบบการวิจัยขาดเอกภาพ และความร่วมมือที่ดีต่อกัน ขาดการเชื่อมโยงการวิจัยอย่างเป็นระบบ ระบบบริหารจัดการทุนวิจัยยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ มีการใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาของประเทศคิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP ต่ำทำให้ผลงานวิจัยขาดคุณภาพ และไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาประเทศได้เท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการวิจัย และระบบการศึกษาที่เน้นการวิจัยเป็นฐานสำคัญ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2550) เห็นว่า รัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในกระบวนการจัดสรรทรัพยากรวิจัยเพื่อสร้างงานวิจัยที่มีมูลค่าเพิ่มต่อระบบเศรษฐกิจ และพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่มีความจำกัดในงบประมาณสนับสนุน ในขณะเดียวกันก็ยังต้องดูแลการวิจัยที่ไม่มีผลต่อภาคการผลิต หรือมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ แต่มีความจำเป็นต่อสังคม รวมทั้งการสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ ซึ่งยังขาดประสบการณ์ โอกาสการสนับสนุนทางการเงิน และสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทั้งจากสถาบันของรัฐ และเอกชน

ขีดความสามารถด้านการวิจัยของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผลิต ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และการผลิตผลงานวิจัยซึ่งเป็นฐานสำคัญไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจากข้อมูลของ The Institute for Management Development (IMD) ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีเรื่องเร่งด่วนที่ควรแก้ไขในสามประเด็น ดังนี้ 1) การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยพัฒนา (R and D) ให้สูงขึ้น 2) เพิ่มจำนวน และคุณภาพบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา และ 3) การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนามากขึ้น โดยในปี 2551 มีมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ภายใน 500+อันดับของ World University Rankings 2008 ที่จัดทำโดย Times Higher Education- QS จำนวน 25 แห่ง โดยเป็นมหาวิทยาลัยไทยเจ็ดแห่ง สิงคโปร์สองแห่ง มาเลเซียห้าแห่ง ฟิลิปปินส์สี่แห่ง และอินโดนีเซียเจ็ดแห่ง อาจกล่าวได้ว่านอกเหนือจากสิงคโปร์แล้ว มาเลเซีย เป็นอีกประเทศหนึ่ง ที่ได้สนับสนุนให้เกิดมหาวิทยาลัยวิจัยเพื่อเข้าสู่การจัดอันดับโลกอย่างจริงจัง โดยในช่วง 3-5 ปี ที่ผ่านมา มาเลเซียสามารถพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยให้เข้าสู่อับดับ 500+ ได้ถึงห้าแห่ง ดังนี้ Universiti Malaya, Universiti Kabangsaan Malaysia, Universiti Sains Malaysia, Universiti Putra Malaysia และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Universiti Teknologi Malaysia สำหรับประเทศไทย มหาวิทยาลัยยังคงเป็นหน่วยผลิตผลงานและบุคลากรวิจัยที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยตัวเลขต่างๆ ที่เกี่ยวกับดัชนีชี้วัดด้านการวิจัยในฐานข้อมูลระดับนานาชาติ Scopus บ่งชี้ว่าผลงานวิจัยกว่าร้อยละ 90 ของประเทศ จะมาจากภาคมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากกลุ่มมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ 7-10 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เร่งพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยของประเทศสู่ระดับโลก (world-class university) เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัย พัฒนาและการฝึกอบรม/ประชุมวิชาการในระดับภูมิภาค ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้ สอดคล้องอย่างยิ่งกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งตามกรอบแผนดังกล่าวนี้ จะจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยของไทยออกเป็นสี่กลุ่ม คือ 1) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและมหาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา 2) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง 3) กลุ่มมหาวิทยาลัยสี่ปี และมหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ และ 4) กลุ่มวิทยาลัยชุมชน และเพื่อให้ประเทศไทยเกิดรูปธรรมของกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยซึ่งสามารถขยับเข้าสู่การจัดอันดับโลกจนสามารถเป็นฐานของ Regional Education Hub ได้ ประเทศจำเป็นต้องเพิ่มตัวเลขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดด้านวิจัยและพัฒนา (research and development: R and D) ในลักษณะก้าวกระโดด ในขณะเดียวกัน กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยควรมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาของประเทศควบคู่ไปด้วย รวมถึงการมีส่วนช่วยยกระดับการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาทั้งระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

จากความสำคัญของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันกลุ่มมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก และมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ จะพัฒนาก้าวไปสู่การเป็น “มหาวิทยาลัยวิจัย” ที่ให้ความสำคัญในภารกิจการผลิต และพัฒนานวัตกรรมการวิจัยต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยในการสร้างชื่อเสียง และรายได้สู่มหาวิทยาลัยจำนวนมาก ส่วนประเทศไทยได้มีการประกาศมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นปีแรกของประเทศไทย ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในขณะที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังมีความอ่อนแอ มหาวิทยาลัยกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวนเก้าแห่ง สามารถจะเป็นหัวกระบวน หรือตัวจุดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา และยกระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัยไทยทั้งระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการนำนโยบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่จะสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย เพื่อการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในมาตรฐานระดับโลก (world class university) และเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต่อไป

คำถามการวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง

2. รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อคำถามของการวิจัยผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ

2. รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน มีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีรูปแบบในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน และเป็นไปได้

2. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตทางการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตเนื้อหา

1. ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1 มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ

1.2 มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย

1.3 สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน

1.4 การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร

1.5 พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

1.6 ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2. ขั้นตอนกระบวนการการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (policy implementation) โดยได้บูรณาการทฤษฎี และแนวคิด เพื่อสร้างรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดนักวิชาการชาวต่างประเทศ และชาวไทย โดยศึกษาจาก แนวคิดของ Van Horn and Van Meter (1976); Sabastier and Mazmanian (1980); Pressman and Wildavsky (1973); Bardach (1980), Lipsky (1980); Elmore (1980); Nakamura and Smallwood (1980); Sorg (1983) Goggin et al. (1987); วิโรจน์ สารรัตนะ (2546); วรเดช จันทรศร (2551); สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550) และศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) ได้องค์ประกอบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เจ็ดองค์ประกอบ ได้แก่

2.1 ทรัพยากร

2.2 กระบวนการทางการเมือง

2.3 นโยบาย

2.4 กระบวนการ

2.5 การสื่อข้อความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.6 การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย

2.7 ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์

3. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายในระดับอุดมศึกษา และจากนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมาศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้

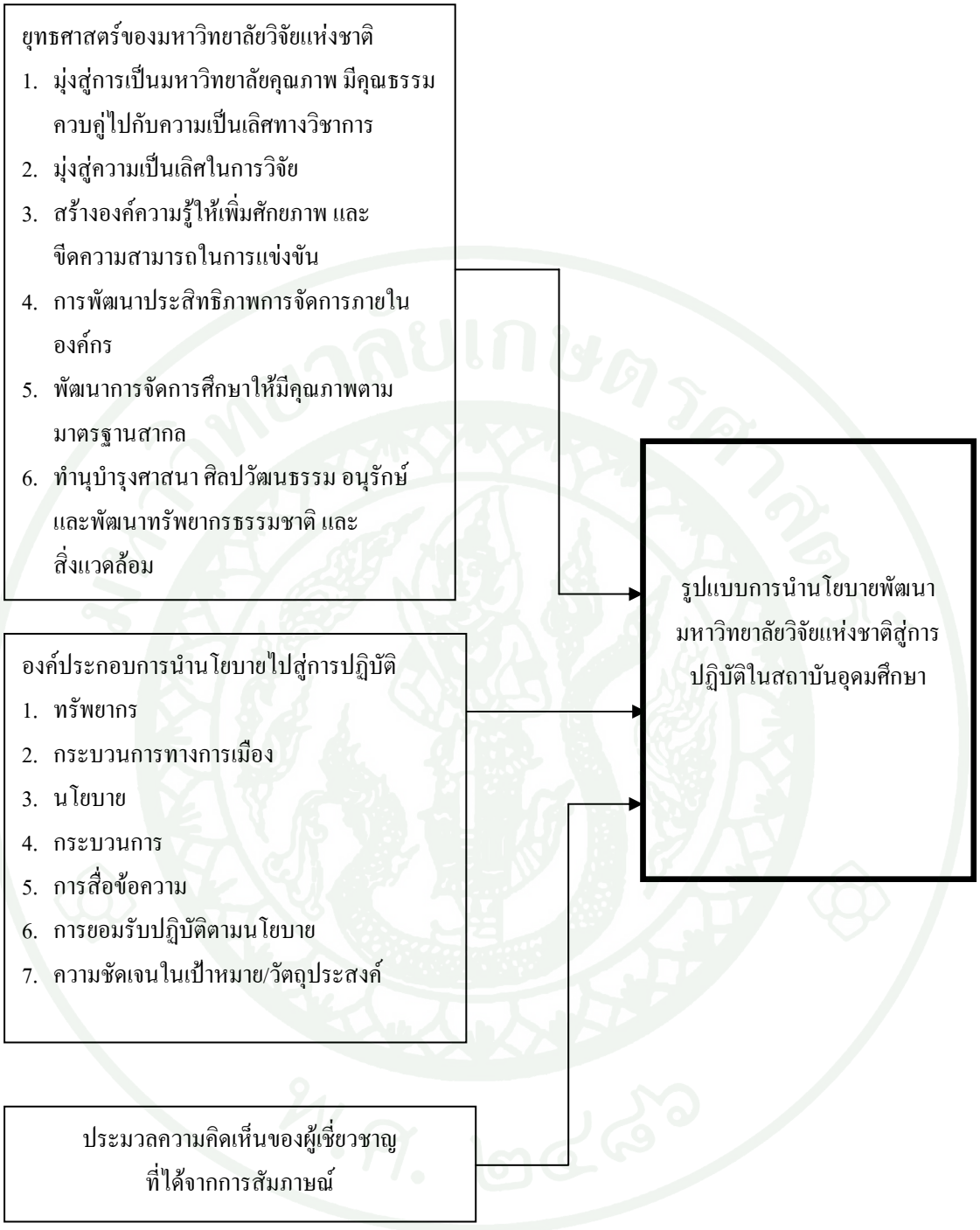
ขอบเขตประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และผู้อำนวยการกองแผนหรือวิจัย ส่วนระดับคณะวิชา ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และหัวหน้างานแผนและนโยบายหรือวิจัย ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี 2553 จำนวน 9 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) จำนวนทั้งสิ้น 314 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักการศึกษาหลายท่านตามกรอบแนวคิดของ Van Horn and Van Meter (1976); Sabastier and Mazmanian (1980); Pressman and Wildavsky (1973); Bardach (1980), Lipsky (1980); Elmore (1980); Nakamura and Smallwood (1980); Sorg (1983) Goggin et al. (1987); วิโรจน์ สารรัตนะ (2546); วรเดช จันทรศร (2551); สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550) ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายในระดับอุดมศึกษา และจากนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมาศึกษาได้องค์ประกอบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ทรัพยากร กระบวนการทางการเมือง นโยบาย กระบวนการ การสื่อข้อความ การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย และความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ได้กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์

รูปแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ หมายถึง แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณเพื่อแสดงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายที่วางแผนและคัดเลือกไว้แปลงไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลประกอบด้วย ทรัพยากร กระบวนการทางการเมือง นโยบาย กระบวนการ การสื่อข้อความ การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์

ทรัพยากร หมายถึง สถาบันอุดมศึกษามีบุคลากรที่พอเหมาะ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ในระยะเวลาพอเพียง รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

กระบวนการทางการเมือง หมายถึง การได้รับการจัดสรรงบประมาณจากผู้มีอำนาจทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และสาธารณชน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

นโยบาย หมายถึง การระบุรายละเอียดในยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเชื่อมโยงกับการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

กระบวนการ หมายถึง วิธีการที่ใช้และปรับปรุงเพื่อตอบสนองข้อกำหนดต่างๆ ตามนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

การสื่อข้อความ หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารการทำงาน และความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย หมายถึง ระดับการยอมรับของผู้ปฏิบัติในเป้าหมาย กฎระเบียบ และแผนงานการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย กฎระเบียบ และแผนงานการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของผู้บริหาร มีความชัดเจน ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

นโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ หมายถึง นโยบายเร่งด่วนในการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยของประเทศสู่ระดับนานาชาติเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยพัฒนา และการฝึกอบรม/ประชุมวิชาการในระดับภูมิภาค ทั้งในเรื่องการพัฒนาความเป็นเลิศ และการแก้ปัญหาของประเทศ โดยให้เกิดผลผลิต และผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาของประเทศ และสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ทำให้การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติที่กำหนดไว้แปลงไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลประกอบด้วย การมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ การมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ หมายถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย หมายถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาโดยมีความเป็นเลิศในการวิจัยเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร หมายถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กรเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล หมายถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา และบัณฑิตศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยปัจจัยที่พหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน คือ 1) มาตรฐานวัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากรของนโยบาย 3) การสื่อสาร 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย
    - 1.1 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนโยบาย
    - 1.2 การนำนโยบายไปปฏิบัติ
    - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
3. มหาวิทยาลัยวิจัย (research university) และตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย
    - 3.1 ความหมายและความเป็นมาของมหาวิทยาลัยวิจัย (research university)
    - 3.2 การพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
    - 3.3 ตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (national research universities indicators)
4. ยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัย
5. แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย

ในสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน ต่างให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบายโดยเฉพาะผู้บริหาร ที่จะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนโยบาย เพราะจะต้องนำพาองค์การไปสู่ความสำคัญตามเป้าหมาย ดังนั้นหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนโยบาย รวมถึงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีความสำคัญอย่างไร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนโยบาย

นโยบายนับเป็นแนวทางในการดำเนินงานของนักบริหารระดับสูงอย่างมีหลักมีเกณฑ์ของการบริหารกิจการทั้งภาครัฐและเอกชนในทุกๆ ด้าน ย่อมต้องใช้นโยบายนำการพัฒนาต่างๆ สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยบริการสาธารณะทางการศึกษาระดับสูงที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีทิศทาง ช่วยให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายในการพัฒนาของฝ่ายบริหารได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายจึงควรรู้จักนิยามหรือความหมายของนโยบาย ความสำคัญและลักษณะของนโยบายที่ดี ระดับของนโยบาย ประเภทของนโยบาย องค์ประกอบของนโยบาย กระบวนการกำหนดนโยบาย รูปแบบการกำหนดนโยบาย ลักษณะของนโยบายที่ดี และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของนโยบาย

นโยบาย คือหลัก และวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ เป็นความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2546) ส่วนปทานุกรม Oxford English Dictionary (จุมพล หนิมพานิช, 2547) ได้ให้ คำจำกัดความนโยบาย ว่า หมายถึง ความฉลาดและการใช้ดุลยพินิจที่หลักแหลมในทางการเมือง ศิลปะแห่ง การดำเนินกิจการของบ้านเมือง การดำเนินการที่ฉลาดรอบคอบ แนวทางการดำเนินการของรัฐบาล หรือ พรรคการเมืองเป็นต้น และความหมายของคำว่านโยบาย (policy) ยังมีหลากหลายทัศนะดังนี้ เช่น Anderson (1994); Dye (1981); Greenwood (1965); Haimann and Scott (1974); Terry (1977 อ้างใน จุมพล หนิมพานิช, 2547) กล่าวถึง นโยบายว่า คือ หลักและวิธีการปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวทางดำเนินการที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และ Jansson (1994) ให้ความหมายนโยบายว่า เป็นกลยุทธ์ที่เลือกสรรแล้วนำไปสู่การแก้ปัญหา นโยบายจึงเปรียบเสมือนแนวทางการแก้ปัญหา การ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กำหนดนโยบายจึงเป็นความพยายามขององค์กรเพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหา และตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในองค์กร สอดคล้องกับนิยามที่วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) ได้กล่าวถึงดังนี้ นโยบายหมายถึง ข้อความที่บอกให้ทราบถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงองค์การหรือของสังคม ทิศทางดังกล่าวอาจจะอธิบายถึง เรื่องอะไร เพื่ออะไร อย่างไร และเพียงใด ของความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกันได้จำแนกความหมายของนโยบายออกเป็น 3 กลุ่มความหมาย โดยกลุ่มแรก หมายถึง ข้อความที่บอกให้ทราบถึง กิจกรรมหรือการกระทำ (activity or action) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างซึ่งในที่สุดจะแปรรูปออกมาเป็นแผนงาน โครงการที่กำหนดขึ้น ข้อความเชิงนโยบายในความหมายนี้จะบอกถึงเป้าหมายปลายทางของกิจกรรม แนวทางการปฏิบัติ และคุณประโยชน์ของกิจกรรมหรือการกระทำที่กำหนดนั้น กลุ่มความหมายที่สองหมายถึง ข้อความที่บอกให้ทราบถึงแนวทางหรือวิธีการ (strategy or means) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อเป็นเครื่องชี้นำและกำหนดแนวทางปฏิบัติจากปัจจุบันสู่อนาคต กลุ่มความหมายที่สามหมายถึงข้อความที่บอกให้ทราบถึงคุณค่าและการตัดสินใจ (value and decision) ที่ได้เลือกสรรแล้ว ซึ่งนโยบายประเภทนี้จะบ่งบอกทางเลือกที่มีหลายทางว่าทางเลือกใดดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดจากความหมายที่กล่าวมาของคำว่านโยบายนั้น ยังสามารถมองนโยบายใน 10 ทัศนะดังนี้ ได้แก่ 1) นโยบายในฐานะป้ายประกาศกิจกรรมของรัฐบาล 2) นโยบายในฐานะเป้าหมายทั่วไปของกิจกรรมของรัฐที่พึงปรารถนา 3) นโยบายในฐานะข้อเสนอที่เฉพาะเจาะจง 4) นโยบายในฐานะที่หมายถึงการตัดสินใจของรัฐบาล 5) นโยบายในฐานะ การให้อำนาจอย่างเป็นทางการ 6) นโยบายในฐานะแผนงาน 7) นโยบายในฐานะผลผลิต 8) นโยบายในฐานะผลลัพธ์ ซึ่งเป็นผลกระทบจากผลผลิตของนโยบาย 9) นโยบายในฐานะทฤษฎีหรือตัวแบบ ซึ่งสามารถแสดงนัยทางทฤษฎีที่หรือตัวแบบในเชิงเหตุและผลได้ และ 10) นโยบายในฐานะกระบวนการ ซึ่งมีขั้นตอนมีระบบ และต้องใช้เวลานานพอสมควร (Hogwood and Gunn, 1991)

สำหรับการวิจัยนี้ ได้นิยามนโยบายว่าเป็น เครื่องมือเพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจหรือให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของสถาบัน โดยนโยบายอาจจะเป็นกรอบกว้างๆ หรืออาจมีความชัดเจนเพื่อการปฏิบัติที่ประกอบด้วยแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำคัญและลักษณะของนโยบายที่ดี

นโยบายเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายเพื่อการพัฒนาองค์การ และนำมาเป็นกรอบชี้นำการปฏิบัติ (course of action) นโยบายอาจเป็นแนวทางดำเนินงานทั้งในระดับกว้าง และในระดับองค์การ ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ (จรัส สุวรรณมาลา, 2545; ทวีป ศิริรัศมี, 2544)

นโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์กันเพราะนโยบายเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการบริหารงาน และเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารพิจารณาใช้เพื่อการตัดสินใจสั่งการ ดังนั้นนโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารในลักษณะดังนี้ คือ 1) นโยบายช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าใครจะทำอะไร เมื่อไหร่ อย่างไร (who get what, when and how) (Laswell and Kaplan, 1970 อ้างใน จุมพล หนิมพานิช, 2547) และใช้ปัจจัยอะไรบ้าง นโยบายช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานต่างๆ อย่างมีความมั่นใจ เพราะนโยบายเป็นทั้งแผนงานเครื่องชี้ทิศทาง และหลักประกันที่ผู้บริหารทุกระดับชั้นต้องยึดถือ 2) นโยบายช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์การเข้าใจภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด รวมทั้งวิธีการที่จะปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จ โดยไม่ซ้ำภาระหน้าที่ของหน่วยงานอื่นๆ ในองค์การเดียวกัน 3) นโยบายก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน การบริหารงานโดยมีเป้าหมายทำให้ประหยัดเงิน เวลา บุคลากร รวมถึงความสามารถ หรือศักยภาพ (potential) ของบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงานอย่างมีประสิทธิผล 4) นโยบายที่ดีจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมการใช้อำนาจ ของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้องอย่างมีเหตุผลและมีความยุติธรรม อันนำมาซึ่งความเชื่อถือ ความจงรักภักดี และความมีน้ำใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา 5) นโยบายช่วยให้เกิดการพัฒนาการทางการบริหารเพราะนโยบายจะพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักคิดทำนโยบายขึ้น (think for) แทนการคิดปฏิบัติตาม (think by)

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการด้านนโยบายของไทยที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายกับการบริหารในทัศนะที่ตรงกันหลายประการดังนี้ คือ 1) นโยบายเป็นสิ่งที่กำหนดล่วงหน้า ช่วยลดการใช้ความคิดที่จะพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆมากมายให้ลดน้อยลง ช่วยประหยัดเวลา 2) ช่วยให้การประสานงาน การตัดสินใจของผู้บริหารในฝ่ายต่างๆขององค์การให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) ช่วยให้เกิดความมั่นใจในองค์การ ลด ความสับสนของสมาชิกเพราะสมาชิกเข้าใจเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงาน 4) ช่วยกระตุ้นให้การตัดสินใจของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีพลัง ลดความไม่แน่ใจว่า การตัดสินใจสอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหารระดับสูงหรือไม่ 5) เป็นกรอบการตัดสินใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของผู้ใต้บังคับบัญชา ช่วยให้การมอบหมายอำนาจทำได้ดีขึ้น และ 6) ช่วยให้เกิดความเสมอภาค ยุติธรรม เที่ยงธรรม ความถูกต้อง และมีความชัดเจนมากขึ้นเนื่องจากมีการตัดสินใจที่สอดคล้องกัน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2545; วิโรจน์ สารรัตนะ, 2546)

กล่าวโดยสรุป นโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการขององค์กรอย่างยิ่ง โดยช่วยให้มีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรล่วงหน้า ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสอดคล้องกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรในด้านต่างๆ ช่วยส่งเสริมอำนาจของฝ่ายบริหารให้ถูกต้องเป็นธรรม และช่วยให้สามารถนำปัจจัยทางการบริหารมาใช้ได้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระดับของนโยบาย

นโยบายมีระดับต่างๆกัน ซึ่งในแต่ละระดับนั้นมีขอบเขตครอบคลุมเป้าหมายปลายทาง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปใช้ หรือปฏิบัติ ผู้ที่ได้รับผลการปฏิบัติ และความละเอียดชัดเจนของข้อความลดหลั่นแตกต่างกันไปในแต่ละระดับนั้น จะต้องมีความเกี่ยวเนื่อง และสอดคล้องกันโดยตลอด ซึ่งสามารถจำแนกเพื่อพิจารณาระดับของนโยบายได้ ดังที่ ทวีป ศิริรัศมี (2544) ได้เรียบเรียงไว้ดังนี้

กลุ่มนโยบายในการบริหารประเทศ สามารถจำแนกได้เป็นสี่ระดับ คือ

1. นโยบายหลักหรือนโยบายระดับชาติ (national policy) เป็นนโยบายที่มีลักษณะเป็นแนวทางกว้างๆ ที่ใช้เป็นพื้นฐานหรือกรอบในการกำหนดนโยบายระดับอื่นๆ ต่อไป เป็นนโยบายที่คณะรัฐบาล คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีกำหนดขึ้น โดยแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินการหรือพัฒนาประเทศ เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงหรือความมีเสถียรภาพของประเทศ

2. นโยบายการบริหาร (administrative policy) เป็นนโยบายระดับกระทรวง ทบวง กรม โดยผู้บริหารระดับกระทรวง และอธิการบดีเป็นผู้กำหนดขึ้น ตามกรอบของนโยบายหลัก หรือนโยบายระดับชาติ แต่มีขอบเขตที่แคบลง (ความครอบคลุมของนโยบาย) มีความละเอียด และจำเพาะเจาะจงมากขึ้นตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของหน่วยงาน โดยคำนึงถึง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทรัพยากรหรือบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. นโยบายเฉพาะกิจ (specific policy) เป็นนโยบายระดับล่างสุดซึ่งกำหนดโดยผู้บริหารระดับกอง หรือระดับฝ่าย โดยยึดถือนโยบายหลักหรือนโยบายระดับชาติ และนโยบายการบริหารที่หน่วยงานสังกัดเป็นเกณฑ์ เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมาย และเจตนารมณ์แห่งนโยบายระดับชาติ และนโยบายการบริหารในเวลาเดียวกัน หรืออาจจะเป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้ว นโยบายก็จะสิ้นสุดไปโดยปริยาย นโยบายเฉพาะกิจจะมีขอบเขตรายละเอียดที่ชัดเจนและจำเพาะเจาะจงชี้แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

4. กลุ่มนโยบายการบริหารองค์การ (institutional policy) เป็นกลุ่มนโยบายที่จำแนกตามระดับชั้นของผู้บริหารองค์การ ซึ่งแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ

4.1 นโยบายพื้นฐาน (basic policy) เป็นนโยบายระดับบนหรือระดับสูง (top executives) เพื่อใช้เป็นกรอบและฐานในการกำหนดนโยบายระดับอื่นๆ ต่อไป

4.2 นโยบายทั่วไป (general policy) เป็นนโยบายระดับกลางซึ่งกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารระดับกลาง (middle managers) โดยใช้นโยบายพื้นฐานเป็นกรอบ แต่มีความชัดเจนมากขึ้น

4.3 นโยบายเฉพาะแผนกงาน (department policy) เป็นนโยบายระดับล่าง ซึ่งกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารระดับล่างหรือระดับหัวหน้างาน (supervisors) เป็นนโยบายที่มีความละเอียดเฉพาะเจาะจงเฉพาะเรื่องเฉพาะกิจกรรม โดยอาศัยนโยบายทั่วไปและนโยบายพื้นฐานเป็นกรอบและทิศทางในการกำหนด

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยนี้ถือเป็นนโยบายการบริหาร (administrative policy) เป็นนโยบายระดับกรม หรืออธิการบดีเป็นผู้ตัดสินใจในการร่วมกำหนดขึ้น รวมถึง การนำไปสู่การเป็นนโยบายขององค์กรหรือการบังคับใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามกรอบของนโยบายหลัก หรือนโยบายระดับชาติ แต่มีขอบเขตความครอบคลุมของนโยบายที่แคบลงเฉพาะด้านการพัฒนาวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา มีความละเอียดและจำเพาะเจาะจงตาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของหน่วยงาน โดยคำนึงถึงทรัพยากรหรือบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ประเภทของนโยบาย

การจำแนกประเภทนโยบายสามารถกระทำได้หลายวิธี และแต่ละวิธีก็มีหลักเกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกันไป ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีจำแนกประเภทนโยบาย ดังนี้

1. การจำแนกตามระดับชั้นของการบริหารองค์การ (organization) ซึ่งจำแนกออกเป็นสามประเภท ตามที่ทวีป ศิริรัศมี (2544) เรียบเรียงไว้ คือ

1.1 นโยบายพื้นฐาน (basic policy) เป็นนโยบายระดับบนหรือระดับสูง (top executives) เพื่อชี้นำหรือใช้เป็นแนวทางหรือเป็นฐานสำหรับการกำหนดนโยบาย และการบริหารงานขององค์การในระดับรองๆ ลงไป นโยบายประเภทนี้มีลักษณะเป็นแนวคิดกว้างๆ โดยอาจจะระบุทิศทางการบริหารและกลยุทธ์ในการบรรลุวัตถุประสงค์ไว้กว้างๆ และมีความยืดหยุ่นสูง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารระดับรองๆ ลงไปสามารถนำไปตีความ และปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะต่างๆ ได้ นโยบายพื้นฐานบางครั้งอาจเรียกว่า นโยบายหลัก หรือถ้าหากเป็นนโยบายของรัฐก็อาจเรียกนโยบายประเภทนี้ว่า นโยบายการบริหาร (administrative policy) ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาลเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินการเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน เมื่อรัฐสภาเห็นชอบจึงเป็นนโยบายที่แท้จริง นำไปใช้เป็นแนวหรือเป็นหลักในการดำเนินงานได้

1.2 นโยบายทั่วไป (general policy) เป็นนโยบายระดับกลาง ซึ่งกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารระดับกลาง (middle managers) ซึ่งกำหนดขึ้นตามเจตนารมณ์ของนโยบายขั้นพื้นฐาน นโยบายทั่วไป มักเน้นในเรื่องวิธีการบริหารทั่วๆ ไป เช่น อาจกำหนดขึ้นเป็นระเบียบวิธีปฏิบัติงานต่างๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านในหน่วยงานระดับล่างได้ถือปฏิบัติร่วมกัน นโยบายทั่วไปทำให้นโยบายพื้นฐานมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ง่ายต่อความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ นโยบายทั่วไปบางครั้งเรียกว่า “นโยบายการบริหาร (administrative policy) เป็นนโยบายระดับหน่วยงาน เช่น กระทรวง ทบวง กรม โดยผู้บริหารระดับปลัดกระทรวง และอธิบดีเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยจำกัดกรอบหรือปรับปรุงเสริมแต่งให้มีความละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อความเหมาะสม และสอดคล้องกับหน้าที่ และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภารกิจความรับผิดขอบของหน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงทรัพยากร และบริบทต่างๆ เพื่อให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างราบรื่นเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.3 นโยบายเฉพาะแผนกงาน (department policy) เป็นนโยบายระดับล่าง ซึ่งกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารระดับล่าง หรือระดับหัวหน้างาน (supervisors) ในแผนกต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานเฉพาะด้าน มีความละเอียดชัดเจนเฉพาะเรื่อง เฉพาะกิจการ ลักษณะของนโยบายประเภทนี้มักประกอบอยู่ในแผนงานของหน่วยงานซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทาง และวิธีการปฏิบัติงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจน นโยบายเฉพาะแผนกงานบางครั้งเรียกว่า นโยบายเฉพาะกิจ (specific policy) ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกอง หรือระดับแผนกเป็นผู้จัดทำขึ้นเฉพาะกิจตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานนั้น โดยยึดถือนโยบายพื้นฐานหรือนโยบายหลักและนโยบายทั่วไป หรือนโยบายการบริหารเป็นกรอบในการกำหนด เพื่อการให้ปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมาย นอกจากนั้น นโยบายเฉพาะกิจยังอาจจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน เช่น นโยบายแก้ปัญหาอุทกภัย นโยบายแก้ปัญหา การประท้วงของชาวประมงขนาดเล็ก เป็นต้น เมื่อปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้ว นโยบายก็อาจสิ้นสุดไปโดยปริยาย ซึ่งโดยหลักการแล้วนโยบายทั้ง 3 ระดับดังกล่าวนี้ จะมีความสัมพันธ์สอดคล้องสนับสนุนกันและกันโดยตลอด

2. จำแนกตามลักษณะเนื้อหาของนโยบาย จำแนกออกเป็นสี่ระดับ ดังที่ Lowi (1964 อ้างในจุมพล หนิมพานิช, 2547) กล่าวไว้ดังนี้

2.1 นโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ ได้แก่ นโยบายที่เป็นระเบียบข้อบังคับต่างๆ ภายในองค์การ เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ระเบียบการลากิจ ลาป่วยของผู้ปฏิบัติงาน ระเบียบการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสถานที่ทำงาน ระเบียบว่าด้วยการลงโทษผู้ปฏิบัติงานที่กระทำผิดระเบียบขององค์การ เป็นต้น

2.2 นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร ได้แก่ นโยบายที่กำหนดลักษณะ การจัดสรรหรือการกระจายทรัพยากรขององค์การในระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่างๆ เช่น งบประมาณ อัตรากำลัง และปัจจัยการผลิตอื่นๆ รวมทั้งทรัพยากรที่เป็นนามธรรม เช่น ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล เทคโนโลยี เกียรติยศชื่อเสียง หรือสิ่งอื่นใดที่บุคคลในองค์การถือกันว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับผู้ที่ได้ครอบครองเป็นเจ้าของ นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร หรือองค์การโดยทั่วๆ ไปมักจะปรากฏออกมาในรูปของคำสั่ง หรือระเบียบที่ระบุถึงอำนาจหน้าที่ หรือความรับผิดชอบในการดำเนินงานขององค์การหรือบุคคลในองค์การ การให้บุคคล หรือองค์การสามารถจัดหาทรัพยากร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงาน เป็นต้น ในกรณีที่นโยบายของรัฐ หรือนโนบายสาธารณะ นโยบายการจัดสรรทรัพยากรอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย หรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาลที่ส่งเสริมสนับสนุน หรือให้การยอมรับให้ความชอบธรรมในสิทธิอำนาจในการถือครองสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือวิธีการได้มาของทรัพย์สิน หรือการยอมรับหรือส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม หรือค่านิยมเกี่ยวกับการจัดสรร และการกระจายทรัพย์สินที่มีในสังคมนั้นๆ เช่น นโยบายเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในทางเศรษฐกิจ การเมือง และทางสงคม นโยบายที่จัดสรรบริการสาธารณะของรัฐในด้านต่างๆ แก่ประชาชน นโยบาย การอนุรักษ์วัฒนธรรม ค่านิยมในสังคม

2.3 นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรเสียใหม่ นโยบายประเภทนี้เป็นเรื่องของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนเสียใหม่ให้เหมาะสม หรือวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น นโยบายการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานกิจกรรมของหน่วยงาน นโยบาย การขยายงานบางด้าน ในกรณีของหน่วยงานภาครัฐ เช่น นโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน นโยบายการปฏิรูประบบราชการ นโยบายการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากร นโยบายการปฏิรูปการเมือง เป็นต้น

2.4 นโยบายเกี่ยวกับระบบงาน และโครงสร้างขององค์การ เป็นนโยบายหลักขององค์การที่แสดงถึงวัตถุประสงค์หลัก และระบบการปฏิบัติงานในระดับมหาภาคขององค์การ โดยถือเป็นนโยบายต้น ที่จะชี้นำการกำหนดนโยบายเฉพาะด้านในระดับต่างๆ ชี้นำการบริหารและการปฏิบัติงานประจำ นโยบายประเภทนี้มีความสำคัญที่สุดในองค์การต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นปณิธานอุดมการณ์หรือวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงานขององค์การ ในกรณีขององค์การในภาครัฐได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับ การจัดระบบและสถาบันทางการเมืองการปกครองหรือนโยบายหลักระดับชาติที่แสดงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมชาติ และเป็นนโยบายต้นแบบที่กำหนดวิธีการกำหนดนโยบายทุกประเภทที่กล่าวมาข้างต้น เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง เป็นต้น การจำแนกประเภทของนโยบายยังอาจจำแนกตามแหล่งที่มา ตามลักษณะการเกิด ตามหน้าที่ภารกิจของหน่วยงาน เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้ว นโยบายแต่ละประเภทจะมีภาพรวมของประเภทของนโยบายที่แตกต่างกัน คือนโยบายหลัก นโยบายส่งเสริม หรือนโยบายสนับสนุน และนโยบายรวม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ประกอบของนโยบาย

การแบ่งองค์ประกอบของนโยบายออกเป็นกี่ส่วนนั้นมีหลายแนวคิดที่เสนอไว้ ซึ่งแตกต่างกันไปตามหลักเกณฑ์ที่แต่ละแนวคิดใช้ในการแบ่งส่วนที่แตกต่างกันนั้นส่วนใหญ่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละแนวคิด สำหรับการวิจัยครั้งนี้กระบวนการจะสิ้นสุดที่ข้อเสนอเชิงนโยบาย ไม่ได้ศึกษาถึงผลทาง การตัดสินใจ จึงขอกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของนโยบาย ดังนี้ เมื่อพิจารณาถึงแบ่งองค์ประกอบของนโยบาย สามารถจัดเป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) เหตุผลของการกำหนดนโยบาย (rational) เป็นเหตุผลและสาเหตุที่มาของการกำหนดนโยบายในเรื่องต่างๆที่รัฐกำหนดขึ้น หากนโยบายที่กำหนดขึ้นมีเหตุผลเพียงพอ สาธารณชนก็ยอมรับได้ ดังนั้นตัวนโยบายต้องอ้างอิงถึงสาเหตุที่มา และเหตุผลในการกำหนดนโยบายด้วย 2) เป้าหมายของนโยบาย หรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากนโยบาย (targets or ended result) เป็นการกำหนดเป้าหมายของนโยบายถือเป็นจุดหมายปลายทางที่รัฐบาลมุ่งไปให้ถึง แต่ข้อสำคัญเป้าหมายต้องมีความชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีหลักยึดถือที่ชัดเจน 3) วิธีการหรือกลวิธีที่จะทำให้นโยบายบรรลุเป้าหมาย (means or strategies) เป็นวิธีการปฏิบัติ (means) เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย (end) ของนโยบายตามที่กำหนดไว้ นโยบายหนึ่งๆ อาจประกอบด้วยกลวิธีหลายกลวิธีที่ผู้ปฏิบัติต้องเลือกกลวิธีที่ดีที่เหมาะสมไปใช้ และ 4) ทรัพยากรหรือปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินนโยบาย (resources) หมายถึงทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การดำเนินนโยบายตามวิธีการที่กำหนดบรรลุผล ทรัพยากรที่เป็นองค์ประกอบของนโยบาย เช่น คน เงิน วัสดุ เครื่องมือ เครื่องจักร ฯลฯ (สุรนาท ขมะณะรงค์, 2540)

นอกจากนี้ องค์ประกอบของนโยบาย อาจพิจารณาได้จากที่ ประชุม รอดประเสริฐ (2545) ได้ กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของนโยบาย สามารถจำแนกได้สองประเภทคือ 1) ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน (fundamental factor) หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่ผู้กำหนดนโยบายต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลา หากไม่คำนึงถึง อาจทำให้นโยบายขาดความสมบูรณ์ และไม่สามารถปฏิบัติได้ เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้กำหนดนโยบาย วิธีการหรือกระบวนการในการดำเนินนโยบาย ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลและเอกสารต่างๆ และ 2) ปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อม (environmental factors) หมายถึงสิ่งแวดล้อมในสังคมที่ผู้กำหนดนโยบายต้องคำนึงถึง เพราะสิ่งแวดล้อมในสังคมมีผลกระทบต่อการกำหนดนโยบาย เช่น ปัจจัยทางการเมืองและวัฒนธรรมการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของนโยบายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับแนวความคิดที่ Anderson (1994)และแนวความคิดของ Lineburry and Sharkansky (1971 อ้างในจุมพล หนิมพานิช, 2547) จึงจำแนกองค์ประกอบของนโยบายที่สอดคล้องกันไว้ห้าองค์ประกอบได้แก่ 1) การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แน่นอน 2) เป็นแนวทางการปฏิบัติงานหรือเป็นแผนลำดับขั้นตอนที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) เป็นกิจกรรมหรือหน้าที่ที่ควรกระทำ และสามารถเลือกมาปฏิบัติได้ 4) เป็นกิจกรรมการตัดสินใจที่มีลำดับขั้นตอนในการจะกระทำ หรืองดเว้นการกระทำ และ 5) เป็นเอกสารที่มีผลทางกฎหมายจึงต้องประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง

วิโรจน์ สารรัตนะ (2550) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย และแนวการวิจัยเชิงนโยบายตามทัศนะของ Majchrzak (1984) และได้กล่าวถึงองค์ประกอบของนโยบายไว้ดังนี้ คือ นโยบาย (policy) เป็นข้อความที่บอกให้ทราบถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงขององค์การ หรือของสังคม ทิศทางดังกล่าวอาจจะอธิบายถึงเรื่องอะไร เพื่ออะไร อย่างไร และเพียงใด ของความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย (policy objective) และแนวทางของนโยบาย (policy means) นโยบายจะขาดองค์ประกอบสำคัญส่วนใดส่วนหนึ่งนี้มิได้ เช่น มีเพียงวัตถุประสงค์ไม่บอกแนวทาง สิ่งที่กำหนดนั้นก็ไม่เป็นนโยบาย จะมีค่าเพียงเป็นความปรารถนาเท่านั้น เป็นต้น และบางครั้งนโยบายที่ดีอาจจำเป็นต้องมีองค์ประกอบส่วนที่ 2 คือ กลไกของนโยบาย (policy mechanism) อีกด้วย กลไกของนโยบายจะช่วยให้เห็นว่า การจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามแนวทางที่ชี้นำไว้จะต้องมีกลไกอะไรบ้างเป็นเครื่องมือ กลไกนโยบายนี้หมายรวมถึงตั้งแต่ระเบียบ กฎหมาย ที่รองรับการปฏิบัติ หน่วยงานที่ปฏิบัติ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของนโยบาย (policy) มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย (policy objective) และแนวทางของนโยบาย (policy means) องค์ประกอบได้แก่ 1) การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แน่นอน 2) เป็นแนวทางการปฏิบัติงานหรือเป็นแผนลำดับขั้นตอนที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) เป็นกิจกรรมหรือหน้าที่ที่ควรกระทำ และสามารถเลือกมาปฏิบัติได้ 4) เป็นกิจกรรมการตัดสินใจที่มีลำดับขั้นตอนในการจะกระทำ หรืองดเว้นการกระทำ และ 5) เป็นเอกสารที่มีผลทางกฎหมายจึงต้องประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระบวนการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องซึ่งเริ่มตั้งแต่การนำข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย การร่าง และการพัฒนานโยบาย การให้ความเห็นชอบหรือ การอนุมัตินโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายเพื่อนำข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ เข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบายในรอบปีต่อไป กระบวนการกำหนดนโยบายมีขั้นตอน ดังที่ ทวีป ศิริรัศมี (2544) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นปัญหา และความต้องการบริบทต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน และองค์การทั้งสิ้น ซึ่งจะต้องวิเคราะห์บริบทดังกล่าวมีปมปัญหาอะไรบ้างอยู่ในบทบาทหน้าที่ หรือความรับผิดชอบขององค์การที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกำหนดประเด็นปัญหา และความต้องการเจ้าหน้าที่ วิเคราะห์นโยบายหรือเจ้าหน้าที่วางแผน ขององค์การสามารถดำเนินการ ได้ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม หรือข้อมูลทั้งภายนอกและภายในองค์การให้กว้างขวางเพียงพอที่จะนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดปัญหาและความต้องการ โดยวิธีการต่างๆ ที่จะได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว เช่น การวิจัย การสำรวจประชามติ การสำรวจตลาด การวิเคราะห์เอกสาร ฯลฯ

2. การวิเคราะห์ แปลความหมายหรือตีความ และสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการของสังคมและองค์การ เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย

3. การคัดเลือก จัดระบบ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการพัฒนานโยบาย ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่นี้จะต้องพยายามระบุประเด็นปัญหาให้เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะการวิเคราะห์แยกแยะประเภทของปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหา และเข้าถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง โดยอาจจะใช้การวิเคราะห์โครงสร้างของปัญหาดังนี้ 1) ตรวจสอบ ความเบี่ยงเบนสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่แท้จริง 2) กำหนดขอบเขตของปัญหา ความเบี่ยงเบนระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่แท้จริง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้ปัญหาของเรื่องที่ตรวจสอบ ซึ่งนักพัฒนานโยบายจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน เพราะบางเรื่องเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง การพิจารณาขอบเขตของปัญหาจึงควรมองในภาพรวมให้เห็นทุกด้านของปัญหามากกว่าที่จะพิจารณาทีละปัญหา 3) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาซึ่งอาจเริ่มจาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การตั้งสมมติฐานเบื้องต้นก่อนว่าปัญหาน่าจะมาจากสาเหตุใด แล้วหาข้อมูลและเหตุผลมาสนับสนุนและยืนยันสมมติฐานนั้นๆ ซึ่งจะต้องระมัดระวังเพราะการตั้งสมมติฐานที่ผิดพลาดก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ผิดพลาด และ 4) ระบุปัญหา ผลจากการตรวจสอบสมมติฐาน ซึ่งอาจดำเนินการโดยการศึกษาวิจัย การสำรวจ หรือการศึกษาข้อมูลในรูปแบบต่างๆ แล้วจะยืนยันได้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง เพราะการระบุปัญหาถือเป็นหัวใจ ของการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้นโยบายมีความชัดเจน และสามารถนำไปดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกจุด หลังจากการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆที่ได้รับรู้มาทั้งหมดดังที่กล่าวมา นักพัฒนานโยบายจะต้องคัดเลือกปัญหา นำปัญหาที่อยู่ในกรอบนโยบายไปจัดทำร่างนโยบายต่อไป ส่วนปัญหาที่ไม่อยู่ในกรอบหรือเรื่องที่ไม่สำคัญเร่งด่วนเพียงพอก็อาจละไว้ก่อน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเค้าโครงนโยบายเบื้องต้นและการพัฒนานโยบาย เมื่อกำหนดนโยบายปัญหาให้มีความชัดเจนในลักษณะของปัญหานโยบายแล้ว ขั้นตอนต่อไปนักพัฒนานโยบายจะต้องดำเนินการ คือ การกำหนดเค้าโครงนโยบายเบื้องต้นและการพัฒนานโยบาย ซึ่งมีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการตามลำดับ คือ

1. การกำหนดทางเลือก หรือวิธีการแก้ปัญหา โดยอาศัยความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องประกอบกับประสบการณ์และจินตนาการของนักพัฒนานโยบาย โดยมุ่งแก้ที่สาเหตุของปัญหา ซึ่งในบางกรณีอาจมีการสร้างแบบจำลองทางเลือกแต่ละทาง เพื่อแสดงให้เห็นว่าทางเลือกนั้นๆ จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาในลักษณะใด และจะส่งผลกระทบอย่างไรต่อสถานการณ์ของปัญหานั้นๆ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

2. การวิเคราะห์ทางเลือก หรือวิธีการแก้ปัญหา ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางเลือกการแก้ปัญหาแต่ละทาง โดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาซึ่งมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการวัด การคำนวณค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน ผลกระทบในทางลบ ผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ตลอดจนเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวข้องกับการนำทางเลือกไปปฏิบัติ เช่น เงื่อนไขด้านการเมือง การบริหาร และบริบทหรือสภาวะแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นักพัฒนานโยบายจะคัดเลือกทางเลือกที่อยู่ในเกณฑ์ดี และมี ความเป็นไปได้สูงจำนวนหนึ่ง เพื่อจัดทำร่างนโยบายเบื้องต้นต่อไป ส่วนทางเลือกอื่นๆ ก็จะถูกตัดทิ้งไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การจัดทำเค้าโครงนโยบายเบื้องต้น เป็นการนำทางเลือกการแก้ปัญหาที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกแล้วมาจัดทำรายละเอียดในรูปของแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ตามกรณี และประมวลเป็นเค้าโครงนโยบายในเรื่องนั้นๆ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากผู้มีอำนาจอนุมัติตามลำดับต่อไป

4. การพิจารณากลั่นกรองและการอนุมัตินโยบาย จะมี 1) การพิจารณากลั่นกรองนโยบาย หน่วยงานระดับสูงขึ้นไปจะทำหน้าที่กลั่นกรองตามความเหมาะสมของเค้าโครงร่างนโยบายที่หน่วยงานระดับล่างเสนอขึ้นไป และทำหน้าที่ประสานแนวนโยบายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันให้สอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกน เพื่อให้การวางนโยบายในเรื่องต่างๆ ผสมผสานกันและมีเอกภาพ 2) การพิจารณาอนุมัตินโยบาย การอนุมัตินโยบายที่ผ่านการกลั่นกรองและประสานแนวนโยบายแล้วนั้น จะครอบคลุมถึงการอนุมัติงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายเรื่องนั้นๆ โดยอัตโนมัติ และ 3) การประกาศใช้นโยบาย หลังจากที่เค้าโครงหรือร่างนโยบายเรื่องใดๆ ผ่านการพิจารณาอนุมัติแล้ว ก็จะประกาศใช้นโยบายเรื่องนั้นๆ โดยทั่วไป ซึ่งอาจปรากฏออกมาในลักษณะของระเบียบวิธีการดำเนินงาน ประกาศ คำสั่ง พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง แผนงานโครงการอื่นๆ ตามแต่กรณี ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี ตามแต่ลักษณะของนโยบายนั้นๆ เช่น การประกาศในราชกิจจานุเบกษา การประกาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ การประกาศในหนังสือสั่งการ หรือหนังสือราชการ เอกสาร แผนงบประมาณประจำปี เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การนำนโยบายไปปฏิบัติ

ขั้นนี้เป็นการนำนโยบายไปใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้โดยองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีของนโยบายสาธารณะ ผู้ที่จะนำไปปฏิบัติ คือ ส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ และในปัจจุบันภาคเอกชนก็ได้เข้ามามีบทบาทในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีความสำคัญพอๆ กับภาครัฐ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องอาศัยระยะเวลาและดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ คือ เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน ได้แก่

1. การแปลความหมายของนโยบาย

2. การรวบรวมทรัพยากรเพื่อปฏิบัติตามนโยบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การวางแผนเพื่อปฏิบัติตามนโยบาย

4. การเตรียมการเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น การจัดองค์การ การพัฒนาองค์การ การพัฒนาวิธีการบริหารงานขององค์การ การพัฒนาระบบการสื่อสาร การพัฒนาบุคคลกร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องสนับสนุนการดำเนินงานจากนโยบาย

5. การปฏิบัติตามนโยบาย เป็นการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ เช่น การดำเนินการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างการบริการสาธารณะแก่ประชาชน การรักษาระเบียบกฎหมายบ้านเมือง โดยตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติตามนโยบายหน่วยงานระดับสูงขึ้นไปก็จะกระตุ้น หรือผลักดันให้หน่วยงานระดับล่างดำเนินการตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งเรียกลักษณะการดำเนินการดังกล่าวนี้ว่า การบริหารนโยบาย

6. การติดตามผลการปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้การปฏิบัติตามนโยบายบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น การรายงานผลการปฏิบัติงาน การตรวจเยี่ยมและติดตามโดยส่วนกลาง ในรูปของผู้ตรวจราชการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลนโยบาย

การประเมินนโยบายเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารนโยบายที่ผู้บริหารนโยบายจะต้องกำหนดไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อการตัดสินใจว่า นโยบายที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นยังเหมาะสมที่จะต้องใช้ต่อไป หรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการประเมินผลนโยบายเป็นการประเมินในสองลักษณะ คือ

1. การประเมินผลระบบ หรือกระบวนการกำหนดนโยบายเป็นการประเมินเพื่อหาข้อสรุปว่า ระบบ หรือกระบวนการกำหนดนโยบายที่สร้างขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้ มีประสิทธิผล และมีปัญหาอุปสรรคมากน้อยเพียงใด ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การตรวจสอบระบบของนโยบายในสามส่วน คือ สิ่งป้อนเข้าหรือข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ประกอบด้วยการประเมิน แผนกลยุทธ์ การประเมินสัมฤทธิ์ผลของนโยบายเฉพาะด้าน

ข้อควรคำนึงในการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายหลักเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง แล้วผู้บริหารระดับรองลงมาเป็นผู้นำนโยบายนั้นไปปฏิบัติอย่างรอบคอบและเต็มความสามารถ เพื่อให้นโยบายนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม การที่จะให้เป็นไปตามความคาดหวังดังกล่าว ผู้ที่กำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความรอบคอบ ครบถ้วนสมบูรณ์ ความถูกต้อง และความเป็นปัจจุบันของข้อมูล และสารสนเทศต่างๆ ที่นำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย

2. วิสัยทัศน์ บทบาท หน้าที่ และภารกิจ หรือพันธกิจขององค์การหรือหน่วยงาน

3. ผลประโยชน์ขององค์การหรือหน่วยงาน

4. ความต้องการของสังคมหรือคนส่วนใหญ่ที่จะได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายนั้นไปใช้

5. เหตุผลและความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเป็นการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ นับตั้งแต่ความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ ฐานะทางเศรษฐกิจขององค์การ หรือหน่วยงาน ระเบียบ และกฎหมายของสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านค่านิยมและความเชื่อของสังคม ตลอดจนบริบททางการเมืองการปกครองของประเทศ และสภาพปัจจุบันทางภูมิศาสตร์นับตั้งแต่ สถานที่ตั้ง พื้นที่ อาณาเขต สภาพภูมิอากาศขององค์การหรือหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุปกระบวนการนโยบาย ประกอบด้วยขนตอนในการกำหนดประเด็นปัญหาและ ความต้องการ ขั้นตอนการกำหนดเค้าโครงนโยบายเบื้องต้น และการพัฒนานโยบาย ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบการกำหนดนโยบาย

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) ได้กล่าวถึงการกำหนดนโยบายว่ามีหลายรูปแบบ โดยนำเสนอไว้ เจ็ดรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบผู้นำ (elite model) ผู้กำหนดนโยบายคือผู้นำ ยึดหลักอำนาจนิยมว่าผู้นำต้องการอะไร เมื่อกำหนดแล้วผู้ตามมีหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผล

2. รูปแบบกลุ่ม (group model) เป็นการกำหนดนโยบายโดยกลุ่ม ยึดหลักการมีส่วนร่วมและการหาจุดร่วมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยอาศัยหลักการเสียงข้างมาก การประนีประนอม หรือ การเจรจาต่อรอง

3. รูปแบบสถาบัน (institution model) กำหนดโดยสถาบัน ยึดหลักความเป็นสถาบันอ้างอิงความเป็นสถาบันที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามอาจมีบทลงโทษ

4. รูปแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental model) ยึดหลักแนวคิดความต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้อาจเนื่องจากมีเวลาจำกัด งบประมาณน้อย ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

5. รูปแบบระบบ (system model) ยึดถือแนวคิดว่า นโยบายเป็นปัจจัยป้อนออก (output) ที่เกิดจากปัจจัยป้อนเข้า (input) ของปัญหา ความต้องการ หรือข้อเรียกร้องจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในองค์การหรือสังคม แล้วมีกระบวนการ (process) ของโครงสร้างองค์การหรือสังคมที่จะกำหนดเป็นนโยบายออกมา

6. รูปแบบกระบวนการ (process model) ยึดถือแนวคิดว่า การกำหนดนโยบายเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนต่างๆ เป็นกระบวนการ คือมีขั้นตอนการกำหนดปัญหา ความต้องการ ข้อเรียกร้อง มีขั้นตอนการเสนอแนะทางเลือก นโยบายหลากหลายทางเลือก มีขั้นตอนการเลือกนโยบายที่ดีที่สุดหรือที่เหมาะสมที่สุด มีขั้นตอนการนำเอานโยบายไปปฏิบัติและมีขั้นตอนการประเมินนโยบาย

7. รูปแบบมีเหตุผล (rational model) คำนึงถึงผลตอบแทน (gain) ที่จะได้รับมากกว่าค่าใช้จ่าย (cost) ซึ่งผลตอบแทนมิได้หมายถึงเฉพาะเรื่องเงินเท่านั้นแต่หมายถึงผลได้ผลเสียในด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อื่นด้วย ซึ่งการที่จะกำหนดนโยบายในแบบนี้ออกมาได้ ผู้กำหนดนโยบายต้องมีความรู้ความสามารถหลายประการ เช่น รู้ว่าองค์การหรือสังคมต้องการอะไร มีน้ำหนักมากน้อยกว่ากันอย่างไร รู้ทางเลือกนโยบายทุกทางที่มีอยู่ สามารถคาดการณ์ผลของทางเลือกนโยบายแต่ละทางได้ถูกต้อง สามารถคำนวณหาอัตราส่วนระหว่างผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายสำหรับแต่ละทางเลือก และสามารถเลือกนโยบายที่ให้ประสิทธิภาพสูงสุด

จากรูปแบบการกำหนดนโยบายต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดนโยบายในการวิจัยในครั้งนี้ จัดได้ว่าสอดคล้องกับรูปแบบการกำหนดนโยบายในรูปแบบกลุ่ม ที่เน้นใช้หลักการมีส่วนร่วม รวมถึงสอดคล้องกับรูปแบบระบบ ที่มีกิจกรรมขั้นตอนต่างๆ ในเชิงระบบ สอดคล้องกับรูปแบบกระบวนการที่มีกิจกรรมดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการ การเสนอทางเลือก การเลือกนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติและมีการประเมินนโยบาย และสอดคล้องกับรูปแบบมีเหตุผล ซึ่งคำนึงถึงผลที่จะได้รับมากกว่าต้นทุนทางงบประมาณหรือทรัพยากรที่จะต้องระดมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบาย ไปสู่เป้าหมายที่นโยบายได้กำหนดไว้นั้น

ลักษณะของนโยบายที่ดี

นโยบายที่กำหนดออกมานั้น จะถือว่าเป็นนโยบายที่ดี มากน้อยในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข และปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และแตกต่างกันไปหลายประการของแต่ละองค์การ ดังเช่น ความสามารถของผู้กำหนดนโยบาย กระบวนการในการกำหนดนโยบาย ความเข้าใจ และความสามารถของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบายที่เที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ การจัดระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพของหน่วยงาน ตลอดจนเจตคติของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อนโยบายนั้นด้วย นโยบายที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

ลักษณะของนโยบายที่ดีตามทัศนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ประชุม รอดประเสริฐ (2545); Mondy (1993, อ้างใน ประชุม รอดประเสริฐ, 2545) ที่กล่าวว่านโยบายที่ดีมีคุณลักษณะดังนี้ 1) นโยบายที่ดีต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ และสามารถช่วยให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าประสงค์ได้ 2) นโยบายที่ดีต้องกำหนดขึ้นจากฐานข้อมูลที่เป็นจริง 3) นโยบายที่ดีต้องได้รับการกำหนดขึ้นก่อนที่จะมี การดำเนินงาน และกำหนดกลวิธีตลอดจนจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมแก่การดำเนินงาน 4) นโยบายที่ดีควรกำหนดขึ้นเพื่อสนองผลประโยชน์ต่อบุคคลโดยส่วนรวม และต้องมีการประสานงานร่วมกัน 5) นโยบายที่ดีต้องเป็นถ้อยคำที่กะทัดรัด ใช้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาษาเข้าใจง่าย และเป็นลายลักษณ์อักษร 6) นโยบายต้องมีขอบเขต และระยะเวลาการใช้ และควรมีความยืดหยุ่นแต่มั่นคงอยู่บนหลักการและสอดคล้องกับระเบียบที่ถูกต้อง 7) นโยบายที่ดีต้องครอบคลุมถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 8) นโยบายที่ดีต้องสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกองค์การ 9) นโยบายต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น และอย่างมีเหตุผล และ 10) นโยบายต้องเป็นเหตุเป็นผล สามารถนำไปปฏิบัติได้และต้องได้รับการตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะๆ ลักษณะของนโยบายที่ดีตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ (2548 อ้างใน ไชยา ภาวะบุตร, 2549) ข้างต้นยังสอดคล้องกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้ 1) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การและช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย 2) นโยบายที่ดีต้องกำหนดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง 3) นโยบายที่ดีต้องสอดคล้องกับสภาวการณ์ในขณะนั้น และเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ 4) นโยบายที่ดีควรกำหนดขึ้นเพื่อสนองประโยชน์ให้กับบุคคลโดยส่วนรวม และจัดลำดับความสำคัญ และความจำเป็น 5) นโยบายที่ดีต้องเป็นถ้อยคำที่กะทัดรัด ใช้ภาษาเข้าใจง่าย แถลงเป็นลายลักษณ์อักษรที่สมาชิกทุกคนในองค์การเข้าใจได้ 6) นโยบายที่ดีต้องมีขอบเขต และระยะเวลาในการใช้ 7) นโยบายที่ดีต้องครอบคลุมถึงสถานการณ์ในอนาคตด้วย และ 8) นโยบายที่ดีต้องสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกองค์การ

ส่วนลักษณะของนโยบายที่ดีในทัศนะของทวีป ศิริรัศมี (2544) ที่ได้กล่าวไว้ มีดังนี้ 1) จะต้องกำเนิดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง มิใช่ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้กำหนดนโยบาย แต่ทั้งนี้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือปฏิกิริยาต่างๆ จากภายนอกก็ควรนำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายด้วยเช่นกัน 2) จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และสามารถที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์ได้ 3) จะต้องได้รับ การกำหนดขึ้นก่อนที่จะมีการดำเนินงานโดยการกำหนดกลวิธีไว้กว้างๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถพิจารณาตีความแล้วนำไปปฏิบัติตามความสามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น และเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ 4) จะต้องมุ่งสนองประโยชน์ให้กับบุคคลโดยส่วนรวม จัดลำดับตามความสำคัญ และความจำเป็นก่อนหลังในการปฏิบัติ 5) จะต้องเป็นถ้อยคำ หรือข้อความที่กะทัดรัด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย แถลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้สมาชิกทุกคน และทุกระดับชั้นในหน่วยงานสามารถเข้าใจได้อย่างชัดแจ้ง 6) จะต้องอยู่ภายในขอบเขตของวัตถุประสงค์และมีความยืดหยุ่น สามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ๆ เสมอ 7) จะต้องเป็นจุดรวมหรือศูนย์ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน สามารถใช้นโยบายเป็นหลักการในการปฏิบัติภารกิจของตน และใช้เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ซึ่งมีภารกิจที่แตกต่างกันออกไปได้ 8) จะต้องครอบคลุมไปถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย โดยอาศัยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบแล้ว การกำหนดนโยบายในลักษณะดังกล่าว จะช่วยให้การดำเนินงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และงานที่จะดำเนินการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในอนาคตอันใกล้กับงานที่จะต้องดำเนินการในอนาคตมีความสอดคล้อง และต่อเนื่องกัน และ 9) จะต้องสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกองค์การ กล่าวคือ จะต้องสอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ของสังคมโดยส่วนรวมตลอดจนความสนใจหรือความคิดเห็นของสาธารณชน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) เสนอแนะว่าลักษณะของนโยบายที่ดีจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) มีเป้าหมายที่ส่งผลประโยชน์แก่องค์การหรือประชาชนโดยส่วนรวมมากที่สุด 2) ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ในแต่ละด้านนั้น ควรมีความสอดคล้องกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกัน 3) ได้มาจากการกลั่นกรองถึงความสำคัญของปัญหาและความต้องการ 4) ประกอบด้วยเป้าหมาย แนวทาง และกลวิธีที่ดี ดำเนินการได้เร็วที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด 5) มีเนื้อหาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นหลักในการทำงาน และการประเมินความสำเร็จ และ 6) เป็นข้อความที่ชัดเจน ถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติได้โดยง่าย และมีความเข้าใจตรงกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น นโยบายที่ดีจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติ ตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีทิศทาง และมีประสิทธิภาพ ไม่จำเป็นต้องรอการวินิจฉัยสั่งการจากผู้บังคับบัญชาอยู่ตลอดไป ทั้งนี้เพราะเข้าใจในนโยบาย เข้าถึงการนำไปสู่การปฏิบัติ และครอบคลุมถึงการแก้ปัญหาในอนาคตที่จะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้าแล้ว นโยบายที่ดีจึงต้องมีความชัดเจน กำหนดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง ใช้ภาษาง่ายๆ ที่ทุกคนเข้าใจตรงกัน มีการกำหนดระยะเวลาการใช้ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และสังคมโดยรวม สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

สำหรับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิผลนั้น วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ได้ให้ข้อเสนอยุทธศาสตร์ในการนำนโยบายทางการศึกษาไปปฏิบัติให้บรรลุผล โดยได้กำหนดข้อเสนอเป็น 13 ยุทธศาสตร์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์และส่งต่อนโยบาย 2) เรียนรู้ปัญหาเพื่อแก้ไขและป้องกัน 3) ใช้ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ 4) นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ 5) พัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อนโยบาย 6) ติดตาม ประเมินและวิจัยเพื่อพัฒนา 7) มุ่งชนะสิ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 8) มุ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 9) ศึกษาอนาคตเพื่อวิสัยทัศน์ ริเริ่มและสร้างสรรค์ 10) ทบทวนข้อวิจารณ์ต่อการศึกษา 11) ทบทวนข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการศึกษา 12) ทบทวนเพื่อเข้าใจในนโยบาย และ 13) พัฒนาตัวแบบกระบวนการนโยบายของหน่วยงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การนำนโยบายไปปฏิบัติถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนนโยบาย การประกาศนโยบายไม่ได้มีค่ามากไปกว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติจริง ฉะนั้นหากไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับเจตนาที่กำหนดไว้ นโยบายก็ไม่มีความหมายอะไร ขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัตินี้ กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ความเชื่อมโยงการพึ่งพา ตลอดจนความเป็นอิสระขององค์การและบุคคล ซึ่ง Berman (1978) ได้ศึกษาถึงกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนระดับมหภาค (macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (micro) การนำนโยบายสาธารณะ ไปปฏิบัติเป็นเรื่องยาก เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้บริการระดับล่าง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับหน่วยงานระดับสูงของรัฐและอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของรัฐ หน่วยงานระดับล่างของรัฐ จึงมีอิสระในการดาเนินงานของตนเองมากพอสมควร ดังนั้น การนำนโยบายระดับชาติไปปฏิบัติ จึงต้องอาศัย 1) หน่วยงานระดับสูง ทาหน้าที่กำหนดนโยบายและต้องทำให้หน่วยงานระดับล่างนานโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติโดยใช้วิธีที่เหมาะสม เรียกว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค และ 2) หน่วยงานระดับล่างเมื่อได้รับการถ่ายทอดนโยบายจากหน่วยงานระดับบนแล้ว ก็จะต้องกำหนดนโยบายภายในของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ เรียกว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎี และแนวคิดนักวิชาการชาวต่างประเทศ และชาวไทย ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Pressman and Wildavsky (1973) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการกระทำขององค์การราชการที่จะต้องรับผิดชอบในการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในทุกด้าน และให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และก่อให้เกิดผลผลิตที่ถึงปรารถนา

Horn and Meter (1976) ได้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สำคัญประกอบด้วยมาตรฐาน ทรัพยากร นโยบาย การสื่อข้อความ การบังคับใช้กฎหมาย คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ เงื่อนไขทางการเมือง เงื่อนไขทางสังคม และเศรษฐกิจ และจุดยืนหรือทัศนคติของผู้บริโภค

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Bardach (1980) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นเกมของกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิด ทฤษฎี และการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้น และเป็นไปตามข้อกำหนดของนโยบาย ซึ่งเน้นความสำคัญของกระบวนการอย่างชัดเจน และแสดงให้เห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นเป็นผลผลิตของกระบวนการทางการเมือง การนำนโยบายไปปฏิบัติถือเป็นโอกาสแรกที่จะได้นำการตัดสินใจทางเลือกนโยบายไปปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริง และขั้นตอนทั้งหมดของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติแสดงให้เห็นถึงความหวังในการแก้ไขปัญหาของสังคม ความกลัวเกี่ยวกับอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน และจินตนาการของผู้ที่มีส่วนร่วมที่ต้องการจะเน้นการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงครอบคลุมกระบวนการแปลงนโยบายเป็นนามธรรมให้เป็นแผนงานรูปธรรมที่สามารนำไปปฏิบัติ และตรวจสอบวัดระดับความสำเร็จได้ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ

Elmore (1980) ได้เสนอแนวทางที่เป็นกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ออกเป็นสองลักษณะ ลักษณะแรก เรียกว่า forward mapping ซึ่งเน้นกระบวนการกำหนดนโยบาย จากระดับเหนือโดยให้ความสำคัญต่อระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนด ลักษณะที่สองเรียกว่า backward mapping ที่เน้นการกระจายอำนาจควบคุมให้กับหน่วยงานในระดับพื้นที่ โดย Elmore (1980) เห็นว่า ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในระดับล่าง ถึงแม้นจะยังคงยึดมุมมองของผู้กำหนดนโยบายระดับบน แต่เนื่องจากพฤติกรรม ทรัพยากร กระบวนการขององค์การ ความซับซ้อนของการปฏิบัติงาน การเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับปัญหา และต้องสนองตอบต่อความต้องการของผู้รับบริการ จึงมีโอกาสที่จะใช้ดุลพินิจตัดสินใจด้วยตัวเองของผู้ปฏิบัติ ระดับล่าง มีการปรับเปลี่ยน ให้เป้าหมายนโยบายมีความยืดหยุ่นไปจากเดิม หรือปรับเปลี่ยนเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มต่อรองในระดับล่าง การเปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในการดำเนินงานย่อมช่วยทำให้การนำนโยบาย ไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ และต้องอาศัยเทคนิคการวาดภาพย้อนกลับเพื่อเชื่อมโยงการตัดสินใจระหว่างจุดปฏิบัติกับระดับบนที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย

Lipsky (1980) ได้ทำการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติระดับล่าง (street level bureaucrats) ในการให้บริการสาธารณะ ตลอดจนได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติระดับล่างเหล่านั้นด้วย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นเป็นผลมาจาก 1) การตัดสินใจ (decisions) 2) การปฏิบัติหน้าที่ประจำ (routines) ของข้าราชการแต่ละคน และ 3) เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (devices) ที่ใช้ในการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รับมือกับความไม่แน่นอนในการทำงาน เน้นว่าอุปสรรคสำคัญที่ข้าราชการระดับล่างต้องเผชิญส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องของทรัพยากรที่แต่ละบุคคลมี

Nakamura and Smallwood (1980) ได้เสนอแนวทางศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นภาพรวมทั้งหมด โดยชี้ให้เห็นว่า ในช่วงการปฏิบัตินั้นเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการนโยบาย ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนนั้นจะมีความต่อเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดเป็นนโยบาย ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินนโยบาย ภายใต้ขั้นตอนดังกล่าวมีเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย วิธีการที่กำหนดเพื่อปฏิบัติตามนโยบาย ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนโยบาย กลุ่มผลประโยชน์ อื่นๆ โครงสร้าง และระเบียบขององค์การ

การศึกษาของ Sabatier and Mazmanian (1980) เป็นการศึกษานโยบายแบบ top-down กล่าวคือ เป็นการเน้นการกำหนดนโยบาย และควบคุมนโยบายจากผู้กำหนดนโยบาย โดยพวกเขาเห็นว่า นโยบายจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวนั้น จะต้องมีองค์ประกอบสามประการ คือ ความสามารถของนโยบายในการแก้ไขปัญหาปัจจัยโครงสร้างตัวบทของนโยบาย และปัจจัยที่ไม่ใช่เงื่อนไขของนโยบาย ส่วนการนำเอานโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวจะดูจากตัวแปรต่างๆ ห้าตัวแปร คือ ผลผลิตของนโยบาย การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ผลกระทบของนโยบายที่เกิดขึ้นจริง การรับทราบถึงผลกระทบของนโยบาย และการทบทวนเปลี่ยนแปลงในตัวบทนโยบาย โดยปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน

Sorg (1983) ได้ศึกษาแบบของพฤติกรรมของข้าราชการระดับล่าง (street level bureaucrats) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า สามารถจำแนกแบบของพฤติกรรมข้าราชการจากการสังเกตว่ามีสี่แบบ คือ 1) แบบ ตั้งใจทำและทำตามได้สำเร็จ คือ มีพฤติกรรมที่ตั้งใจปฏิบัติตามนโยบาย โดยจะพยายามตีความเป้าหมาย และวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ออกมาเป็นพฤติกรรมแล้วนำไปปฏิบัติจนสำเร็จ 2) แบบตั้งใจทำแต่ไม่สำเร็จ เป็นพฤติกรรมที่ตั้งใจจะปฏิบัติตามนโยบาย แต่ปฏิบัติล้มเหลวอาจเป็นเพราะไม่เข้าใจนโยบาย หรือเพราะทำงานบกพร่อง 3) แบบ ตั้งใจจะไม่ทำตาม และไม่ทำตามได้สำเร็จเป็นพฤติกรรมที่ตั้งใจจะไม่ปฏิบัติตามนโยบาย แล้วเขาก็สามารถหลีกเลี่ยงการปฏิบัติได้สำเร็จ ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาไม่ชอบ หรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายนั้น และ 4) แบบตั้งใจจะไม่ทำตาม แต่ไม่ทำตามไม่สำเร็จ เป็นพฤติกรรมที่ตั้งใจจะไม่ปฏิบัติตามนโยบาย แต่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงการปฏิบัติได้สำเร็จ ซึ่งอาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Goggin *et al*. (1987) นักวิชาการกลุ่มนี้มองว่า การนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ เป็นภาระหน้าที่ และ เงื่อนไขที่กำหนดให้แก่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเกิดจากรัฐบาลกลาง มลรัฐ หรือท้องถิ่น และยังขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะดำเนินการของรัฐ และความสามารถของรัฐอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจของรัฐอาจไม่เป็นไปตามหลักที่ยึดเอกภาพของหลักเหตุผลเสมอไป แต่ขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรองทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก ฉะนั้นตัวแบบที่พวกเขานำเสนอ จึงตั้งอยู่ภายใต้ฐานคติที่ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับตัวแปรทั้งระดับ Top-down และ Bottom-up โดยตัวแปรที่นักวิชาการกลุ่มนี้นำเสนอประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ 1) การชี้นำและข้อจำกัดของรัฐบาลกลาง และ 2) การชี้นำและข้อจำกัดของรัฐบาลท้องถิ่น ตัวแปรแทรกซ้อนประกอบด้วย 1) ผลการตัดสินใจของรัฐ 2) ความสามารถของรัฐ และ 3) ข้อมูลย้อนกลับหรือการออกแบบนโยบายใหม่ และตัวแปร ตาม คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ได้อธิบายถึงตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติตามผลการศึกษาของ วรเดช จันทรศร ประกอบด้วย ตัวแบบที่มีความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหกลักษณะ ได้แก่ 1) ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (rational model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า องค์การที่ประสบความสำเร็จต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงาน และกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยงานต่างๆ ขององค์การ มีระบบวัดผลการปฏิบัติงานตลอดจนระบบการให้คุณให้โทษ 2) ตัวแบบด้านการจัดการ (management model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า องค์การมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด โดยคำนึงถึงความมีโครงสร้างที่เหมาะสม บุคลากรมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหาร และเทคนิคอย่างเพียงพอ มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ 3) ตัวแบบการพัฒนาองค์การ (organization development model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า การมีส่วนร่วมขององค์การเป็นสิ่งสำคัญ ภายใต้ฐานคติที่ว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จน่าจะเป็นเรื่องของการจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันโดยให้สมาชิกในองค์การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งการควบคุม 4) ตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ (bureaucratic processes model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า อำนาจขององค์การไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งแบบทางการ (formal position) ซึ่งได้แก่หัวหน้าองค์การ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในองค์การ สมาชิกขององค์การทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณญาณ 5) ตัวแบบทางการเมือง (political model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่น (players) หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การ กลุ่ม หรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์การ ตัวแบบนี้เห็นว่าการสร้างสมานฉันท์ (consensus) วิธีการของการมีส่วนร่วม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(participation) เป็นสิ่งที่ยากจะเกิดขึ้นได้ ความขัดแย้ง (conflict) เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นในองค์การ และในระบบสังคมทั่วไป การหวังจะให้ทุกฝ่ายเห็นชอบ และปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ และ 6) ตัวแบบทั่วไป (general model) ตัวแบบนี้แม้จะไม่ใช้ความพยายามโดยตรงที่จะประสานตัวแบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเข้าด้วยกัน แต่กรอบของตัวแบบก็ได้รวมตัวแปรบางส่วนของตัวแบบอื่นๆ เข้าไว้ด้วยกัน มากพอที่จะช่วยให้การศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ในลักษณะที่กว้างกว่าตัวแบบอื่น แต่ก็มิได้หมายความว่าจะดีกว่าตัวแบบอื่น ตัวแบบนี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยคือ กระบวนการในการสื่อสาร สมรรถนะขององค์การ และความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2551) ได้พัฒนาตัวแบบเชิงบูรณาการ โดยแบ่งการพิจารณาความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ออกเป็นสามมิติ คือ มิติที่หนึ่ง เป็นการวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายจาก ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้น มิติที่สอง เป็นการวัดถึง ผลกระทบของนโยบาย และมิติที่สาม เป็นการวัดว่าผลของนโยบายนั้นสามารถส่งประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมได้หรือไม่ ส่วนตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณานั้น มาจากสี่ปัจจัยด้วยกัน คือ สมรรถนะขององค์การประสิทธิภาพในการวางแผนและ ควบคุม ภาวะผู้นำ และความร่วมมือ และการเมือง การบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ หรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยได้มาจากการทบทวนผลงานทางวิชาการในทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ วัตถุประสงค์ของนโยบายต้องมีความชัดเจน และมีความสอดคล้องกันของวัตถุประสงค์ ความเป็นไปได้ทางการเมืองได้แก่ ระดับการสนับสนุน (หรือคัดค้าน) ของเอกชน กลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลหรือทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ความพอเพียงของทรัพยากร ได้แก่ การได้รับความสนับสนุนด้านการเงิน ด้านกำลัง คุณภาพของบุคลากร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆ

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง หน่วยปฏิบัติ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ และกระบวนการนโยบายสาธารณะ ถ้าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์จะส่งผลทางบวกต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง หน่วยปฏิบัติ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ และกระบวนการนโยบายสาธารณะ แต่หากการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ล้มเหลวจะส่งผลทางลบต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง หน่วยปฏิบัติ ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ และกระบวนการนโยบายสาธารณะ

จากการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ลำดับที่	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ชื่อบุคคล/หน่วยงาน/เจ้าของเอกสาร/งานวิจัย												
		Horn and Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารรัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2551)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	คุดชัย ยาวะประภาษ (2550)
1.	มาตรฐาน	✓												
2.	ทรัพยากร	✓				✓	✓				✓		✓	✓
3.	นโยบาย	✓	✓		✓			✓		✓				
4.	การสื่อข้อความ	✓							✓		✓			
5.	คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ	✓						✓						
6.	เงื่อนไขทางสังคม และเศรษฐกิจ	✓												
7.	จุดยืนหรือทัศนคติของผู้บริโภค	✓												
8.	ผลผลิตของนโยบาย		✓											
9.	การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย		✓					✓	✓					
10.	ผลกระทบของนโยบายที่เกิดขึ้นจริง		✓						✓					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ชื่อบุคคล/หน่วยงาน/เจ้าของเอกสาร/งานวิจัย												
		Horn and Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารรัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2551)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)
11.	การรับทราบถึงผลกระทบของนโยบาย	✓												
12.	การทบทวนเปลี่ยนแปลงในตัวบทนโยบาย	✓												
13.	การกระทำขององค์การราชการ			✓						✓				
14.	กระบวนการ				✓		✓	✓					✓	
15.	กระบวนการทางการเมือง	✓		✓	✓					✓		✓		✓
16.	การตัดสินใจ					✓	✓							
17.	การปฏิบัติหน้าที่ประจำ					✓								
18.	พฤติกรรม						✓		✓					
19.	ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์							✓			✓			✓
20.	โครงสร้าง และระเบียบขององค์การ							✓			✓			
21.	การจูงใจ										✓			
22.	ภาวะผู้นำ										✓	✓		
23.	การสร้างความผูกพัน										✓			
24.	การสร้างทีมงาน										✓	✓		
25.	การมีส่วนร่วม										✓	✓		
26.	ความขัดแย้ง										✓			
27.	สมรรถนะขององค์การ										✓	✓		
28.	การบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก								✓			✓		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ลำดับที่	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ความถี่
1.	มาตรฐาน	1
2.	ทรัพยากร	6
3.	นโยบาย	5
4.	การสื่อข้อความ	3
5.	คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ	2
6.	เงื่อนไขทางสังคม และเศรษฐกิจ	1
7.	จุดยืนหรือทัศนคติของผู้บริโภค	1
8.	ผลผลิตของนโยบาย	1
9.	การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย	3
10.	ผลกระทบของนโยบายที่เกิดขึ้นจริง	2
11.	การรับทราบถึงผลกระทบของนโยบาย	1
12.	การทบทวนเปลี่ยนแปลงในตัวบทนโยบาย	1
13.	การกระทำขององค์การราชการ	2
14.	กระบวนการ	4
15.	กระบวนการทางการเมือง	6
16.	การตัดสินใจ	2
17.	การปฏิบัติหน้าที่ประจำ	1
18.	พฤติกรรม	2
19.	ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์	3
20.	โครงสร้าง และระเบียบขององค์การ	2
21.	การจูงใจ	1
22.	ภาวะผู้นำ	2
23.	การสร้างความผูกพัน	1
24.	การสร้างทีมงาน	2
25.	การมีส่วนร่วม	2
26.	ความขัดแย้ง	1
27.	สมรรถนะขององค์การ	2
28.	การบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก	2
	รวม	**62**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และตารางที่ 2 แสดงความถี่ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าความถี่ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งคิดเป็นในสัดส่วนร้อยละ 50 ของความถี่สูงสุด โดยได้องค์ประกอบที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ความถี่หก-สามดังนี้

1. ทรัพยากร ความถี่ 6
2. กระบวนการทางการเมือง ความถี่ 6
3. นโยบาย ความถี่ 5
4. กระบวนการ ความถี่ 4
5. การสื่อข้อความ ความถี่ 3
6. การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ความถี่ 3
7. ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ความถี่ 3

จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้องค์ประกอบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ทรัพยากร กระบวนการทางการเมือง นโยบาย กระบวนการ การสื่อข้อความ การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย และความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้

ลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Sabastier and Mazmanian (1980) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความหมายตรงไปตรงมา ดังที่พจนานุกรม Webster ให้ความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติ (implement) ไว้ว่า เป็นการจัดวิธีดำเนินการหรือทาให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้การนำนโยบายไปปฏิบัติ (policy implementation) จึงเป็นกระบวนการนำการตัดสินใจที่อยู่ในรูปแบบต่างๆ ไปปฏิบัติ อาทิ กฎหมาย คำตัดสินของศาล คำสั่งผู้บริหาร หรือการออกกฎหมายตามระบอบรัฐสภา หรือมติและคำสั่งของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี McLaughlin (1975) มีความเห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการขององค์การที่ต่อเนื่องเป็นพลวัต ซึ่งได้รับการปรุงแต่งและหล่อหลอมโดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ของนโยบาย กับสภาพขององค์การที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยพยายามปรับเปลี่ยนประนีประนอมระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้กับข้อจำกัด เงื่อนไข และสภาพแท้จริงของหน่วยปฏิบัติ ซึ่ง Williams *et al*. (1982) ได้ชี้ว่ากิริยาที่เรียกว่า นำไปปฏิบัติ (implement) มีความหมายหลักอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก คือ การจัดหาหรือตระเตรียมวิธีการทั้งหลายทั้งปวงที่จะทำให้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงให้พรักพร้อม และประการที่สอง คือ การดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง การนำไปปฏิบัติในหน่วยงานหนึ่งสามารถเกี่ยวข้องกับความหมายทั้งสองประการ ในขณะเดียวกันนั่น คือ หมายถึงการพยายามอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ในอันที่จะยกระดับความสามารถของหน่วยงานนั้น หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง และศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) กล่าวว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มักเห็นพ้องต้องกันในประเด็นที่สำคัญอย่างน้อยสองประเด็น ประเด็นแรก คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการ นั่นคือ มีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมไม่ใช่กิจกรรม ที่เกิดขึ้นชั่วครั้งชั่วคราวแล้วเลือนหายไป ไม่ใช่กิจกรรมที่ขยักขย่อน แต่เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ไม่หยุดยั้ง แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา และประเด็นที่สอง คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของนโยบาย ซึ่งแฝงความหมายว่าก่อนนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีตัวนโยบายก่อน และต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์กำหนดไว้ด้วย นั่นคือ การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนหนึ่งในขั้นตอนนโยบายทั้งหมด โดยเป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องมาจากการกำหนดนโยบาย

Ripley and Franklin (1982) กล่าวถึงลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้แยกแยะให้เห็นว่ามีห้าประเด็นที่สำคัญ คือ

1. ผู้เกี่ยวข้อง ในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นใครก็ได้ที่ต้องการ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้งนั้น เมื่อเข้ามาแล้วจะเลือกอยู่ฝ่ายใดก็ย่อมทำได้ กติกาในการมีส่วนร่วมก็มักเปิดกว้างและปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา

2. วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของนโยบายหนึ่งๆ มักมีลักษณะกระจัดกระจาย มีจำนวนมากและมักสับสนไม่ชัดเจน บางครั้งวัตถุประสงค์แต่ละข้ออาจไม่สอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มมักมีความมุ่งหวังในนโยบายหนึ่งๆ แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าไม่เคยมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันโดยดุษฎีปราศจากข้อโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น อย่างดีที่สุดคือสามารถระบุได้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรว่ามีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง ในบางครั้งไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายได้แก่อะไร บางครั้งวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ขัดกันโดยสิ้นเชิงทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากการเจรจาต่อรอง และการประนีประนอมกันระหว่างผู้กำหนดนโยบายทั้งหลาย ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่มดังกล่าวแล้ว ในการประนีประนอมนั้นวิธีที่ง่ายที่สุดคือการนาเอาความเห็นที่แตกต่างกันทั้งหมดมาใส่รวมไว้เป็นวัตถุประสงค์ของนโยบาย แม้ว่าวัตถุประสงค์แต่ละข้อ จะแตกต่างกันและวัตถุประสงค์บางข้ออาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในทางปฏิบัติก็ตาม

3. การขยายตัวของรัฐบาลและโครงการต่างๆ จากการที่จานวนงบประมาณและข้าราชการที่เพิ่มตลอดเวลาสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาตามไปด้วย ซึ่งอีกนัยหนึ่งคือการนำนโยบายไปปฏิบัติอันเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับนโยบายต่างๆ ต้องมีจำนวนและขอบเขตเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานจากหลายกระทรวงในหลายระดับ

5. ปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุม

นอกเหนือจากนี้ Ripley and Franklin (1982) ชี้ให้เห็นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติมักต้องเผชิญกับปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้เลย ปัจจัยเหล่านี้อาจได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่รวดเร็วและฉับพลัน ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศและ/หรือของโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น และ ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นผลมาจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นก่อนและขณะเดียวกัน ก็มีผลกระทบต่อกิจกรรมที่ตามมาด้วย ซึ่งลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะของกิจกรรมที่สำคัญและเป็นหัวใจของขั้นตอนนโยบายนั้น สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติและขั้นตอนในขั้นตอนนโยบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัจจัยของความสำเร็จหรือล้มเหลวการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) กล่าวว่า ปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีหลายประการ ได้แก่ ลักษณะของนโยบายนั้นๆ วัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี ความพอเพียงของทรัพยากร ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทัศนคติของ ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และกลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

โดยที่ปัจจัยด้าน 1) ลักษณะของนโยบาย หมายถึง ประเภทของนโยบาย ผลประโยชน์สัมพัทธ์ของนโยบายนั้นๆ ความสอดคล้องกับค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ที่ผ่านมาและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้น ความเป็นไปได้ในการทดลองปฏิบัติ ความเห็นผลได้ของนโยบายนั้น และคุณภาพของการส่งข้อมูลย้อนกลับ 2) วัตถุประสงค์ ของนโยบาย หมายถึง ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องต้องกันของวัตถุประสงค์ ความยากง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์ ดัชนีชี้ความสำเร็จของนโยบาย และความเที่ยงตรงของข่าวสารที่มีไปยังผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 3) ความเป็นได้ทางการเมือง หมายถึง การเจรจาระหว่างรัฐบาลกับเอกชน ความสนับสนุนจากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบของนโยบายที่มีต่อกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพล การสนับสนุนจากชนชั้นนำ การสนับสนุนจากสื่อมวลชน และการสนับสนุน จากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 4) ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี หมายถึง การร่างนโยบาย ข้อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ทฤษฎีที่เชื่อถือได้ และลักษณะของเทคโนโลยี 5) ความเพียงพอของทรัพยากร หมายถึง ความสนับสนุนทางด้านการเงิน กาลังและคุณภาพของบุคลากร และปัจจัยด้านบริการ 6) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ประเภทของหน่วยงาน โครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา ความสามารถของผู้นำ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย และลำดับขั้นของการสื่อสารแบบเปิด 7) ทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ทัศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย ผลกระทบที่จะมีต่อพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และผลกระทบที่มีต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของผู้นาเอานโยบายไปปฏิบัติ และ 8) ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆ ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนจุดตัดสินใจ ความสัมพันธ์ดั้งเดิม และการแทรกแซงของหน่วยงานระดับบน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ซึ่ง วรเดช จันทรศร (2532) กล่าวว่า ลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีอยู่มากมาย ซึ่งอาจแบ่งปัญหาหลักออกเป็นด้านต่างๆ ได้ห้าด้าน คือ 1) ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 2) ปัญหาด้านการควบคุม 3) ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 4) ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์การอื่นที่เกี่ยวข้อง และ 5) ปัญหาด้านความสนับสนุน และความผูกพันขององค์การ หรือบุคคลสำคัญในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และวรเดช จันทรศร (2551) ได้สรุปผลของการศึกษาวิเคราะห์เชิงบูรณาการ และข้อเสนอแนะ จากการสังเคราะห์องค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวได้ว่า ผลการศึกษาที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในการนำตัวแบบที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในการนำนโยบายสาธารณะหรือนโยบายด้านอื่นๆ ไปปฏิบัติ มีความไม่แน่นอนอยู่สามประการ ดังนี้

1. ความไม่แน่นอนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินนโยบาย (variation of times) ซึ่งในที่นี้หมายความรวมถึงเวลาที่เป็นจุดเริ่มต้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (point of times) และหมายถึงระยะเวลาที่นโยบายนั้นต้องดำเนินไปจนถึงจุดสิ้นสุดของนโยบาย (period of times) ทั้งนี้ จากประสบการณ์และการศึกษาที่ผ่านมายังพบว่าการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีความเหมาะสมในด้านของการนำมาใช้ให้ถูกเวลาด้วย อาทิเช่น มีการนำนโยบายมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการเร่งด่วน เพื่อขจัดปัญหาที่เพิ่งเริ่มเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที หรือมีการวางแผนเพื่อนำนโยบายมาใช้ในอนาคต เพราะยังเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่นโยบายจะได้รับความสำคัญเท่าที่ควร หากนำนโยบายไปปฏิบัติทันที นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายบางนโยบายนั้นอาจประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว ก็ไม่ควรที่จะให้นโยบายนั้นมีผลบังคับใช้นานจนเกินไป หรือนโยบายบางนโยบายอาจต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ เพื่อทาให้เกิดการบรรลุผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปอีก จะเห็นได้ว่า การนำตัวแบบทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นยังต้องคำนึงถึงเรื่องของเวลาด้วย

2. ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ (variation of policy contexts) ในที่นี้หมายถึงสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสถานการณ์อื่นๆ รวมทั้งเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายนอกประเทศที่อาจมีผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งความไม่แน่นอนของสถานการณ์รอบด้านย่อมมีผลต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้กำหนดนโยบายจึงต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผนนโยบายล่วงหน้าให้มากเท่าที่ควร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ความไม่แน่นอนของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (variation of players) การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการเจรจาต่อรองระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ผู้เล่น (players) ในกระบวนการของนโยบายอาจมีหลากหลายองค์การหรือหลากหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีจุดประสงค์และความหวังในนโยบายนั้นแตกต่างกัน รวมถึงผลประโยชน์ที่ต้องการได้รับก็อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่างๆ ได้ง่าย

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นทฤษฎีที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ครอบคลุมไปถึงองค์ความรู้ในด้านการบริหารองค์การ การบริหารเวลาการวางแผนและการควบคุม การประเมินผล และยังต้องอาศัยระยะเวลาในการพิสูจน์ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะพัฒนาให้เกิดเป็นทฤษฎีที่สมบูรณ์

แนวคิดเกี่ยวกับตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

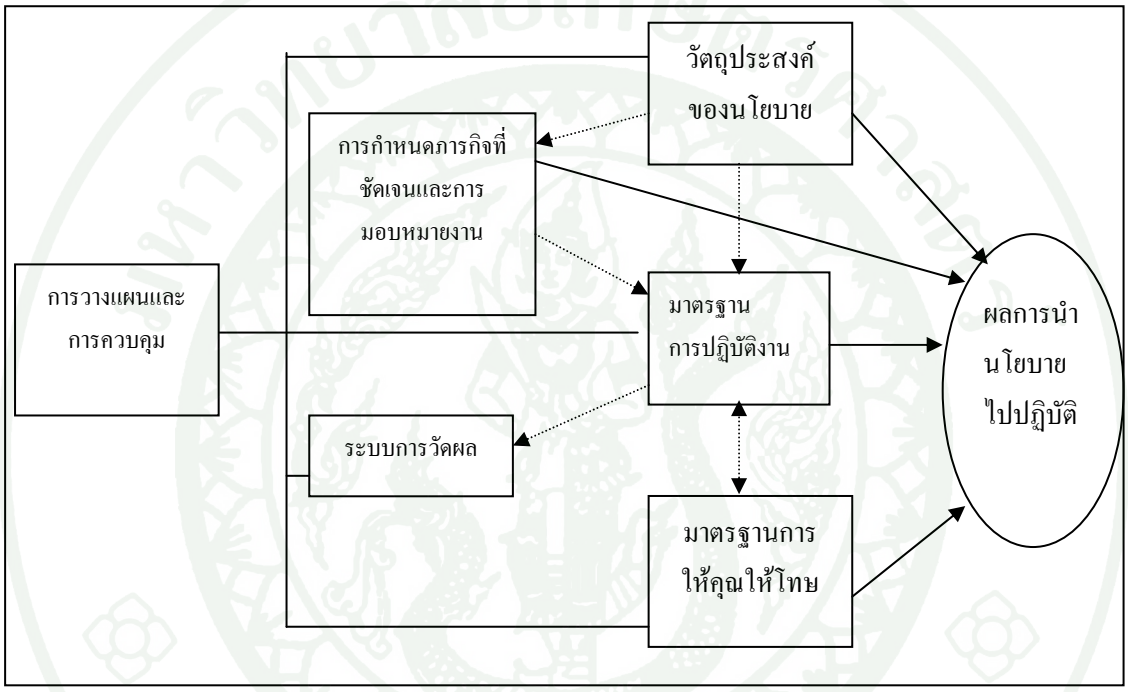
การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการกำหนดนโยบาย เป็นกิจกรรมที่กระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแต่นโยบายสาธารณะก็ไม่ใช่เรื่องที่เมื่อกำหนดไว้แล้ว สิ่งต่างๆ จะดำเนินไปตามที่กำหนดไว้ ต้องมีบุคคลและองค์กรที่จะนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ทำให้มีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากมาย อันอาจจะส่งผลถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ นักวิชาการหลายท่านจึงได้สร้างแนวคิด และตัวแบบเพื่อมาอธิบายถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยในการวิจัยนี้จะขอนำเสนอตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักวิชาการดังนี้

วรเดช จันทรศร (2551) ได้อธิบายถึงตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติประกอบด้วยตัวแบบที่มีความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหกลักษณะ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (rational model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า องค์การที่ประสบความสำเร็จต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงาน และกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยงานต่างๆ ขององค์การ มีระบบวัดผลการปฏิบัติงานตลอดจนระบบการให้คุณให้โทษ เงื่อนไขเหล่านี้ถือว่าขาดไม่ได้ เพราะการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจว่าอะไรเป็นเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้กำหนดนโยบายต้องการ เมื่อมีความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

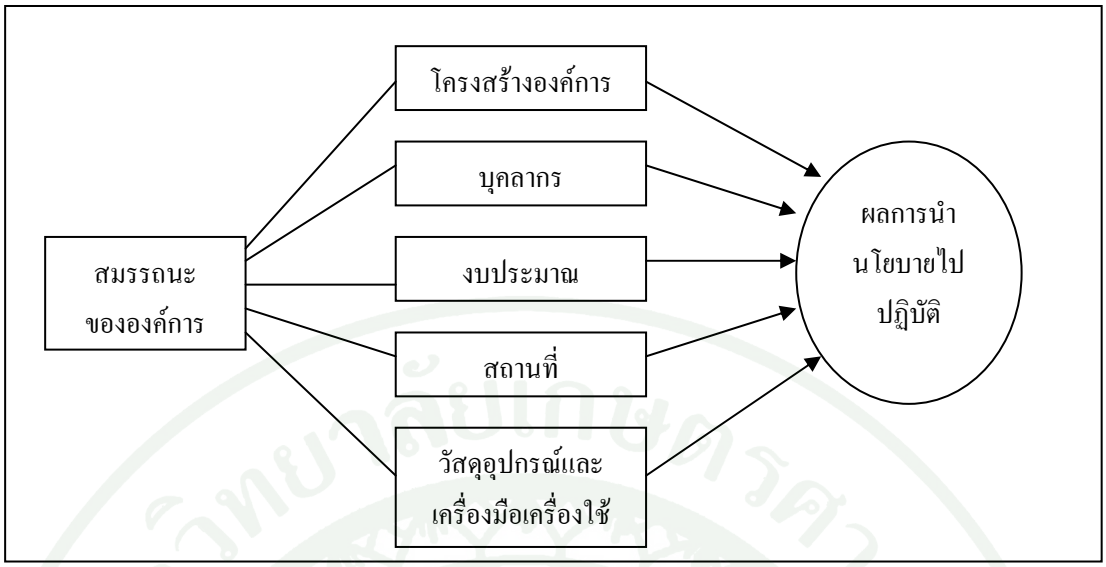
ชัดเจนแล้วก็ย่อมเป็นการง่ายที่จะกำหนดภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานหรือการกำหนดความรับผิดชอบเฉพาะของแต่ละฝ่ายให้สัมพันธ์กัน อันจะเป็นแนวทางทำให้การประสานการปฏิบัติเป็นไปโดยราบรื่นอีกทางหนึ่ง และทำให้การกำหนดมาตรฐานในการทำงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นไปโดยง่าย ช่วยให้เกิดระบบการประเมินผลที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การใช้ระบบการให้คุณให้โทษเป็นไปอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลสะท้อนกลับช่วยเสริมสร้างให้มาตรฐานการปฏิบัติงานสูงขึ้นอีกด้วย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2551)

ตัวแบบที่ 2 ตัวแบบด้านการจัดการ (management model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่าองค์การมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด โดยคำนึงถึงความมีโครงสร้างที่เหมาะสม บุคลากรมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหาร และเทคนิคอย่างเพียงพอ มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ ดังภาพที่ 3

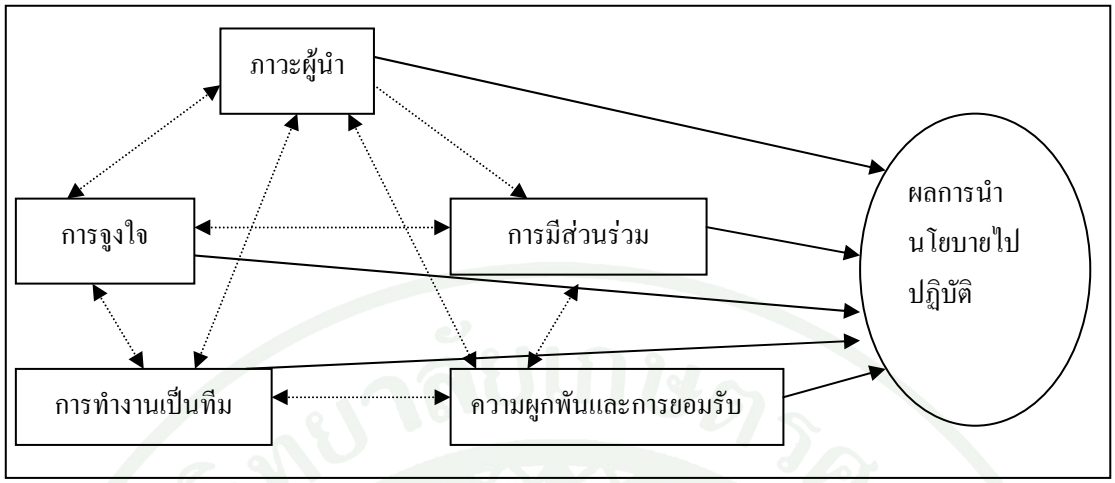
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 3 ตัวแบบด้านการจัดการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2551)

ตัวแบบที่ 3 ตัวแบบการพัฒนาองค์การ (organization development model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า การมีส่วนร่วมขององค์การเป็นสิ่งสำคัญ ภายใต้ฐานคติที่ว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จน่าจะเป็นเรื่องของการจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันโดยให้สมาชิกในองค์การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งการควบคุม หรือใช้อำนาจแบบทางการของผู้บังคับบัญชา การที่จะแยกว่าการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องที่ควรมาจากระดับสูง และการปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องของผู้ที่อยู่ในระดับล่างเป็นเรื่องที่ขัดกับสภาพความเป็นจริง น่าจะเป็นเรื่องของกระบวนการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดหรือวางกรอบนโยบาย โดยถือว่านโยบายเหล่านั้นมาจากตัวผู้ปฏิบัติเอง ดังภาพที่ 4

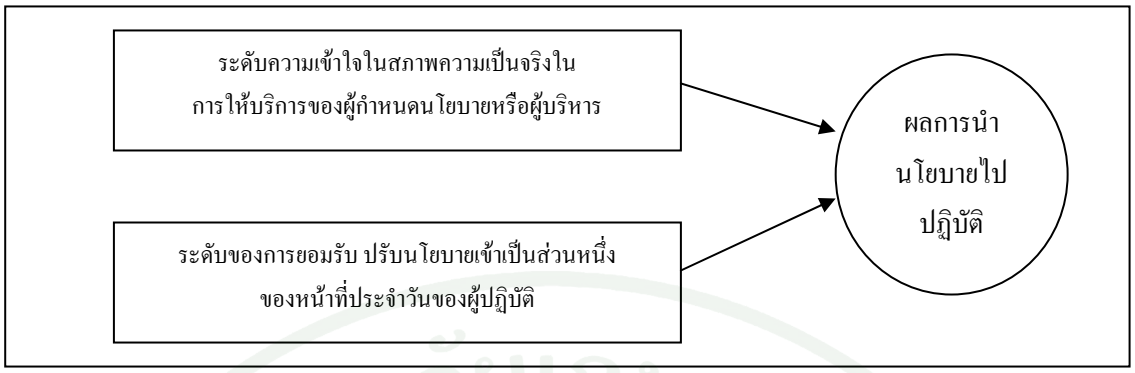
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 4 ตัวแบบการพัฒนาองค์การ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2551)

ตัวแบบที่ 4 ตัวแบบกระบวนการของระบบราชการ (bureaucratic processes model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า อำนาจขององค์การไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งแบบทางการ (formal position) ซึ่งได้แก่ หัวหน้าองค์การหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในองค์การ สมาชิกขององค์การทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณญาณ โดยเฉพาะข้าราชการที่มีหน้าที่ที่ต้องติดต่อกับประชาชนอย่างใกล้ชิด สามารถใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะควบคุมได้ การมอบหมายโครงการใหม่ๆ ที่จะไปมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันของข้าราชการเหล่านี้มักจะไร้ผล นอกเสียจากพวกเขาจะยอมรับหรือปรับนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติเหล่านั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของเขาเอง ดังนั้นการหวังที่จะนำเทคนิคทางการบริหารหรือการพัฒนาใหม่ๆ มาใช้ก็ดี การออกกฎระเบียบแบบแผนเพื่อหวังจะให้ข้าราชการที่รับผิดชอบในงานด้านบริการประชาชน ทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ดี มักจะไร้ผล โดยนัยนี้ ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ แต่ความล้มเหลวมักเกิดจากผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหาร ที่ไม่เข้าใจว่าสภาพความเป็นจริงของการให้บริการเกิดขึ้นในลักษณะใดมากกว่า ดังภาพที่ 5

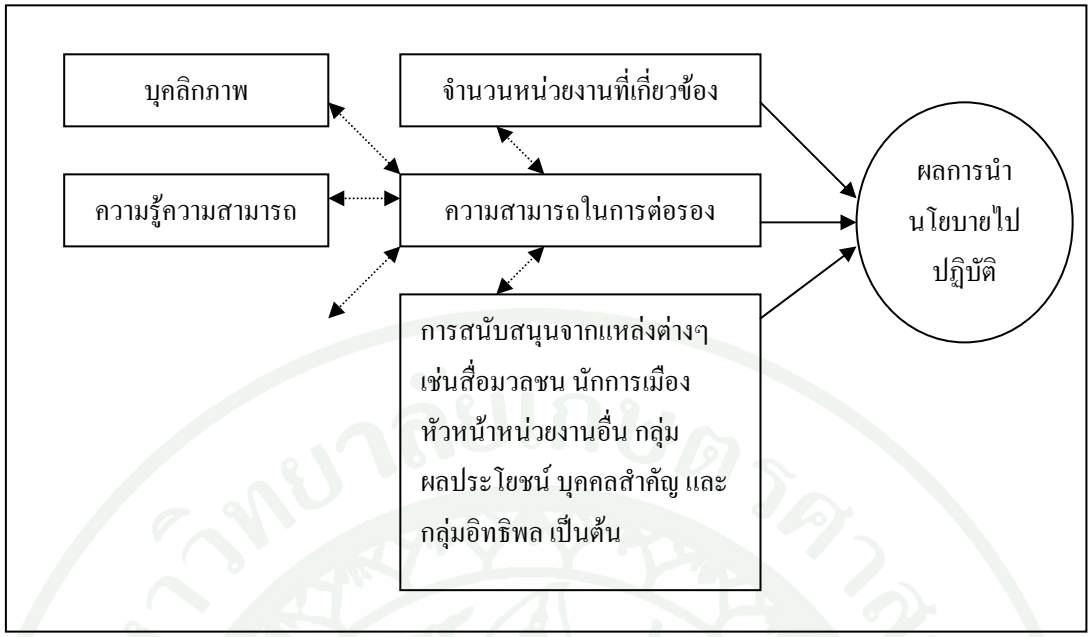
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 5 ตัวแบบของระบบราชการ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2551)

ตัวแบบที่ 5 ตัวแบบทางการเมือง (political model) เป็นตัวแบบที่เชื่อว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่น (players) หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การ กลุ่ม หรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์การ ตัวแบบนี้เห็นว่าการสร้างสมานฉันท์ (consensus) วิธีการของการมีส่วนร่วม (participation) เป็นสิ่งที่ยากจะเกิดขึ้นได้ ความขัดแย้ง (conflict) เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นในองค์การ และในระบบสังคมทั่วไป การหวังจะให้ทุกฝ่ายเห็นชอบ และปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะนโยบายก็คือการเมือง เป็นเรื่องของการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งย่อมมีทั้งผู้ได้ประโยชน์ และเสียประโยชน์ จึงเป็นธรรมดาที่ทุกฝ่ายจะต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองเป็นเบื้องแรก ดังนั้นตามตัวแบบนี้ การนำนโยบายเป็นเรื่องเผชิญหน้า การบริหารความขัดแย้ง การแสวงหาการสนับสนุน การรู้จักสร้างเงื่อนไข และหาข้อต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรทั้งระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่างๆ ความสามารถในการต่อรอง จำนวนหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากนักการเมือง สื่อมวลชน หัวหน้าหน่วยงานอื่นๆ กลุ่มอิทธิพล และผลประโยชน์ บุคคลสำคัญต่างๆ ตลอดจนความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการต่อรองของแต่ละคนเป็นสำคัญ ดังภาพที่ 6

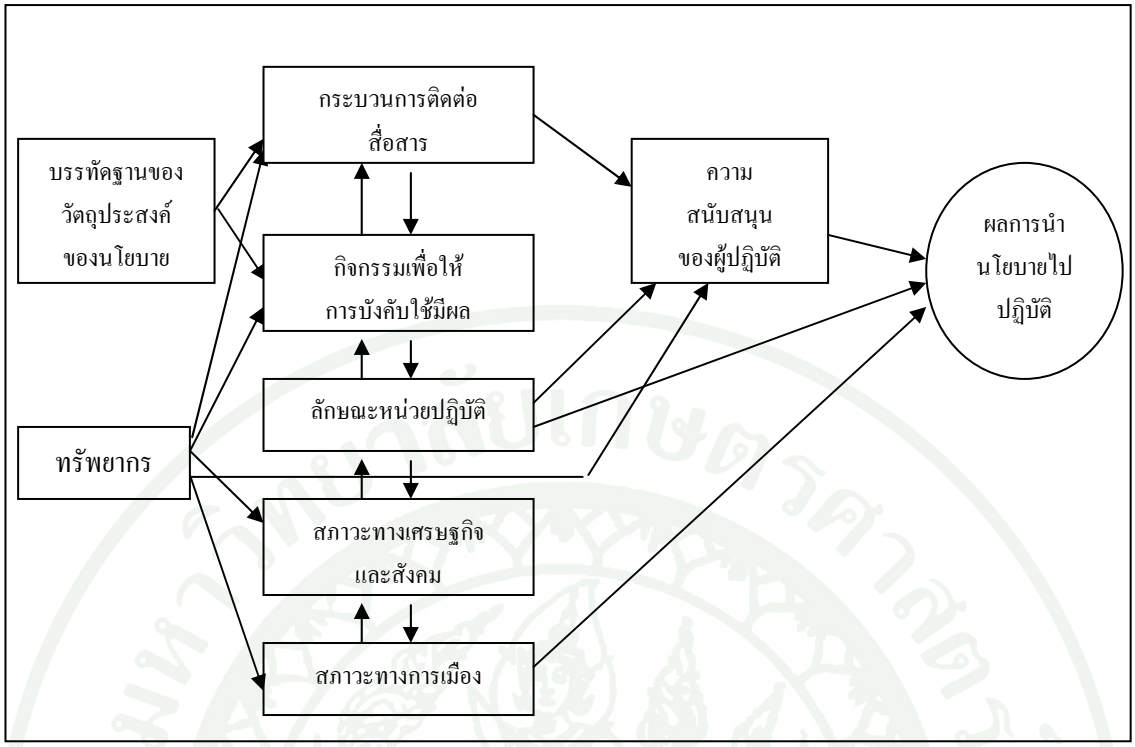
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 6 ตัวแบบทางการเมือง สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2551)

ตัวแบบที่ 6 ตัวแบบทั่วไป (general model) ตัวแบบนี้แม้จะไม่ใช้ความพยายามโดยตรงที่จะประสานตัวแบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเข้าด้วยกัน แต่กรอบของตัวแบบก็ได้รวมตัวแปรบางส่วนของตัวแบบอื่นๆ เข้าไว้ด้วยกัน มากพอที่จะช่วยให้การศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ในลักษณะที่กว้างกว่าตัวแบบอื่น แต่ก็มิได้หมายความว่าจะดีกว่าตัวแบบอื่น ตัวแบบนี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยคือ กระบวนการในการสื่อสาร สมรรถนะขององค์การ และความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ ในด้านการสื่อข้อความ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้ปฏิบัติว่าตนเองควรทำอย่างไรบ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับความชัดเจนของนโยบายกิจกรรมต่างๆ ที่จะมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น ลักษณะของหน่วยงานในแง่ความรู้ ความสามารถของตัวบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานนั้น ตลอดจนความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือของผู้ปฏิบัติ ในด้านสมรรถนะขององค์การขึ้นอยู่กับความเพียงพอของทรัพยากรที่สนับสนุนกิจกรรมจูงใจที่จะทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น คุณภาพของบุคลากร ภาวะผู้นำ ความสำคัญของหน่วยงานนั้นๆ ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในด้านตัวผู้ปฏิบัติ ความร่วมมือจะมากเพียงใดขึ้นอยู่กับความภักดีของบุคคลที่มีต่อองค์การ ผลประโยชน์ส่วนตัว ตลอดจนความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจากวิธีการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เดิมด้วย ดังภาพที่ 7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

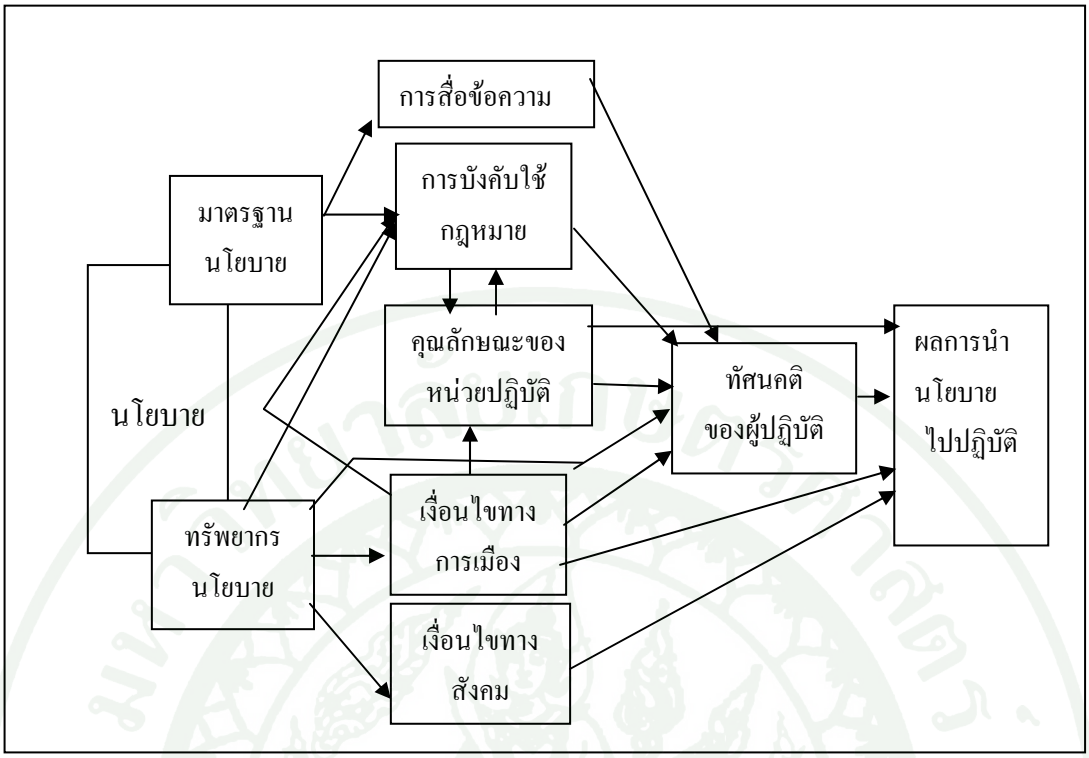
ภาพที่ 7 ตัวแบบทั่วไป สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2551)

ตัวแบบการนำนโยบายไปใช้จากผลการศึกษาของ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550) ได้กล่าวถึง ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ และได้นำเสนอผลการศึกษาตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวอาจจะแตกต่างกันออกไป โดยมีตัวแบบที่สำคัญดังนี้

ตัวแบบที่ 1 ตัวแบบสหองค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (intergovernmental policy implementation model) ตัวแบบนี้พัฒนาโดย Van Horn and Van Meter (1976) ได้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สำคัญประกอบด้วยมาตรฐาน ทรัพยากร นโยบาย การสื่อข้อความ การบังคับใช้กฎหมาย คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ เงื่อนไขทางการเมือง เงื่อนไขทางสังคม และเศรษฐกิจ และจุดยืนหรือทัศนคติของผู้บริโภค ดังภาพที่ 8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 8 ตัวแบบสหองค์การสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: Horn and Meter (1976: 45 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 448)

ตัวแบบของ Van Meter and Van Horn ประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างตัวนโยบายกับผลการปฏิบัติตามนโยบาย ตัวแบบนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีต่อกัน และความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามซึ่งได้รับการพิสูจน์ในเชิงประจักษ์แล้ว ตัวแปรอิสระที่อยู่ในตัวแบบประกอบไปด้วยตัวแปรต่อไปนี้

1. มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

เป็นปัจจัยสำคัญที่จะตัดสินถึงสมรรถนะของนโยบาย การกำหนดตัวชี้วัดสมรรถนะของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญที่ในการวิเคราะห์ นั่นคือ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง ในบางกรณีมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายอาจสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย เช่น โครงการสร้างงานในเมืองโอ๊คแลนด์ ที่ศึกษาโดย Pressman and Wildavsky (1973) พบว่าการที่จะบอกว่านโยบายประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น พิจารณาจากจำนวนงานที่ได้สร้างขึ้น การรายงานจากผู้ที่ได้ถูกว่าจ้าง และความก้าวหน้าของโครงการ แต่ในกรณีส่วนมากการวัดสมรรถนะของนโยบายก็อาจทำได้ยากเช่นกัน เนื่องจากเป้าหมายมีความซับซ้อนและยากที่จะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรลุได้ อาจเป็นเพราะความคลุมเครือและขัดแย้งกันเองในข้อความของมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยที่การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจำเป็นที่ว่า เป้าหมายและวัตถุประสงค์จะต้องถูกกำหนดและวัดได้ เพราะว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่สามารถทราบได้ว่าสำเร็จหรือล้มเหลวหากปราศจากเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน (Pressman and Wildavsky, 1973) ในการพิจารณามาตรฐานและวัตถุประสงค์สามารถใช้ข้อความของผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งสะท้อนในเอกสารต่างๆ เช่น ข้อบังคับของแผนงานเอกสารแนวปฏิบัติ ซึ่งแสดงถึงหลักในการประเมินสมรรถนะนโยบาย ในบางกรณีมาตรฐานและวัตถุประสงค์จะถูกสรุปโดยนักวิจัย โดยสรุปแล้วทางเลือกของการวัดสมรรถนะจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายซึ่งการวิจัยจะเป็นตัวนำไปหา

2. ทรัพยากรของนโยบาย

นอกจากนโยบายจะมีมาตรฐานและวัตถุประสงค์แล้ว นโยบายยังประกอบด้วยทรัพยากรซึ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบาย หมายความรวมถึงเงินงบประมาณและสิ่งสนับสนุนอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงาน ทรัพยากรเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมหรือช่วยให้ความสะดวกต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าทรัพยากรนโยบายที่เป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้นโยบายบรรลุผล จากการศึกษาของ Martha Derthick (1972: 87) ได้พบว่าปัจจัยด้านทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดที่ส่งผลให้นโยบายประสบความสำเร็จคือ การช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐมากกว่าการให้งบประมาณที่เพียงพอ

3. การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริม

การนำ นโยบายไปปฏิบัติที่มีประสิทธิผลจำ เป็นต้องมีมาตรฐานและวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นที่เข้าใจของผู้รับผิดชอบนโยบาย เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีความชัดเจน (clarity) ของมาตรฐานและวัตถุประสงค์ ความเที่ยงตรง (accuracy) ของการสื่อสารไปยังผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และความแน่นอนหรือเป็นหนึ่งเดียว (accuracy or uniformity) ที่ผู้นโยบายไปปฏิบัติได้รับการสื่อสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาตรฐานและวัตถุประสงค์จะไม่สามารถสื่อถึงผู้ปฏิบัติจนกว่าผู้ปฏิบัติจะได้ความชัดเจนที่เพียงพอถึงสิ่งที่นโยบายต้องการจะสื่อให้พวกเขารู้ การสื่อสารภายในและระหว่างองค์การเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและยาก การส่งผ่านข้อความภายในองค์การหรือระหว่างองค์การอาจถูกบิดเบือนไปโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ (Downs, 1967: 133-136) ยิ่งไปกว่านั้นถ้าแหล่งที่มาของการสื่อสารต่างกัน การแปลความของมาตรฐานและวัตถุประสงค์จะไม่ตรงกัน หรือถ้าเป็นแหล่งเดียวกันอาจมีความขัดแย้งในการตีความ ผู้ปฏิบัติจะมีความยากในการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หาจุดมุ่งหมายของนโยบาย ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลจะทำได้โดยมีความชัดเจนของมาตรฐานและวัตถุประสงค์ซึ่งส่งออกไป ความเที่ยงตรงและความแน่นอนซึ่งผู้ปฏิบัติได้รับการสื่อสารการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบผลบ่อยครั้งที่ต้องมีกลไกของสถาบันและวิธีการปฏิบัติที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่าสามารถเพิ่มความเป็นไปได้กับผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำในทิศทางเป็นหนึ่งเดียวกับมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย การสื่อสารระหว่างองค์การมีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมาก อันประกอบด้วยกิจกรรมกระตุ้นและสนับสนุนที่สำคัญสองลักษณะคือ 1) การให้คำแนะนำด้านเทคนิคและความช่วยเหลือโดยหน่วยงานระดับบน เพื่อช่วยเหลือให้หน่วยงานระดับล่างดำเนินการตามที่ต้องการ และ 2) หน่วยงานระดับบนอาจพิจารณาให้การสนับสนุนได้หลายรูปแบบ ทั้งเป็นผลด้านลบและบวกต่อหน่วยงานระดับล่าง Van Meter and Van Horn ได้นำแนวคิดของ Etzioni (1966:5-8) เกี่ยวกับเรื่องอำนาจมีอยู่สามชนิด คือ อำนาจในการใช้กฎระเบียบเป็นตัวบังคับ (coercive power) อำนาจในการให้รางวัลตอบแทน (remunerative power) และอำนาจที่มาจากมาตรการที่เป็นบรรทัดฐาน (normative power) มาใช้ในการกระตุ้นผู้ปฏิบัตินอกจากนี้ การสื่อสารดังกล่าวอาจมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือนโยบายด้วยกันเลย หรือในรูปของการที่ผู้กำหนดนโยบาย สร้างให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับโดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการบริหาร หรือให้บริการด้านเทคนิค บุคลากร หรือการวิจัย

4. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

มีสององค์ประกอบ คือ 1) ลักษณะโครงสร้างอย่างเป็นทางการขององค์การ และ 2) ลักษณะอย่างไม่เป็นทางการของบุคลากรในองค์การ โดยที่ลักษณะของหน่วยงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

4.1 ปริมาณและความสามารถของบุคลากรในหน่วยงาน

4.2 ระดับของการควบคุมที่เป็นลำดับชั้นในการตัดสินใจและการดำเนินงานในหน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติ

4.3 ทรัพยากรทางการเมืองของหน่วยงาน เช่น แรงสนับสนุนจากผู้บริหารและนักการเมือง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.4 ความสามารถในการการยืนหยัดของหน่วยงาน

4.5 ระดับการสื่อสารแบบเปิดภายในหน่วยงาน เช่น การมีเครือข่ายการสื่อสารที่เป็นอิสระทั้งในแนวราบและแนวดิ่ง การมีระดับของความอิสระสูงในการสื่อสารกับบุคคลภายนอกหน่วยงาน

4.6 การเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการของผู้กำหนดนโยบายและผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

ผลการทบของเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ต่อนโยบายสาธารณะได้รับความสนใจในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การศึกษาเปรียบเทียบการเมืองของรัฐและนโยบายสาธารณะได้รับความสนใจในการชี้ถึงอิทธิพลของตัวแปรสภาพแวดล้อมเหล่านี้ต่อผลลัพธ์ของนโยบาย ถึงแม้ว่าผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้ต่อการตัดสินใจในนโยบายได้รับความสนใจน้อย แต่อาจจะมีผลอย่างมากต่อสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติในการอธิบายให้เห็นภาพ จะเสนอโดยพิจารณาจากคำถามเหล่านี้ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจหรือต่อหน่วยงานซึ่งนำนโยบายไปปฏิบัติ

5.1 การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีความเพียงพอต่อการส่งเสริมให้แผนงานโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่

5.2 ธรรมชาติของความเห็นสาธารณะเป็นอย่างไร มีจุดเด่นที่สัมพันธ์กับประเด็นนโยบายอย่างไร

5.3 ชนชั้นผู้นำชมชอบหรือต่อต้านนโยบายที่นำไปปฏิบัตินั้น

5.4 กลุ่มหลากหลายในสังคม รวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชนคัดค้านหรือสนับสนุนการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

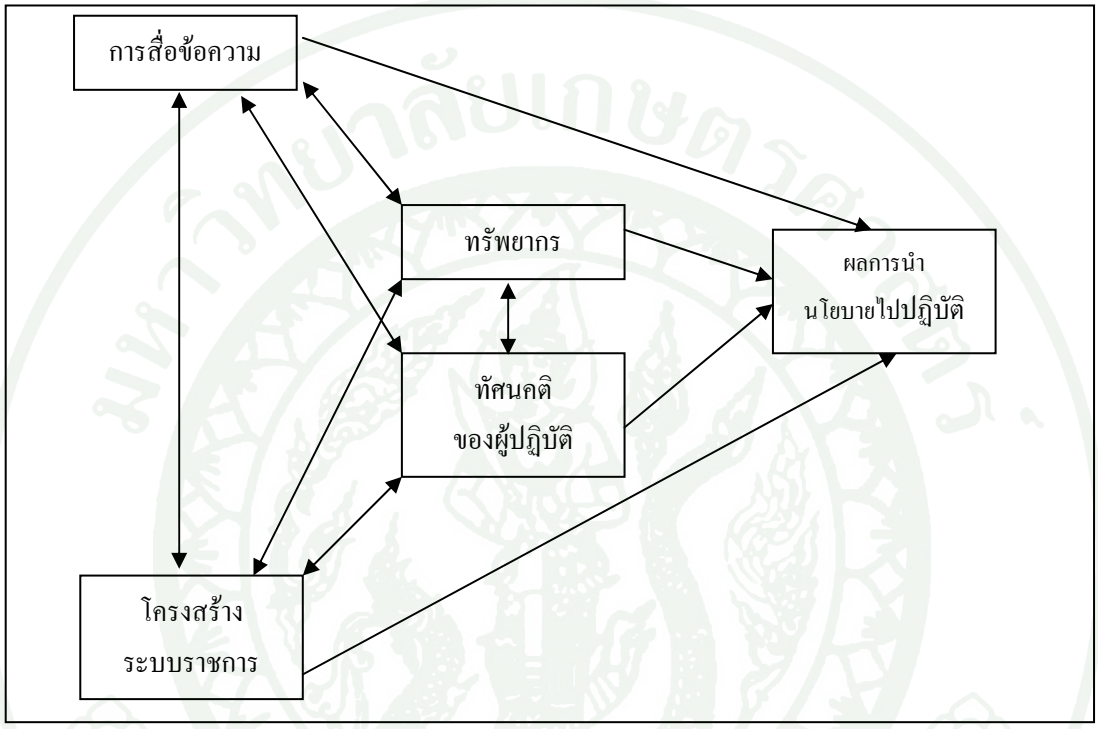
แต่ละองค์ประกอบของตัวแบบที่ได้กล่าวไป จะถูกกลั่นกรองผ่านการรับรู้ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่ซึ่งนโยบายได้ถูกส่งผ่านไป ความตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีอยู่สามประการที่ส่งผลต่อความสามารถและความตั้งใจในการดำเนินนโยบาย ซึ่งได้แก่ 1) การรับรู้และความเข้าใจของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบาย 2) ทิศทางในการตอบสนองต่อนโยบายของผู้ปฏิบัติเช่น การยอมรับ การเป็นกลาง การปฏิเสธ และ3) ระดับการตอบสนองในตัวนโยบายของผู้ปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าใจถึงมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายในเรื่องทิศทางการร่วมมือของผู้ปฏิบัติต่อมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ผู้ปฏิบัติอาจปฏิเสธเป้าหมายของนโยบาย ตั้งแต่ต้น สาเหตุอาจมาจากการที่เป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้นขัดต่อค่านิยมในตัวผู้ปฏิบัติ หรือขัดแย้งต่อผลประโยชน์หรือความสนใจของผู้ปฏิบัติ ซึ่งสามารถแก้ไขโดยการให้ผู้ปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายตั้งแต่เริ่มต้นสุดท้ายในเรื่องระดับการร่วมมือหรือตอบสนองของผู้ปฏิบัติอาจมีผลต่อสมรรถนะของนโยบาย การที่มีความร่วมมือของผู้ปฏิบัติไปในทางลบนำไปสู่การขัดขืนต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย เมื่อเกิดเหตุการณ์นี้ คำถามของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเริ่มหาข้อยุติไม่ได้ หน่วยงานในระดับรองลงไปจะถูกปฏิเสธการเข้าร่วมนโยบาย ในสภาพเหตุการณ์นี้จะต้องใช้กฎระเบียบและกิจกรรมส่งเสริมเพื่อให้นโยบายไปสู่การปฏิบัติได้

จากตัวแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยต่างๆในตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความหลากหลายสะท้อนมุมมองที่แตกต่างกัน และจากการศึกษาพบว่ายังไม่มีตัวแบบใดตัวแบบเดียวที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ทุกกรณี

จากการศึกษากระบวนนำนโยบายไปปฏิบัติของ Meter and Horn (1975) แล้วมีความสอดคล้องกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบัน อุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแบบกระบวนนำนโยบายไปปฏิบัติของ Meter and Horn (1975) เป็นตัวแบบในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

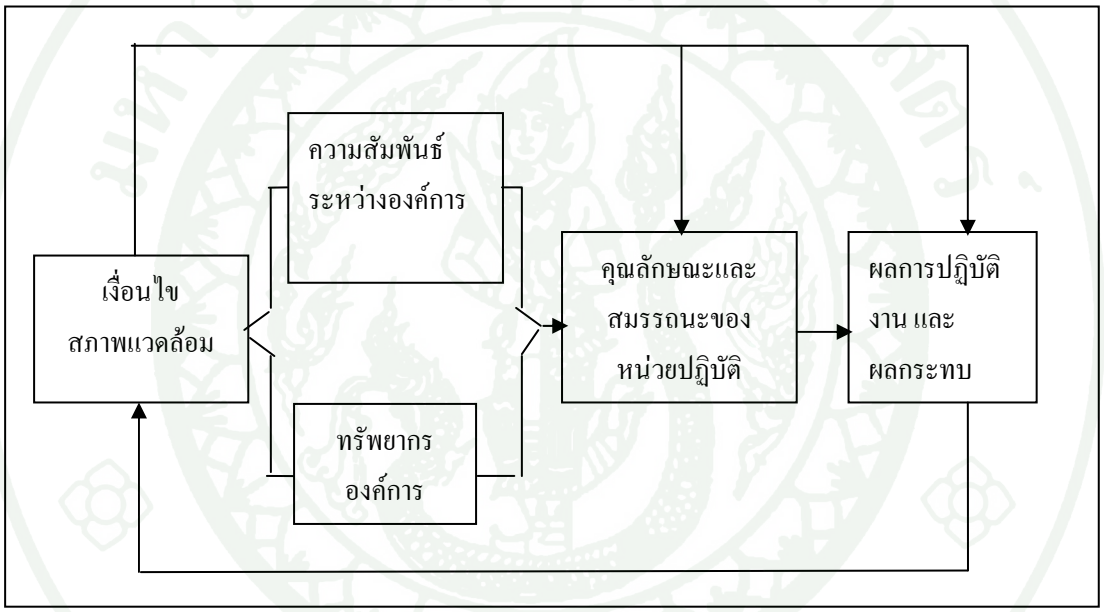
ตัวแบบที่ 2 ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (interactions between factor model) ตัวแบบนี้นำเสนอโดย Edwards (1980) ซึ่งให้พิจารณาจากปัจจัยสี่ประการที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การสื่อข้อความ (communication) ทรัพยากร (resources) จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ (disposition or attitudes) และโครงสร้างระบบราชการ (bureaucratic structures) ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: Edwards (1980: 148 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 454)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

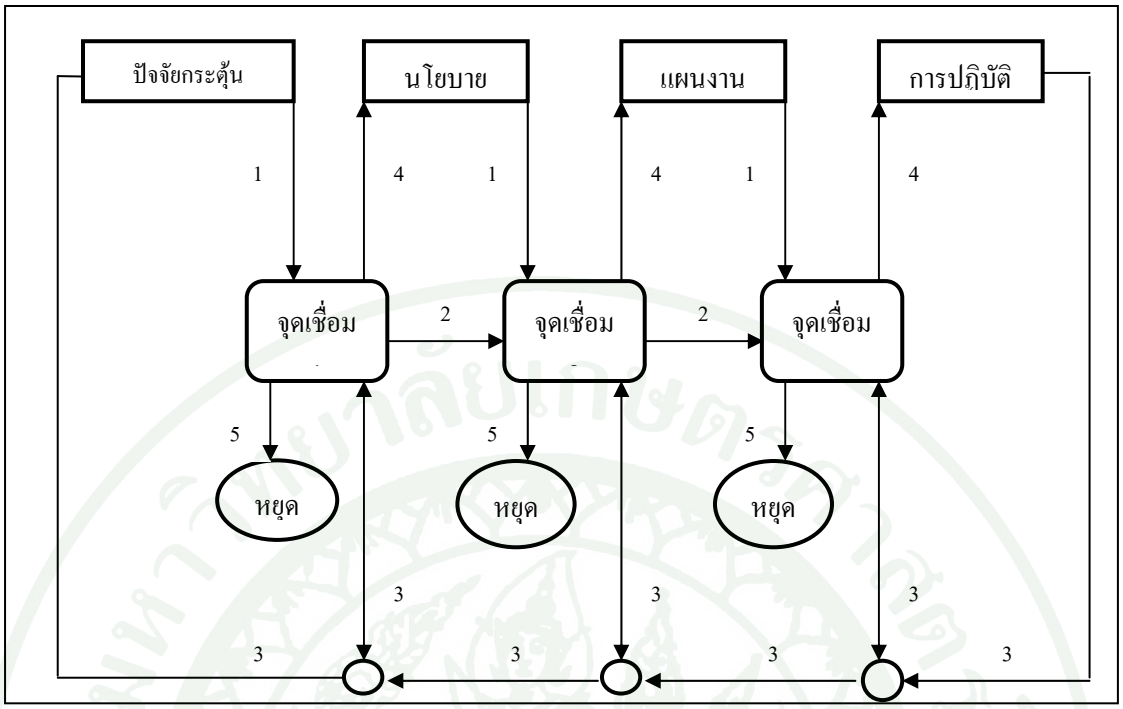
ตัวแบบที่ 3 ตัวแบบกระจายอำนาจ (model of decentralization program implementation process) ตัวแบบนี้ Cheema and Rondinelli (1983: 25 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550) พัฒนาขึ้นมาใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแผนงานการกระจายอำนาจในการนำนโยบายไปปฏิบัติในเอเชีย โดยมุ่งเน้นการศึกษาสมรรถนะขององค์การท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท กลุ่มอิทธิพลของตัวแปรมีสี่กลุ่ม ได้แก่ เงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม (environmental conditions) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ (inter-organizational relationships) ทรัพยากรองค์การ (organizational resources) และคุณลักษณะและสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ (characteristics and capabilities of implementing agencies) ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ตัวแบบการกระจายอำนาจสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: Cheema and Rondinelli (1983: 25 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 458)

ตัวแบบที่ 4 ตัวแบบกระบวนการ (policy-program implementation process: PPIP) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ Alexander ได้นิยามความคิดของกระบวนการเชิงปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้เริ่มด้วยปัจจัยกระตุ้น (stimulus) ขั้นต่อมาคือการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อพัฒนานโยบาย (policy) และต่อเนื่องด้วยการกำหนดรายละเอียดของแผนงาน (program) แล้วจึงนำไปสู่การปฏิบัติ (implementation) ดังภาพที่ 11

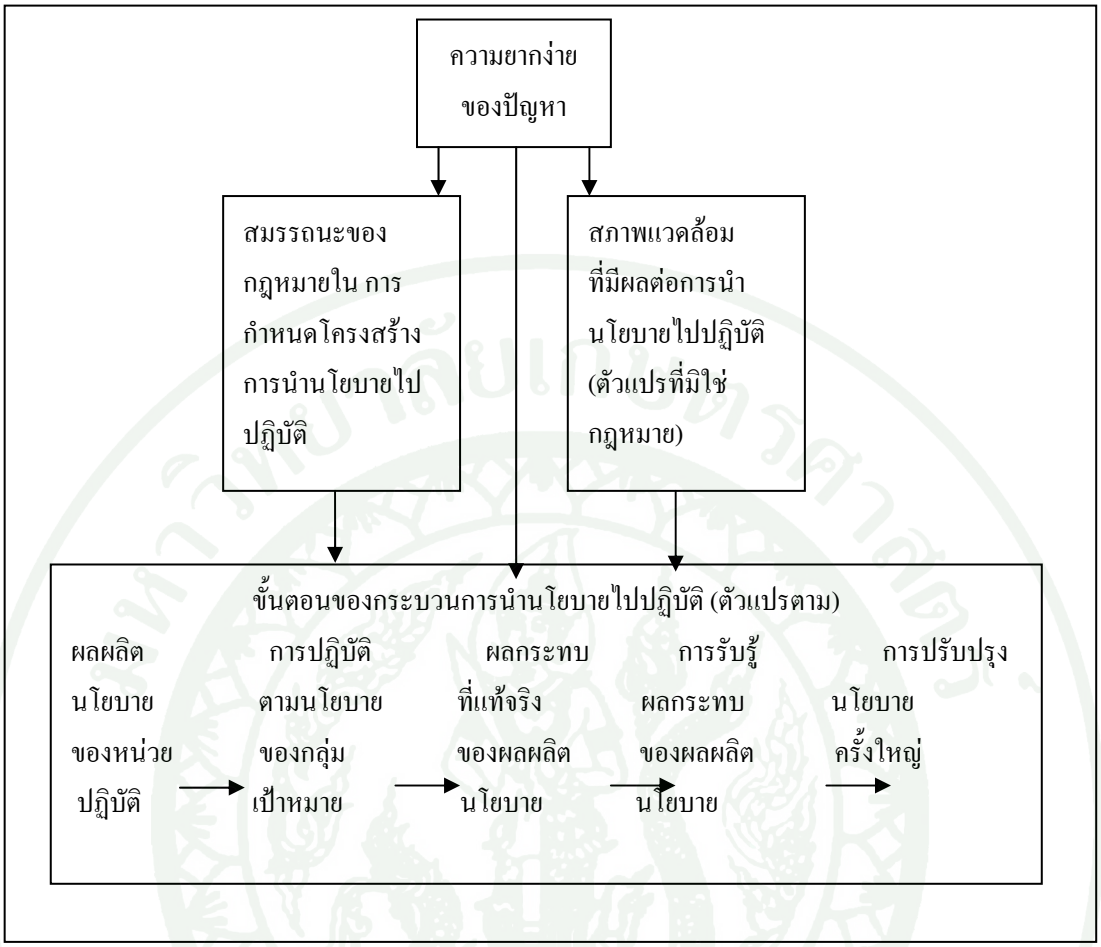
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 11 ตัวแบบกระบวนการ (PPIP) สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: Alexander (1985: 412 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 466)

ตัวแบบที่ 5 ตัวแบบทั่วไป (general model of implementation process) Mazmanien and Sabatier จำแนกตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับความยากง่ายของปัญหา (tractability of the problem) ตัวแปรเกี่ยวกับสมรรถนะของกฎหมายในการกำหนดโครงสร้างการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ability of statue of structure implementation) และตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (nonstatutory variables affecting implementation) ดังภาพที่ 12

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 12 ตัวแบบทั่วไป สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: Mazmanien and Sabatier (1989: 22 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 471)

สำหรับองค์ประกอบของตัวแบบพื้นฐานของระบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ตามแนวคิดของ Lunenburg and Ornstein (2000) ประกอบด้วย

1. ปัจจัย (inputs) เป็นทรัพยากรหรือสิ่งจำเป็นเพื่อนำเข้าสู่ระบบ และก่อให้เกิดการทำงาน ทรัพยากรจะอยู่ในตัวแบบต่างๆ แล้วแต่ประเภทของระบบ เช่น คน วัสดุสิ่งของ เงิน ทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้นำไปสู่การผลิตหรือบริการ

2. กระบวนการแปรสภาพ (transformation process) เป็นการทำหน้าที่แปรสภาพทรัพยากรหรือประมวลผลให้เป็นผลผลิต กระบวนการมีลักษณะแตกต่างกันไปแล้วแต่ประเภทของระบบ เช่น การใช้เทคโนโลยี และหน้าที่ทางการบริหาร ในสถานศึกษาจะมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ

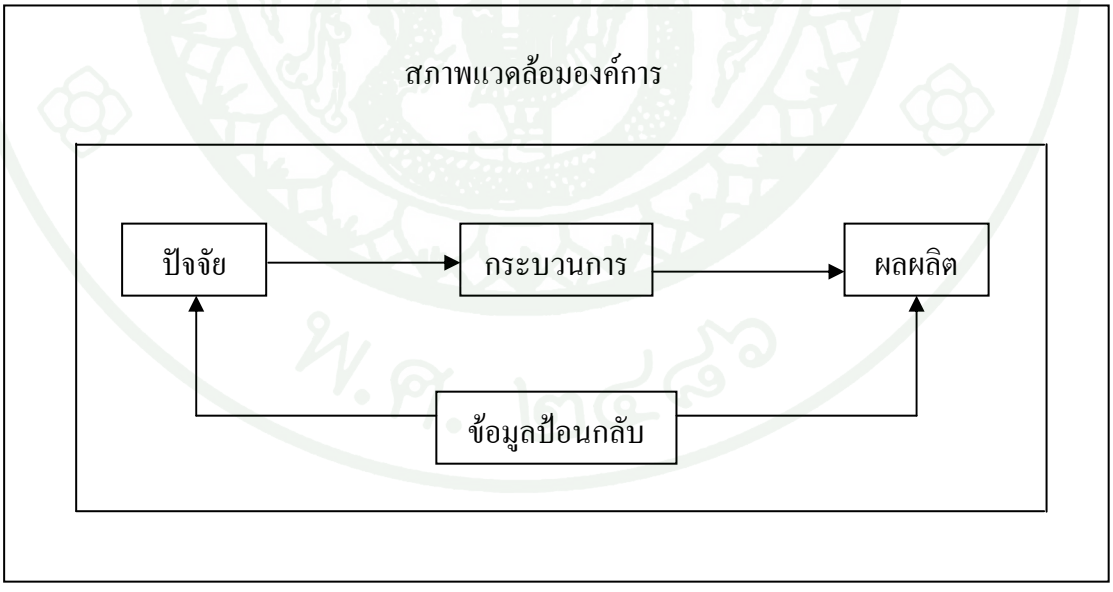
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับการศึกษา และสามารถจะสร้างสรรค์สังคมได้

3. ผลผลิต (output) เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของระบบ สิ่งที่ได้จากกระบวนการเปลี่ยนแปลงปัจจัย สถานศึกษาจะผลิต และสร้างสรรค์ความรู้ให้เกิดขึ้น

4. ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) เป็นส่วนที่ใช้ควบคุมการทำงานของระบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อมูลป้อนกลับจะชี้ให้เห็นข้อดี และข้อบกพร่องของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพตามที่ต้องการ ในด้านการศึกษาข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางที่ถูกต้อง

5. สภาพแวดล้อม (environment) เป็นสภาพทั่วๆ ไปที่อยู่แวดล้อมระบบหรือองค์การในระบบการศึกษา สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ที่ตั้ง บรรยากาศองค์การ ชุมชน ผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น แสดงได้ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ตัวแบบระบบพื้นฐาน สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ที่มา: Lunenburg and Ornstein (1996: 16 อ้างใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2551: 94)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของรูปแบบทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ได้ในสี่ลักษณะกล่าวคือ

1. รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบลำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ (ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์, 2540; เสรี ชัดแช้ม, 2538; Good, 1973; Smith, 1961; Webster, 1983)

2. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของ ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ (เสรี ชัดแช้ม, 2538; อุทัย บุญประเสริฐ, 2546; อุทุมพร จามรมาน, 2541; Bardo and Hartman, 1982; Good, 1973; Keeves, 1988; Willer, 1967)

3. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ (ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์, 2540)

4. รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นตรง (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร โดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย (ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์, 2540; Willer, 1967)

Good (1973 อ้างใน ทวีศักดิ์ อำลา, 2551) กล่าวว่า ความหมายของรูปแบบ (model) ไว้สี่ประการ ดังนี้

1. รูปแบบ คือ แบบอย่างของสิ่งหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ

2. รูปแบบ คือ ตัวอย่างที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. รูปแบบ คือ แผนภูมิที่ใช้เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้เป็นหลักการ หรือแนวคิด

4. รูปแบบ คือ ชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันหรือเป็นองค์ประกอบที่สามารถรวมตัวกันและเขียนเป็นหลักการ สิ่งของสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกับสิ่งของอีกสิ่งหนึ่ง และได้จำแนกเป็นสองลักษณะ คือ

4.1 รูปแบบเชิงกายภาพ (physical model) แบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือรูปแบบของสิ่งใด สิ่งหนึ่ง (model for) หมายถึง แบบจำลองที่ออกแบบมาจากของจริง รูปแบบเพื่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง (model for) หมายถึง แบบจำลองสร้างและออกแบบไว้เพื่อใช้เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4.2 รูปแบบเชิงแนวความคิด (conceptual model) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือโมเดลเชิงแนวความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว โมเดลเชิงแนวความคิดเพื่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อให้อธิบายตัวสาระของทฤษฎีรูปแบบ (model) เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อ ความหมายหลายอย่างโดยทั่วไปจะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง

Raj (1996 อ้างใน บุญส่ง หาญพานิช, 2546) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (model) ในหนังสือ Encychopadic of Psychology and Education ไว้สองความหมาย ดังนี้

1. รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือภาพ โดยการลดทอนเวลาและเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

อุทุมพร จามรมาน (2541) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างหน่วยต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ซึ่งน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้องเชิงสัมพันธ์ หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน

บุญชม ศรีสะอาด (2542) กล่าวว่า รูปแบบ (model) หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ที่แสดงขั้นตอนการทำงาน (flow chart) สามารถอธิบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ปรากฏในธรรมชาติหรือระบบต่างๆ ที่อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

มยุรี อนุมานราชธน (2547) ให้ความหมายว่า รูปแบบหมายถึง กรอบแนวความคิดพื้นฐานของสิ่งที่เป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งเพื่อใช้อธิบายเหตุการณ์ในรูปแบบที่ปรากฏให้เห็นว่าอะไรเกิดขึ้น ทำไมจึงเกิดสิ่งนั้น และสิ่งนั้นจะก่อผลอะไรบ้าง รูปแบบมักแสดงความสัมพันธ์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปเป็นร่าง ทฤษฎีส่วนใหญ่มักถูกพัฒนามาจากรูปแบบที่ได้รับการทดสอบแล้ว

จากการศึกษาความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากชุดของปัจจัย องค์ประกอบ หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน โดยความสัมพันธ์นั้นสามารถแสดงในรูปแผนภาพ แผนภูมิ หรือแบบจำลอง เพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ และความสัมพันธ์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ประเภทของรูปแบบ

Steiner (1988 อ้างใน บุญส่ง หาญพานิช, 2546) ได้กล่าวถึงความหมายว่า รูปแบบ คือ สิ่งของสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกับสิ่งของอีกสิ่งหนึ่ง และได้จำแนกความหมายโดยเฉพาะของรูปแบบเป็นสองลักษณะคือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (physical model) แบ่งออกเป็น

รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (model of) เป็นแบบจำลองที่ออกแบบมาจากของจริง เช่น แบบจำลองเครื่องบินเอฟ 16 ลำเล็กๆ ที่จำลองมาจากเครื่องบินเอฟ 16 จริงๆ รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (model for) เป็นแบบจำลองที่สร้าง ออกแบบไว้เพื่อใช้เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเช่นต้องสร้างแบบจำลองเครื่องบินเอฟ 16 ขึ้นมาก่อน เพื่อนำไปเป็นต้นแบบผลิตเครื่องบินเอฟ 16 จริงๆ

2. รูปแบบเชิงมโนทัศน์ (conceptual model) แบ่งออกเป็น

2.1 รูปแบบเชิงความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model-of) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้น โดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 รูปแบบเชิงความคิดเพื่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model-for) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายทฤษฎี

สำหรับรูปแบบในทางสังคมศาสตร์ มักหมายถึงชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะ หรือบรรยายคุณสมบัตินั้นๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นรูปแบบจึงไม่ใช่การอธิบายหรือบรรยายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนี้จะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งทำให้คุณค่าของรูปแบบด้อยลงไป รูปแบบที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมควรมีคุณสมบัติสองประการคือ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ที่ศึกษา และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ส่วนการที่จะระบุว่ารูปแบบหนึ่งๆ จะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้นๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างไร

Keeves (1988 อ้างใน ทวีศักดิ์ อำลา, 2551) ได้รวบรวมประเภทของรูปแบบจากนักการศึกษาต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ในทางการศึกษาและทางสังคมศาสตร์ ไว้สี่ประเภทดังนี้

1. รูปแบบเชิงอุปมาอุปไมย (analogue model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบ อุปมาอุปมัยกับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ลักษณะเป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบที่ใช้ในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถังนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนเปรียบเทียบได้กับน้ำที่ไหลเข้าไปในถัง ส่วนนักเรียนที่ออกจากระบบโรงเรียนเปรียบเทียบได้กับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับจำนวนนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยจำนวนนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงภาษา (semantic model) เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมอย่างหนึ่งที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นการอธิบายปรากฏการณ์โดยใช้ภาษา ซึ่งอาจเป็นตัวอักษร รูปภาพ หรือแผนภูมิ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ เป็นอย่างดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) ได้นำมาใช้ในทางการศึกษาในช่วงต้นของทศวรรษที่ 1960 ในช่วงแรกนำมาใช้ในการวัดผลการศึกษา ต่อมาจึงขยายไปใช้กับการวิจัยการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะนำไปใช้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เพิ่มมากขึ้น รูปแบบชนิดนี้ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ รูปแบบนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (causal model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) เป็นวิธีวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่า ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบทางตรงและมีผลกระทบทางอ้อมต่อตัวแปรตามที่สนใจศึกษาทั้งขนาด และทิศทางที่มีผลกระทบร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบเชิงภาษาโดยนำตัวแปรต่างๆมาสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาแสดงว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน ในแต่ละสาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบที่ใช้เป็นประเภท รูปแบบเชิงสาเหตุ (causal model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นวิธีวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่า ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบทางตรงและมีผลกระทบทางอ้อมต่อตัวแปรตามที่สนใจศึกษาทั้งขนาด และทิศทางที่มีผลกระทบร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบเชิงภาษาโดยนำตัวแปรต่างๆมาสัมพันธ์เชิงเหตุ และผลที่เกิดขึ้นในที่นี้หมายถึงเป็นรูปแบบที่อธิบายความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ของสภาพการณ์การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ลักษณะของรูปแบบ

จากคุณสมบัติของรูปแบบดังกล่าว ทำให้นักวิจัยสามารถใช้รูปแบบและการสร้างรูปแบบเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการสืบสวนหรือการวิจัยได้ การที่รูปแบบจะสามารถใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ (Keeves, 1988 อ้างใน ทวีศักดิ์ อำลา, 2551)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. รูปแบบควรจะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์แบบธรรมดาของตัวแปร แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์ (correlation) และเชิงถดถอย (regression) นี้มีความจำเป็นในการทดสอบในระยะต้น จนกว่าตัวแปรที่ต้องการจะค้นหาสามารถชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน

2. รูปแบบควรจะนำไปสู่การทำนายผลที่จะได้ ที่สามารถทดสอบได้ด้วยการสังเกต ดังนั้น รูปแบบที่ดีจึงควรมีการออกแบบการทดสอบรูปแบบที่มีพื้นฐานจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และถ้าการทดสอบไม่ได้ผลคงที่ รูปแบบนั้นก็จะถูกปฏิเสธ

3. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องเกี่ยวข้องกับบางสิ่งที่เป็นกลไกเชิงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการทดสอบ รูปแบบที่ดีจึงไม่ควรนำไปสู่การทำนายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้ด้วย

4. ในระยะยาว รูปแบบจะต้องสามารถอธิบายมโนทัศน์ใหม่ ความสัมพันธ์ใหม่และเป็นการขยายการสืบสวนต่อไปอีกด้วย

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า รูปแบบมีความชัดเจนและสามารถให้คำนิยามได้รูปแบบสามารถสร้างทดสอบและถ้าจำเป็นก็สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ได้ถ้ามีการสืบสวนต่อไปอีก รูปแบบมีความสัมพันธ์กับทฤษฎีและอาจจะแตกมาจากทฤษฎี แต่โดยมโนทัศน์แล้วมีความแตกต่างไปจากตัวทฤษฎีเอง

การสร้างรูปแบบ

ในการสร้างรูปแบบ เมสัน อัลเบิรต์ และคีย์เดอรี (Meason, Albert and Khedourrri, 1985 อ้างใน ทิพยรัตน์ สีเพชรเหลือง, 2545) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างรูปแบบไว้ห้าขั้นตอน คือ

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (problem formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง

2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (model construction) ดำเนินการภายหลังจากที่ได้รวบรวมปัญหาต่างๆ แล้ว ในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้างและต้องรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่ต้องการของผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นและควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย เพราะถ้ารูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ ข้อมูลที่รวบรวมมาอาจมีโอกาสบกพร่องได้ในระหว่างการดำเนินงานขั้นต่างๆ จึงควรมีการให้คำจำกัดความสภาพการณ์ การสุ่มตัวอย่าง และทำตามหลักวิชาอย่างเคร่งครัด ควรมีการประเมินค่าความแปรปรวนและควรพิจารณาอย่างระมัดระวังว่าสมควรนำตัวแปรใดบ้างมาไว้ในรูปแบบที่จะสร้าง เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็จะต้องพิจารณาว่า ครอบคลุมตัวแปรหรือไม่ มีความบกพร่องในตัวแปรใดบ้าง

3. การทดสอบรูปแบบ (testing the model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรทดสอบโดยพิจารณาถึง

3.1 มีความตรงตามสถานการณ์จริง (valid) รูปแบบที่สร้างหากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้ และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

3.2 มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่าไร การทดลองใช้มี 2 ลักษณะคือ ทดลองย้อนหลัง (retrospective evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีต และ การทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน (pretest)

4. การทำให้สำเร็จ (implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จเพราะไม่มีรูปแบบใดที่จะเรียกว่าสำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการยอมรับได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (model updating) แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบไปใช้อย่างประสบความสำเร็จแต่ก็ควรมีการพัฒนาปรับปรุงประยุกต์ให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ขององค์การ และสถานการณ์ที่มากระทบจากภายนอกและภายในองค์กรด้วย

โดยสรุปการสร้างรูปแบบไม่มีข้อกำหนดตายตัวแน่นอนว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง แต่โดยทั่วไปเริ่มจากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน และหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น จากนั้นจึงนำรูปแบบที่สร้างไปตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบว่าสามารถนำไปใช้ได้ผลจริงหรือไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทดสอบรูปแบบ

Keeves (1988 อ้างใน ทวีศักดิ์ อำลา, 2551) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายสำคัญของการทดสอบรูปแบบนั้น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์จะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ ผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับ หรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป แต่การทดสอบรูปแบบบางเรื่องนั้นไม่สามารถกระทำด้วยวิธีการดังกล่าวได้เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการ

Eisner (1976 อ้างใน ขัตติยา ด้วงสำราญ, 2552) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้น เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (goal-based model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (responsive model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (decision making model) แต่อย่างใด แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวโยงกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกันตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับ คุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้ เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่า ผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมรับให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (high credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

การทดสอบรูปแบบโดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) การพัฒนารูปแบบนี้ถือว่าวิธีการประเมินทางการศึกษา คือการวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษาโดยอาศัย ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิธีที่นิยมใช้มากทางอุดมศึกษา และมีความเชื่อถือได้เพราะถือว่าการตัดสินโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้นๆ หรือในวิชาชีพฯ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ (Conrad and Wilson, 1985 อ้างใน โยธิน ศรีโสภา, 2550)

รูปแบบนี้เป็นวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งของวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติ (naturalistic approach) ตามแนวคิดของ Eisner (1976 อ้างใน ขัตติยา ด้วงสำราญ, 2552) ซึ่งมีความเชื่อว่าการรู้ทันสิ่งต่างๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) รูปแบบการประเมินจึงมีลักษณะแนวคิดดังนี้ (Conrad and Wilson, 1985)

1. เป็นรูปแบบการประเมินให้ความสำคัญกับผู้รู้ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในการใช้วิจารณญาณวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นหนึ่งที่นำขึ้นมาให้พิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใดๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ข้อสรุป ประสิทธิภาพ หรือ ความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินผลที่เน้นผลที่เน้นความเฉพาะทาง (specialization) เนื่องจากรูปแบบนี้พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (arts Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงมาวินิจฉัย เนื่องจากไม่สามารถวัดคุณค่าได้จากเครื่องมือวัดใดๆ นอกจากการใช้วิจารณญาณของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ต่อมามีการประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ จริง รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมนำมาใช้ประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

3. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้คำตัดสิน (judgment) ของบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการประเมินผล โดยให้ความเชื่อถือในภูมิหลัง ประสบการณ์ ความคิดวิจารณญาณที่ดี และความเที่ยงธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการศึกษาความเห็นของนักวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า การทดสอบรูปแบบ หรือการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ อาจใช้วิธีการทางสถิติ หรือประเมินโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ทำการศึกษา โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การทดสอบรูปแบบโดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship)

มหาวิทยาลัยวิจัย (research university) และตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย

ความหมายของมหาวิทยาลัยวิจัย (research university)

Morphew (2003) ได้ให้ความหมายของมหาวิทยาลัยวิจัย (research university) ใน Encyclopedia of Education (pp. 2041-2043) กล่าวว่า เป็นสถาบันการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา (postsecondary institutions) ซึ่งกำหนดพันธกิจ (mission) แหล่งข้อมูล (resources) ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อรับปริญญา (graduate education) และการวิจัยในปัจจุบันมหาวิทยาลัยในลักษณะนี้มีมากกว่า 250 แห่งในสหรัฐอเมริกา เช่น Harvard, Stanford, Berkley และ Michigan ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งขนาด (size) การควบคุม (control) จุดเน้น (focus) การคัดเลือก (selectivity) และจำนวนโปรแกรมการเรียน (program) ที่เปิดสอน ซึ่งรวมทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ (public universities) และมหาวิทยาลัยเอกชน (private universities) ในส่วนของขนาดของมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน (ประมาณ 60,000 คนถือว่าเป็นขนาดมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ หากน้อยกว่า 4,500 คน ถือเป็นมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก) (Morphew, 2003 อ้างใน ถนอมวรรณ ประเสริญเจริญสุข, 2549)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยวิจัย (research university)

มหาวิทยาลัยวิจัย (Research university) ก่อตั้งขึ้นราวศตวรรษที่ 19 โดยผู้นำทางการศึกษา คือ Gilman จาก Johns Hopkins University, Haper จาก University of Chicago และ Hall จาก Clark University ได้ปรับแนวคิดจากมหาวิทยาลัยในประเทศเยอรมัน ที่เรียกว่า "Germanic University" และการจัดการศึกษาในประเทศอังกฤษโดยมุ่งเน้นการวิจัยและการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ระยะแรกของ research university ในสหรัฐอเมริกามีความคล้ายคลึงกับการจัดการศึกษาของ Oxford University และ University Cambridge กล่าวคือ การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี มีหอพักอาศัยในมหาวิทยาลัย (Press, 1999 อ้างใน ถนอมวรรณ ประเสริญเจริญสุข, 2549)

มหาวิทยาลัยวิจัย (research university) มีประวัติยาวนานในทวีปยุโรป เริ่มเข้ามาในสหรัฐอเมริกาเมื่อมีการตั้ง Johns Hopkins University ในปี พ.ศ. 2419 โดยใช้โมเดลการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยวิจัยในเยอรมัน และประสบความสำเร็จอย่างสูงจากการนำความรู้ทางเคมี ฟิสิกส์ และวิทยาการเกษตรไปใช้ในทางอุตสาหกรรม ทำให้มีมหาวิทยาลัยอื่นๆ จำนวนมากพัฒนามหาวิทยาลัยตามโมเดลดังกล่าว จนกระทั่งเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นประมาณ 15 มหาวิทยาลัยในช่วงระยะเวลา 20 ปี ต่อจากนั้น รวมทั้งมหาวิทยาลัยซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังในระดับสุดยอดของมหาวิทยาลัยระดับโลก (world-class university) ในปัจจุบัน เช่น Standford, Chicaco, Columbia, Harvard, Princeton, Yale, MIT และ Cornell (Crow and Tucker, 1999) จากหลักเกณฑ์การจำแนกมหาวิทยาลัยวิจัยโดย The Center Top American Research Universities ปัจจุบันมหาวิทยาลัยวิจัยในอเมริกาได้พัฒนาสู่ยุคที่สาม มีมหาวิทยาลัยที่จัดเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยในอเมริกากว่า 200 แห่ง (Press, 1999 อ้างใน ถนอมวรรณ ประเสริญเจริญสุข, 2549)

ลักษณะของมหาวิทยาลัยวิจัย (Research university)

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีองค์การเอกชนหลายองค์การ อาทิ มูลนิธิ Carnegie (Carnegie Foundation) และองค์การที่เรียกชื่อว่า "Association of American Universities (AAU)" ที่มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับภารกิจและพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัยในประเทศ สำหรับมูลนิธิ Carnegie (Carnegie Foundation) มีนโยบายเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าด้านการสอน โดยจำแนกมหาวิทยาลัยวิจัยออกเป็น 2 ลักษณะ คือ "มหาวิทยาลัยวิจัย 1 (Research university I)" เป็นมหาวิทยาลัยซึ่งเปิดสอนโปรแกรมปริญญาตรี เปิดสอนถึงปริญญาเอกและมุ่งเน้นอย่างมากต่อการวิจัย มหาวิทยาลัยประเภทนี้จะได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาเอก 50 ทุน หรือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มากกว่านั้นในแต่ละปี นอกจากนี้ยังได้รับเงินประจำปี 40 ล้านเหรียญหรือมากกว่านั้นในความช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางและอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า “มหาวิทยาลัยวิจัย 2 (research university II)” มหาวิทยาลัยประเภทนี้จะได้รับเงินสนับสนุนทุนการศึกษาประมาณ 15.5 ล้านเหรียญ และ 40 ล้านเหรียญจากรัฐบาลกลางในความช่วยเหลือมหาวิทยาลัยเหล่านั้น (ถนอมวรรณ ประเสริญเจริญสุข, 2549)

การพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (National Research Universities)

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเร่งพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยของประเทศสู่ระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัย พัฒนาและการฝึกอบรม/ประชุมวิชาการในระดับภูมิภาค ซึ่งนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (2551-2565) ที่มีแนวทางจะจัดมหาวิทยาลัยของไทยออกเป็นสี่กลุ่ม คือ 1) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและมหาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา 2) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเฉพาะทางมหาวิทยาลัย Comprehensive 3) กลุ่มมหาวิทยาลัยสี่ปีและมหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ 4) กลุ่มวิทยาลัยชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

จากนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติขึ้น โดยบรรจุโครงการนี้ไว้ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 (โครงการ SP2) ในช่วงปี งบประมาณ 2553-2555 และคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2552 มีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการนี้ได้ ซึ่งในการดำเนินงานจะให้ความสำคัญกับ “การเพิ่มสมรรถนะการผลิตผลงานและบุคลากรวิจัยของกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย” ให้สูงขึ้นควบคู่กับ “การส่งเสริมการวิจัยในมหาวิทยาลัยทุกกลุ่มอย่างกว้างขวาง”

สำหรับโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่

1. เพื่อยกระดับมหาวิทยาลัยไทยโดยรวมให้มีศักยภาพด้านการวิจัยที่สูงขึ้น และยกระดับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยของประเทศสู่มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ที่มีขีดความสามารถระดับโลก (world-class university)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เพื่อผลิตกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาภาคการผลิต (Real Sector) ทั้ง ภาคอุตสาหกรรมและระบบนวัตกรรม ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีระดับนานาชาติ

3. เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาค (Regional Education Hub)

เป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่

1. ให้ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ 7-10 แห่งที่มีศักยภาพในระดับโลก (world class) สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพสูงและเกิดการจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยของไทยเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยและบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 2) กลุ่มมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง ซึ่งจะมีบทบาทในการสร้างสมรรถนะการผลิตให้กับอุตสาหกรรมและภาคผลิต 3) กลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นระดับปริญญาตรี ซึ่งจะมีบทบาทในการพัฒนาการผลิตและธุรกิจท้องถิ่นและช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น และ 4) กลุ่มวิทยาลัยชุมชน ซึ่งจะมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนการพัฒนากำลังในภาคการผลิตจริงในท้องถิ่น

2. เกิดกลุ่มวิจัยที่ผลิตผลงานวิจัยตีพิมพ์ระดับนานาชาติที่สามารถนำผลงานไปใช้ในภาคการผลิต ช่วยสร้างรายได้สู่ชุมชน และส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมการทั้ง ในด้านการส่งเสริมการส่งออกและทดแทนการนำเข้า

โครงการนี้มีระยะดำเนินงานสามปี คือระหว่างปี พ.ศ. 2553–2555 และมีงบประมาณทั้งสิ้น 12,202 ล้านบาท ซึ่งจะใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรม คือ 1) เป็นเงินทุนสนับสนุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จำนวน 9,450 ล้านบาท 2) เป็นเงินทุนส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนาอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2,752 ล้านบาท ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักที่สำคัญสองกิจกรรมจะมีแนวทางการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จะดำเนินงานโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น 2 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน จะเป็นคณะกรรมการที่กำกับดูแลในเรื่องนี้ และจะมีคณะกรรมการอีกหนึ่งชุดคือคณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติช่วยดูแลทางเทคนิคและพิจารณากลั่นกรองข้อเสนอโครงการและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ในการดำเนินการจะมีการคัดเลือกมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนเจ็ด-สิบแห่ง โดยจะใช้แนวทางการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ Times-QS ที่พิจารณาจากผลการตีพิมพ์งานวิจัยของมหาวิทยาลัยในฐานข้อมูล scopus ทั้งนี้กลุ่มมหาวิทยาลัยที่ได้รับคัดเลือกจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นเวลาสามปี ในวงเงินรวม 9,450 ล้านบาท ซึ่งภายใต้วงเงินดังกล่าวนี้จะมีทั้งในส่วนที่ใช้เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการวิจัย (research infrastructure) และเงินทุนวิจัย (research fund) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยยื่นใบสมัครผ่านระบบ online ในระหว่างวันที่ 1-10 กรกฎาคม 2552 และจะประกาศผลการคัดกรองเบื้องต้น ในวันที่ 11 กรกฎาคม 2552 หลังจากนั้น จะให้มหาวิทยาลัยที่ผ่านการคัดกรองจัดทำข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม-13 สิงหาคม 2552 และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศกำหนดการรับสมัครและคัดเลือก รายละเอียดโครงการ แบบฟอร์มเสนอข้อมูล และรายละเอียดอื่นที่เกี่ยวข้องผ่านทางเว็บไซต์ www.nru.mua.go.th ซึ่งมหาวิทยาลัยและผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปศึกษารายละเอียดได้ตั้งแต่แต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2552 เป็นต้นไป

2. การส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา จะเป็นการให้ทุนวิจัยในลักษณะต่างๆ เพื่อพัฒนาอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา (researcher development) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มมหาวิทยาลัยเฉพาะทางและกลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นระดับปริญญาตรี คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อดำเนินงานประมาณ 2,752 ล้านบาท ทั้งนี้จะมีคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ดังนั้น การดำเนินงานในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ

โครงการนี้จะทำการคัดเลือกมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์กำหนด จำนวนเจ็ด-สิบแห่ง เพื่อพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดยจะมีแนวคิดในการพัฒนา แผนการดำเนินงาน เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก และการติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณให้กับมหาวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือก สรุปได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยไทยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (national research universities)

การพัฒนามหาวิทยาลัยไทยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (national research universities) มีหลักการและแนวคิด ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

1. ใช้ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโดย THE-QS (พิจารณาจากผลการตีพิมพ์ในฐาน (scopus) ซึ่งแบ่งเป็นห้ากลุ่มสาขา คือ Arts and Humanities, Social Sciences, Technology, Life Sciences and Biomedicine และ Natural Sciences

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เป็นกลไกในการผลักดันให้มหาวิทยาลัยในกลุ่มเป้าหมายมุ่งสู่การแก้โจทย์วิจัยที่เป็นปัญหาของประเทศโดยมี roadmap ที่ชัดเจนใช้แนวทางการมีอิสระในการบริหารจัดการภายใน และความมีศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่จะสามารถวางทิศทางและเอกลักษณ์ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

3. ให้อิสระในการบริหารจัดการภายในตามเอกลักษณ์และความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของแต่ละสถาบัน โดยมีระบบการวางแผนติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมและโปร่งใส

4. สร้างนวัตกรรมระบบการจัดสรรทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีความคล่องตัว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ต่อการดำเนินการ ก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ

5. สร้างนวัตกรรมที่เกิดจากความมีอิสระทางความคิด โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่แตกต่างจากการวางแผนภายใต้ระบบราชการ

เกณฑ์การคัดเลือกมหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ต้องมีงานวิจัยที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ มีการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของประชาคมอุดมศึกษาโลก ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับมหาวิทยาลัยที่มีสิทธิ์สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จะต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือ ต้องอยู่ในลำดับการจัดลำดับมหาวิทยาลัยโลก ของ Times Higher Education-Quacquarelli Symonds (THE-QS) THE-QS ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 500 หรือไม่ติดอยู่ใน 500 อันดับก็จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ต้องมีผลงานวิจัยในระดับนานาชาติ ซึ่งได้รับการบันทึกไว้หรือได้รับการยอมรับไม่น้อยกว่า 500 เรื่อง ในห้าปีล่าสุด

2. ต้องมีผลงานวิจัยระดับนานาชาติที่โดดเด่น อย่างน้อยสองในห้าสาขา ที่ได้รับการตีพิมพ์

3. ต้องมีอาจารย์ที่จบปริญญาเอก เกินกว่าร้อยละ 40 ของอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมดในมหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัย

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเก้าสถาบันที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับโลก 2) เป็นปัญญาแห่งแผ่นดิน รับผิดชอบและนำความรู้สู่สังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 3) เป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการและเสรีภาพทางวิชาการ 4) เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารทรัพย์สินทั้งทางกายภาพ และทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 5) เป็นมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และ 6) เป็นบ้านอันอบอุ่นของคนดีและคนเก่ง โดยพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสร้างเสริมสุขภาพ

มหาวิทยาลัยมหิดล มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) Research Excellence (สร้างความเป็นเลิศในการวิจัย) 2) Teaching and Learning Excellence (สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และความเป็นเลิศทางวิชาการ) 3) Health Care and Services Excellence (สร้างความเป็นเลิศในบริการสุขภาพและบริการวิชาการ) 4) Internationalization (สร้างความเป็นสากล) 5) Harmony in Diversity (ประสานความหลากหลาย) 6) ICT-Based University (สร้างมหาวิทยาลัยที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นพื้นฐาน) และ 7) Resources Optimization (การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการให้เทียบเท่ามาตรฐานระดับสากลของมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ 2) การพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 3) การให้บริการวิชาการสุขภาพที่มีคุณภาพและคุณธรรม 4) การพัฒนาประสิทธิภาพ การจัดการภายในองค์กร และ 5) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การผลิตบัณฑิตและพัฒนานักศึกษาที่มุ่งส่งเสริมศักยภาพให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) การวิจัยและพัฒนาที่สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถ ในการแข่งขัน 3) การบริการวิชาการที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) การอนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอดและฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณีและ วัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 5) การบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1)การสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3) การพัฒนาขีดความสามารถของประเทศโดยใช้ความรู้เป็นฐาน 4) การพัฒนาการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ 5) การพัฒนาระบบบริหารจัดการและกฎหมายด้านการศึกษา 6) การศึกษาและวิจัยเพื่อให้พัฒนามาตรฐานบริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ และ7) การศึกษาและวิจัยเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล 2) พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัย 3) พัฒนาบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบนฐานความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 4) ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ7) พัฒนามหาวิทยาลัยตามหลักการบริหารจัดการที่ดี และพัฒนาสู่ระดับสากล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1)เป็นมหาวิทยาลัยเน้นวิจัย 2) มีความเป็นเลิศบางสาขา 3) บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ 4) เป็นมหาวิทยาลัยที่เอื้ออาทรต่อการพัฒนาชุมชน (university-community engagement) 5) วิทยาเขตมีความเข้มแข็ง มีโอกาสที่เท่าเทียมและมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และ6) เป็นองค์กรที่ใช้หลักธรรมาภิบาลควบคู่กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน 2) การสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและวิจัย 3) การสร้างบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความเป็นคนอย่างสมบูรณ์ 4) การปรับโครงสร้างและการบริหารจัดการ 5) การเพิ่มและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และ 6) สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นสากล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ขยายตัวอย่างระมัดระวัง 2) ระดมทรัพยากรและสรรพกำลังมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) สร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน โดยสร้างนวัตกรรมใหม่ สร้างปัจจัยคุณภาพ เน้นการใช้เทคโนโลยีที่รักษาจุดแข็งและข้อดีที่มีอยู่ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และ 4) สร้างทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนา

จากยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องของยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องของยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
1.	ยุทธศาสตร์ “ก้าวหน้า” เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับโลก มีมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการอันเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	✓		✓	✓		✓				4
2.	ยุทธศาสตร์ “ยอมรับ” พัฒนาสู่การเป็นปัญญาแห่งแผ่นดิน รับผิดชอบและนำความรู้สู่สังคม ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น	✓									1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
3.	ยุทธศาสตร์ “เข้มแข็ง” พัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความ เป็นเลิศทาง วิชาการและเสรีภาพทางวิชาการ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ และบริหารงานโดยบุคลากรมีส่วนร่วม	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	7
4.	ยุทธศาสตร์ “มั่นคง” เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารทรัพย์สินทั้งทางกายภาพ และทรัพย์สินทางปัญญา อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตลอดจนพัฒนาความสัมพันธ์และนำศักยภาพของศิษย์เก่า มาร่วมพัฒนามหาวิทยาลัย	✓								✓	2
5.	ยุทธศาสตร์ “เกื้อกูล” เป็นมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา เกื้อกูลผู้ปฏิบัติงาน และสนับสนุนชุมชน	✓						✓			2
6.	ยุทธศาสตร์ “เป็นสุข” จุฬาฯ เป็นบ้านอันอบอุ่นของคนดีและคนเก่ง	✓									1
7.	Research Excellence (สร้างความเป็นเลิศในการวิจัย)		✓		✓	✓	✓	✓	✓		6
8.	Teaching and Learning Excellence (สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และความเป็นเลิศทางวิชาการ)	✓	✓					✓	✓		4

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	
9.	Health Care and Services Excellence (สร้างความเป็นเลิศในบริการสุขภาพและบริการวิชาการ)		✓	✓			✓				3
10.	Internationalization (สร้างความเป็นสากล)		✓		✓		✓				3
11.	Harmony in Diversity (ประสานความหลากหลาย)		✓								1
12.	ICT-Based University (สร้างมหาวิทยาลัยที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นพื้นฐาน)		✓							✓	2
13.	Resources Optimization (การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด)		✓						✓	✓	3
14.	การพัฒนาคุณภาพทางวิชาการให้เทียบเท่ามาตรฐานระดับสากลของมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓		✓	✓			6
15.	การพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา		✓		✓		✓	✓	✓		5
16.	การให้บริการวิชาการ สุขภาพที่มีคุณภาพและคุณธรรม		✓	✓			✓				3
17.	การพัฒนาประสิทธิภาพ การจัดการภายในองค์กร	✓				✓	✓		✓		4
18.	การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม			✓	✓	✓	✓				4
19.	การผลิตบัณฑิตและพัฒนานักศึกษาที่มุ่งส่งเสริมศักยภาพให้เป็นบัณฑิตที่พึง					✓			✓		2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	ประสงค์										

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
20.	การวิจัยและพัฒนาที่สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถ ในการแข่งขัน		✓	✓	✓	✓		✓	✓		6
21.	การบริการวิชาการที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน					✓					1
22.	การอนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอดและฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณีและ วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			✓	✓	✓	✓				4
23.	การบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ	✓				✓	✓				3
24.	การสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต			✓							1
25.	การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	✓		✓			✓				3
26.	การพัฒนาขีดความสามารถของประเทศโดยใช้ความรู้เป็นฐาน			✓		✓					2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
27.	การพัฒนาการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ			✓							1
28.	การพัฒนาระบบบริหารจัดการและกฎหมายด้านการศึกษา			✓							1
29.	การศึกษาและวิจัยเพื่อให้พัฒนามาตรฐานบริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ		✓	✓			✓				3
30.	การศึกษาและวิจัยเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย			✓	✓	✓	✓				4
31.	พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล	✓	✓		✓		✓				4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
32.	พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัย		✓		✓	✓	✓	✓	✓		6
33.	พัฒนาบริการวิชาการแบบมีส่วนร่วมบนฐานความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น				✓						1
34.	ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			✓	✓	✓	✓				4
35.	พัฒนามหาวิทยาลัยตามหลักการบริหารจัดการที่ดี และพัฒนาสู่ระดับสากล	✓			✓		✓				3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
36.	เป็นมหาวิทยาลัยเน้นวิจัย		✓		✓	✓	✓	✓	✓		6
37.	มีความเป็นเลิศบางสาขา							✓			1
38.	บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ		✓				✓	✓			3
39.	เป็นมหาวิทยาลัยที่เอื้ออาทรต่อการพัฒนาชุมชน (university-community engagement)	✓						✓			2
40.	วิทยาเขตมีความเข้มแข็ง มีโอกาสที่เท่าเทียม และมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด							✓			1
41.	เป็นองค์กรที่ใช้หลักธรรมาภิบาลควบคู่กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้		✓					✓			2
42.	พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน								✓		1
43.	การสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและวิจัย	✓	✓		✓	✓		✓	✓		6
44.	การสร้างบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความเป็นคนอย่างสมบูรณ์					✓			✓		2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
45.	การปรับโครงสร้างและการบริหารจัดการ						✓		✓		2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อที่	ยุทธศาสตร์	มหาวิทยาลัย								
		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหิดล	เกษตรศาสตร์	เชียงใหม่	ขอนแก่น	ธรรมศาสตร์	สงขลานครินทร์	เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	เทคโนโลยีสุรนารี	รวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง
46.	การเพิ่มและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ		✓						✓	✓	3
47.	สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นสากล								✓		1
48.	ขยายตัวอย่างระมัดระวัง									✓	1
49.	ระดมทรัพยากรและสรรพกำลังมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด		✓						✓	✓	3
50.	สร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน โดยสร้างนวัตกรรมใหม่ สร้างปัจจัยคุณภาพ เน้นการใช้เทคโนโลยีที่รักษาจุดแข็งและข้อดีที่มีอยู่ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	✓	✓							✓	3
51.	สร้างทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนา	✓								✓	2

จากตารางที่ 3 ตารางวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องของยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติเก้ามหาวิทยาลัย ซึ่งคิดเป็นในสัดส่วนร้อยละ 50 ของความถี่สูงสุด โดยได้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติเก้ามหาวิทยาลัยที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ความถี่เจ็ด-สี่ดังนี้

1. มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ ความถี่ 7

2. มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย ความถี่ 6

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน ความถี่ 6

4. พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ความถี่ 6

5. การพัฒนาประสิทธิภาพ การจัดการภายในองค์กร ความถี่ 4
ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และ

6. พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความถี่ 4

จากภาพรวมยุทธศาสตร์เก้ามหาวิทยาลัยวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมเพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ

2. มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย

3. สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน

4. พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

5. การพัฒนาประสิทธิภาพ การจัดการภายในองค์กร

6. ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547) ได้ให้ความหมาย การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่ง การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งผลิตทรัพยากรมนุษย์ระดับสูงของประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งสร้างปัญญา และเป็นผู้นำทางความคิดของสังคมประเทศชาติ จึงต้องตระหนักถึงความจำเป็นของการมุ่งสู่ความเป็นเลิศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นเลิศทางวิชาการให้ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ (กังวาน ยอดวิศิษฏ์ศักดิ์ และ ปกรัฐ หังสสูต, 2550)

จุดมุ่งหมายสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555) อธิบายถึงสถาบัน อุดมศึกษาว่า อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา คำว่าอุดมศึกษามีรากศัพท์มาจากคำบาลี ได้แก่ อุดม หมายถึง สูงสุด และศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ดังนั้นอุดมศึกษา จึงหมายถึงการเรียนขั้นสูงสุด สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มี ภารกิจหลัก 4 ประการ คือ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง และระดับสูง การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก บทบาทสำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงกล่าวได้ว่าเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (change agent) หรือเป็นองค์กรขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคม จะต้องดำเนินการตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะนำประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ และ จิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์, 2545) การก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด รวมทั้งเป็นแหล่งประดิษฐ์คิดค้นวิทยาการใหม่ๆ ตลอดจนการเป็นผู้นำเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการแขนงต่างๆ และหน้าที่สำคัญของมหาวิทยาลัย คือ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ หรือปรับปรุงสร้างสรรค์ความรู้ที่มีอยู่ให้ทันสมัยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งถ่ายทอดความรู้นั้นๆ เพื่อให้เป็นบริการที่เป็นประโยชน์แก่สังคม มุ่งสร้างสรรค์คนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ผู้นำและปัญญาชน เพื่อการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีจริยธรรมมีความรู้ ตลอดจนสืบสานศิลปและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ (อุบล เรียงสุวรรณ, 2538)

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งอาจเรียกมหาวิทยาลัย หรือชื่ออื่นใด เช่น สถาบัน วิทยาลัย ฯลฯ อันได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดหรือภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สามารถแบ่งออกได้เป็นหกประเภท คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบัน วิทยาลัยเอกชน และวิทยาลัยชุมชน รวมทั้งสิ้น 170 แห่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555)

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 65 แห่ง ได้แก่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยนครพนม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยนเรศวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยศิลปากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎ์ธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	สุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน
รัตนโกสินทร์	พระบรมราชูปถัมภ์

2. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล หรือที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยนอกระบบ คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการบริหารการจัดการอิสระแยกจากระบบราชการ (autonomous university) แต่ยังได้รับเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) ที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา ในประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 14 แห่ง ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 40 แห่ง ได้แก่

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
มหาวิทยาลัยเกริก
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยคริสเตียน
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยชินวัตร
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
มหาวิทยาลัยธนบุรี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
มหาวิทยาลัยพายัพ
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยโยนก
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชธานี
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์(ประเทศไทย)
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยสยาม
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
มหาวิทยาลัยอีสาน
มหาวิทยาลัยเอเชียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
มหาวิทยาลัยภาคกลาง
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

4. สถาบัน จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

สถาบันกันตนา
สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
สถาบันเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา
สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์
สถาบันรัชต์ภาคย์
สถาบันอาศรมศิลป์

5. วิทยาลัยเอกชน จำนวน 23 แห่ง ได้แก่

วิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา
วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง
วิทยาลัยเชียงราย
วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
วิทยาลัยดุสิตธานี
วิทยาลัยตาปี
วิทยาลัยทองสุข
วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์
วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
วิทยาลัยนครราชสีมา
วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ
วิทยาลัยราชพฤกษ์
วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง
วิทยาลัยศรีโสภณ
วิทยาลัยสันตพล
วิทยาลัยแสงธรรม
วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

6. วิทยาลัยชุมชน จำนวน 20 แห่ง ได้แก่

วิทยาลัยชุมชนตราด
วิทยาลัยชุมชนตาก
วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน
วิทยาลัยชุมชนยโสธร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส	วิทยาลัยชุมชนยะลา
วิทยาลัยชุมชนน่าน	วิทยาลัยชุมชนระนอง
วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์	วิทยาลัยชุมชนสงขลา
วิทยาลัยชุมชนปัตตานี	วิทยาลัยชุมชนสตูน
วิทยาลัยชุมชนพังงา	วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร
วิทยาลัยชุมชนพิจิตร	วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว
วิทยาลัยชุมชนแพร่	วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู
วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร	วิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี

นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาโดย มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือบัณฑิตวิทยาลัยที่อาจจะไม่ได้อยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่น วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของ กระทรวงกลาโหมนอกจากนี้โรงเรียนสาธิตก็ยังสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอีกด้วย (เกษม สุวรรณกุล, 2555)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนิษฐา นาวารัตน์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ 2) วิเคราะห์บริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย ศักยภาพของประเทศไทย และบทบาทความเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3) พัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ส่งแบบสำรวจไปได้แก่ สถานทูตมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เขมร พม่า ลาว เวียดนาม บรูไน และฟิลิปปินส์ประจำประเทศไทย เพื่อ สำรวจรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 12 ท่านจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หน่วยงานของรัฐและองค์กรต่างประเทศ การส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง 63 สถาบัน โดยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบรูปแบบ และกลยุทธ์เพื่อความเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จากการเก็บข้อมูลดังกล่าวและประมวลผลจากการวิเคราะห์ โอกาส-อุปสรรค จุดแข็ง-จุดอ่อน การใช้แรงผลักดันทั้งห้าของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Porter (1998 อ้างใน กนิษฐา นาวารัตน์, 2549) ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการแข่งขัน และการวิเคราะห์ศักยภาพโดยใช้ Diamond Model ของ Porter (1998 อ้างใน กนิษฐา นาวารัตน์, 2549)

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ได้แก่ การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion / GMS) ภายในห้าปี พันธกิจที่สำคัญ ได้แก่การสร้างหลักสูตรนานาชาติให้ได้มาตรฐานสากล การสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมในภูมิภาค การสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ โดยเป้าหมายหลักได้แก่ การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีสมรรถภาพสากลและการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ องค์ประกอบของรูปแบบและกลยุทธ์ การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ (P.I.L.LA.R. Model) ได้แก่ นโยบาย ระบบสารสนเทศ ผู้มีบทบาทหลัก กฎหมายและระเบียบ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร โดยกลยุทธ์แบ่งเป็นสี่ระดับ ได้แก่ ระดับองค์กร แผน โครงการ และกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ กลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติมี 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งควรปรับโยบาย และทิศทางให้ชัดเจน และให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยไทยทั้งความตกลงร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ ระดับสถาบันอุดมศึกษา การรวมตัวกันสร้างความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย (Consortium of International Education Thailand: COET) เพื่อผลักดันกิจกรรมวิชาการต่างๆ และระดับหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ ให้บริการนักศึกษาต่างชาติอย่างครบวงจร (One-stop service) และประสานงานการดำเนินการและกิจกรรมของ COET ตลอดจนทำการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ

พิษณุ กันแตง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เขตการศึกษาที่ 2, 6, 8, 9 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีโครงสร้าง แบบสอบถามความต้องการจำเป็น กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มีการบริหารจัดการ 2 ระดับ ระดับสถาบันควรบริหารงานในลักษณะเครือข่าย ระดับการจัดการภายในสถาบันแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์

พูลย์ชัย ยาวิราช (2550) ศึกษาการพัฒนาตัวแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนของการวิจัยห้าขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และยุทธศาสตร์ หรือแนวทางสู่ความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบ และสร้างรูปแบบโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบในระดับปฏิบัติโดยผู้บริหารโรงเรียน 4) ตรวจสอบรูปแบบขั้นสุดท้ายโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบโดยการประมวลผลข้อมูลในขั้นตอนที่ผ่านมา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติพบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติยังขาดกระบวนการที่เป็นแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานยุทธศาสตร์หรือแนวทางสู่ความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ คือยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์การบริหารเชิงกลยุทธ์ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นตัวแบบในเชิงกระบวนการ และยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักสองส่วน คือ ส่วนแรกเป็นกระบวนการในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเจ็ดขั้นตอน คือ 1) การตีความนโยบาย 2) การวางแผน 3) การจัดองค์การ 4) การจัดหา/ระดมทรัพยากร 5) การดำเนินงาน 6) การประเมินผล 7) การสร้างความต่อเนื่อง และส่วนที่สอง คือ ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทุกขั้นตอน

ดุสิต สมศรี (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีขั้นตอนในการวิจัยห้าขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์เอกสาร 2) การศึกษาพหุกรณีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จำนวนสามแห่ง 3) การร่างตัวแบบ 4) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวแบบ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน และการสัมมนาโดยอิงผู้เชี่ยวชาญ และ 5) การนำเสนอตัวแบบ แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ เอกสาร ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสัมมนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญสามส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งว่าด้วยส่วนนำ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของตัวแบบ ลักษณะการกระจายอำนาจทางการศึกษา แนวคิด และหลักการที่นำมาใช้ในการออกแบบ องค์ประกอบของตัวแบบ และเงื่อนไขในการนำตัวแบบไปใช้ ส่วนที่สองว่าด้วยกระบวนการบริหารแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ และมีผลสะท้อนกลับไปยังมาตรการกำกับการบริหารแผนยุทธ์ศาสตร์แต่ละขั้นตอน ส่วนที่ 3 ว่าด้วยปัจจัยความมีประสิทธิผลในการบริหารแผนยุทธศาสตร์

จากผลการสัมมนาโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสมเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร และจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทรงพล เจริญคำ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบ ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ปัจจัยความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) สภาพความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) รูปแบบ ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 4) เพื่อทราบผลการตรวจสอบรูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละสี่คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหนึ่งคน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหนึ่งคน และครูสองคน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 820 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวนสามฉบับ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) 2) แบบสอบถาม และ 3) แบบตรวจรายการ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (x) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)โดยวิธีสกัดปัจจัย “PCA” (Principal Component Analysis: PCA.) ตัวแปรตามใช้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน(Confirmatory Factor Model: CFM.) วิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Path Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยห้าปัจจัย คือ 1) การบริหารงานของโรงเรียน 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน 3) โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน 4) นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และ 5) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนสภาพความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์ของสถาบันมาตรฐานและเทคโนโลยีแห่งชาติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Model: CFM) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนรูปแบบ ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสามปัจจัย คือ การบริหารงานของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ และการตรวจสอบรูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รูปแบบ ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งสามปัจจัย มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์

ทวีวรรณ อินดา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) นำเสนอรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวนหกแห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้รับผิดชอบงานแผนระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะวิชา จำนวน 511 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ด้วยสถิติ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบประเภทการวิเคราะห์เชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (path analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วยแปดองค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถขององค์การ 2) การจัดการความขัดแย้ง 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 4) การมอบหมายกลยุทธ์ให้ผู้รับผิดชอบ 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี 6) วัฒนธรรมองค์การ 7) การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะสั้น และ 8) การจูงใจ ส่วนรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วยพหุองค์ประกอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัย สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

Berman and Mclaughlin (1977) ได้ศึกษาการส่งผลต่อการนำนโยบายการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาฉบับที่ 7 ไปปฏิบัติ งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาถึงความต่อเนื่องของนโยบายนวัตกรรมหลังจากความช่วยเหลือทางการเงินสิ้นสุดลง

ผู้วิจัยได้สำรวจโครงการจำนวน 100 โครงการที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลกลาง และการช่วยเหลือได้สิ้นสุดไปแล้วประมาณ 1-2 ปี มีการเก็บข้อมูลภาคสนามใน 18 ท้องที่ (districts) โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากผู้บริหารหรือข้าราชการที่เป็นตัวหลักในระดับท้องถิ่น 100 คน ครูใหญ่ 171 คน และครู 1, 072 คน ความสำเร็จของโครงการผู้วิจัยวัดจาก 1) เปอร์เซ็นต์การบรรลุเป้าหมายของโครงการ 2) ความต่อเนื่องของการใช้วิธีการที่ได้รับจากโครงการ 3) จิตสำนึกของครูเกี่ยวกับประสิทธิผล 4) ประสบการณ์ในการทำงานของครู และ 5) การเปลี่ยนแปลงตัวแบบในการจัดห้องเรียนการศึกษาของ Berman and Mclaughlin ครั้งนี้พบว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของรัฐบาลโดยการสนับสนุนจากครูใหญ่สามารถอธิบาย หรือมีอิทธิพลต่อเปอร์เซ็นต์การบรรลุเป้าหมายของโครงการ และความต่อเนื่องของการใช้วิธีการที่ได้รับจากโครงการเช่นเดียวกัน ปัจจัยการใช้กลยุทธ์ในการทำงานเป็นทีม ปัจจัยด้านจิตสำนึกของครูเกี่ยวกับประสิทธิผลก็สามารถอธิบายหรือทำนายเปอร์เซ็นต์การบรรลุเป้าหมายของโครงการได้เช่นกัน การเปลี่ยนแปลงประสบการณ์การสอนของครูมีอิทธิพลทางลบต่อเปอร์เซ็นต์การบรรลุเป้าหมายของโครงการ และผลรวมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวครู

Barrett and Fudge (1981) ได้จำแนกแนวทางศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ออกเป็นสามลักษณะ คือ 1) การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการผลักดันนโยบายให้บรรลุผล (implementation as putting policy into effect) 2) การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของกระบวนการเจรจาต่อรอง (implementation as a negotiating process) และ 3) การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการปฏิบัติและการตอบสนอง (action and response) ทั้งสามลักษณะนั้นจะมีเงื่อนไขสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยภาพรวม ได้แก่ ความชัดเจนของเป้าหมายนโยบาย ทรัพยากร การควบคุม และระเบียบการปฏิบัติ การติดต่อสื่อสาร การประสานผลประโยชน์ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ลักษณะเฉพาะภายในแต่ละหน่วยงาน กลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ และบุคคลระดับปฏิบัติไม่สำเร็จ เป็นพฤติกรรมที่ตั้งใจจะปฏิบัติตามนโยบายทุกวิถีทาง แต่ปฏิบัติล้มเหลว ทั้งนี้อาจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เป็นเพราะไม่เข้าใจจุดประสงค์ของนโยบายหรือเพราะการปฏิบัติงานบกพร่องแบบตั้งใจจะไม่ทำตามนโยบาย และไม่ทำตามหรือหลีกเลี่ยงได้ (Unintentional)

Hogwood and Gunn (1984) ได้เสนอแนวทางศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้สี่แนวทาง คือ

1. แนวทางกระบวนการ และการจัดการ (procedural and managerial approach) เน้นความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ไม่สนใจสภาพแวดล้อมภายนอก และเน้นการนำเทคนิคเชิงปริมาณมาใช้ในกระบวนการปฏิบัติ

2. แนวทางที่เน้นโครงสร้างขององค์การ (structural approach) ซึ่งจะให้ความสำคัญทั้งภายใน และภายนอกองค์การ นั่นก็คือลักษณะองค์การจะมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. แนวทางการศึกษาเชิงพฤติกรรม (behavioral approach) มุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน ตลอดถึงความเข้าใจในนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ

4. แนวทางเชิงรัฐศาสตร์ (political approach) ให้ความสำคัญด้านอำนาจ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะบรรลุผลเพียงใดหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับอำนาจขององค์การเป็นสำคัญ

Alexander (1985) ได้เสนอแนวทางศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นตัวแบบเชิงทฤษฎีที่เน้นความสำคัญของสภาพแวดล้อม เรียกว่า PPIP model หมายถึง นโยบาย (policy) แผนงาน (program) การปฏิบัติตามนโยบาย (implementation) เป็นกระบวนการ (process) ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง Alexander สรุปว่า เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ผู้รับผิดชอบโดยตรง บุคคลอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องแต่มิได้รับผิดชอบโดยตรง ระเบียบการปฏิบัติงานลักษณะโครงสร้างขององค์การ ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติต่อนโยบาย ความชัดเจนของนโยบาย การสนับสนุนจากประชาชน ทรัพยากร และการสนับสนุนทางการเมือง

Attewell and Gerstein (1987) ได้ศึกษาความล้มเหลวของการนำนโยบายการบำบัดยาเสพติดไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีกรณีศึกษาสำหรับกรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยนักวิชาการใช้กรอบทฤษฎีองค์การทำการวิเคราะห์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายใต้เงื่อนไขเฉพาะรัฐบาลกลางสามารถกำหนดข้อปฏิบัติให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นปฏิบัติตามได้โดยตรง แต่ในทางปฏิบัติเมื่อท้องถิ่นนำข้อปฏิบัติที่ส่วนกลางกำหนดให้ไปปฏิบัติ พบว่านโยบายต้องประสบความสำเร็จ และ พบว่าในระดับมหภาค รัฐบาล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลางในฐานะผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่โครงการได้กำหนดแนวปฏิบัติเชิงเหตุ และผลโดยเชื่อว่ามีผลดีแก่หน่วยงานปฏิบัติการในท้องถิ่น หากหน่วยงานระดับท้องถิ่นปฏิบัติตามเงื่อนไขก็จะได้รับการสนับสนุนต่อไป แต่ข้อมูลระดับจุลภาคพบว่าแนวปฏิบัติที่กำหนดจากส่วนกลางหลายประการ หน่วยปฏิบัติดำเนินการได้ยาก ข้อปฏิบัติหลายอย่างทำไม่ได้ มีบางหน่วยงานพยายามทำผิดระเบียบเพื่อให้การรักษาได้ผล แต่หลายหน่วยงานปฏิบัติตามระเบียบทั้งๆ ที่การรักษาอาจไม่ประสบความสำเร็จ ต้องการเงินสนับสนุนจึงดำเนินงานตามแนวทางที่ส่วนกลางกำหนดไว้ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ พบว่าการนำแนวดำเนินนโยบายจากส่วนกลางไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่น หากส่วนกลางเป็นฝ่ายกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ และข้อปฏิบัติโดยตรงฝ่ายเดียว โอกาสที่นโยบายนั้นจะล้มเหลวมีมากเพราะสภาพปัญหาทางสังคมวิทยาทั้งสองระดับมีความแตกต่างกัน

Greyerbieht (1993) ทำการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา และการนำไปปฏิบัติ ในเรื่องการให้เด็กพิการเรียนร่วมชั้นเรียนกับเด็กปกติในรัฐเวอร์จิเนีย ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาหลายประการ ได้แก่ กระบวนการฝึกอบรมบุคลากรที่ไม่มีประสิทธิผล ความเชื่อ และทัศนคติที่ไม่ดี ความไม่ยืดหยุ่นของนโยบาย และการนำไปปฏิบัติ ขาดเงินทุน และทรัพยากรต่างๆ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของผู้บริหารไม่ดีพอ การสื่อสารนโยบายไม่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการจะปฏิบัติตามนโยบายให้ประสบผลสำเร็จจะต้อง 1) ทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติ และค่านิยมที่ดี 2) พัฒนาปรัชญา และแผนเพื่อการอยู่ร่วมกัน 3) ให้การฝึกอบรมในการอยู่ร่วมกัน 4) ให้การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ และ 5) จัดตั้งองค์การในการบริหารงาน

Hahn, Green and Waterman (1996) ได้ทำการประเมินผลการนำนโยบายสารธารณะด้านการศึกษาไปปฏิบัติ โดยการดำเนินงานของโครงการที่เป็นนวัตกรรมจำนวน 11 โครงการ พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ เช่น 1) มีความเป็นไปได้ในการนำแผนงาน/โครงการที่เป็นนโยบายของรัฐไปปฏิบัติในพื้นที่ที่แตกต่างกัน มีปัญหาไม่เหมือนกัน โดยการออกแบบโครงการที่มีความแตกต่างกันไป 2) สิ่งที่ขาดหายไปจากโครงการหลายๆ โครงการ คือ การเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนจากนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ 3) ความสำเร็จของโครงการจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความร่วมมือของหน่วยงาน องค์การ และบุคคลต่างๆ ทั้งในเรื่องของการวางแผน และการปฏิบัติตามโครงการ

Gibton, Sabar and Goldrng (2000) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนนิติบุคคลเกี่ยวกับการนำนโยบายการกระจายอำนาจ และการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในประเทศอิสราเอล โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. โรงเรียนขนาดเล็กมีการเปิดโอกาสให้ชุมชน และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ทั้งการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นแกนนำในการทำงาน

2. โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินงานของโรงเรียน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย จนกระทั่งการมีบทบาทอย่างเป็นทางการในกระบวนการตัดสินใจของโรงเรียนด้วย

3. โรงเรียนในชนบทห่างไกล ยังคงต้องพึ่งพารัฐบาลกลางในการพัฒนา ชุมชน และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน แต่ยังขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ องค์กรในส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถให้การสนับสนุนได้เท่าที่ควร

สรุปผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการนำนโยบายการกระจายอำนาจ และการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในประเทศอิสราเอล มีข้อค้นพบที่สำคัญสามประการคือ

1. โรงเรียนเกิดความสับสนในตนเอง ไม่แน่ใจว่าอยู่ในส่วนไหนของระบบการศึกษาท้องถิ่นหรือส่วนกลาง

2. นโยบายรัฐบาลขัดแย้งกับกระบวนการกระจายอำนาจ เช่น การสั่งการให้ปฏิบัติโครงกรบางโครงการเหมือนกันทั้งๆ ที่แต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนเปรียบเสมือนผู้นำชุมชน และผลลัพธ์ของการกระจายอำนาจ กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแกนนำหลักในการดำเนินการจัดการศึกษา เพราะถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากที่สุด

Ikoya and Ikoya (2005) ได้ศึกษาอิทธิพลของความแตกต่างระหว่างชุมชนเมืองกับชนบทที่มีต่อการนำนโยบายการกระจายอำนาจการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาประเทศ: ประสบการณ์จากประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างกันของชุมชนเมืองกับชนบทมีผลต่อการนำนโยบายการกระจายอำนาจการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ คือ ความไม่ยุติธรรมหรือความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวก ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และภาระหน้าที่ในการดำเนินการกระจายอำนาจการศึกษาทั้งในเมือง และในชนบทยังอยู่ในระดับต่ำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา 2) นำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ ระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และผู้อำนวยการกองแผนหรือวิจัย ส่วนระดับคณะวิชา ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และหัวหน้างานแผนหรือวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ เอกสาร บทความทางวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

2. นำข้อสรุปที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview)

3. นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญระดับนโยบาย ซึ่งเป็นผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ และเจาะลึกมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ให้มีคุณสมบัติดังนี้

3.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และ

3.2 มีประสบการณ์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี หรือ

3.3 มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารเชิงนโยบายเผยแพร่สู่สาธารณชน หรือ

3.4 เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา หรือ

3.5 เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. นำข้อมูลองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา และนำตัวแปรที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยในขั้นที่ 2 ต่อไป

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. นำตัวแปรองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ได้จากขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถาม (questionnaire)

2. นำเครื่องมือการวิจัยที่จัดทำขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (index of item-objective congruence) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่ มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. นำเครื่องมือการวิจัยที่ได้ไปปรับแก้ตามผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ จำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คน รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ตามวิธีการของ Conbach (1984: 126) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4. นำแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเก้ามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

5. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) เพื่อหาองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นที่ 3 การสร้างรูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยนำองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ไปวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อศึกษาดูความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์ และโมเดลที่ได้จากการศึกษาของผู้วิจัย

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสมของการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยนำรูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ได้จากขั้นที่ 3 มาตรวจสอบและเพิ่มความเชื่อถือในการสร้างรูปแบบที่เหมาะสมไปตรวจสอบความเป็นไปได้ และการนำไปใช้โดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship)โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ได้พิจารณาประเด็นด้วยความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ข้อวิพากษ์ เพื่อปรับปรุงให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีคุณสมบัติดังนี้

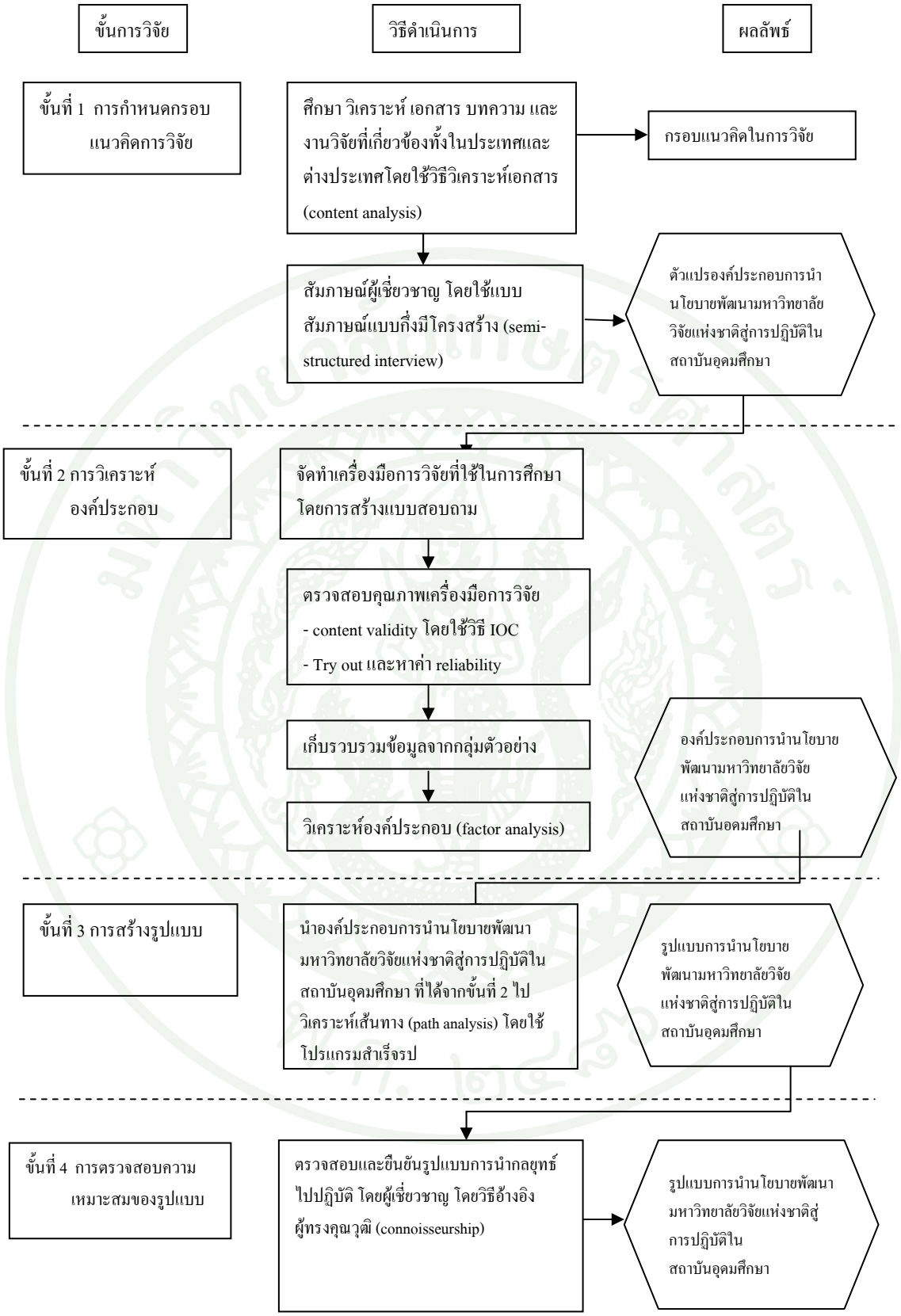
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวกับนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย หรือ

2. นักวิชาการซึ่งมีความรู้ ความสามารถ มีผลงาน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการวิจัย

จากรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 14

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 14 แผนภาพสรุปขั้นตอนการดำเนินการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประชากร

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี 2553 จำนวนเก้าแห่ง

ผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และผู้อำนวยการกองแผนหรือวิจัย ส่วนระดับคณะวิชา ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และหัวหน้างานแผนและนโยบายหรือวิจัย ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี 2553 จำนวนเก้าแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) จำนวนทั้งสิ้น 314 คน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนคณะวิชา	ระดับมหาวิทยาลัย			ระดับคณะวิชา			รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น
		รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย	ผู้อำนวยการกองแผนหรือวิจัย	รวม	รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย	หัวหน้างานแผนและนโยบายหรือวิจัย	รวม	
1. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*	19	1	1	2	19	19	38	40
2. *มหาวิทยาลัยมหิดล*	17	1	1	2	17	17	34	36
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	16	1	1	2	16	16	32	34
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	20	1	1	2	20	20	40	42
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	21	1	1	2	21	21	42	44
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	21	1	1	2	21	21	42	44
7. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	18	1	1	2	18	18	36	38
8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	10	1	1	2	10	10	20	22
9. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	6	1	1	2	6	6	12	14
รวม	**148**	**9**	**9**	**18**	**148**	**148**	**296**	**314**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยสามประเภท คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview)
2. แบบสอบถาม (questionnaire)
3. แบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ซึ่งเครื่องมือแต่ละประเภทได้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 10 คน เพื่อนำข้อมูลมารวมกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) นำไปสอบถามสภาพการปฏิบัติงานจริงเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสม ผู้วิจัยใช้แบบตรวจสอบรายการ (checklist) นำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) จำนวน 6 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และการนำประโยชน์เพื่อนำมาสรุป และปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวิธีการดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ และจัดทำข้อสรุป

1.2 นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) สำหรับสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview)

1.3 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาปรับแก้ไขให้ถูกต้อง

1.4 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

2. การสร้างแบบสอบถาม (questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม มีวิธีการดังนี้

2.1 นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ และข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการนำนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไปปฏิบัติ นำมารวมสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

2.2 สร้างแบบสอบถาม โดยนำสรุปตัวแปรที่ศึกษามานิยามตัวแปร และจัดทำข้อคำถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็นสองตอน ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละตอน ดังนี้

2.2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งที่รับผิดชอบงานแผน และประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบงานแผน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

2.2.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert สอบถามระดับการปฏิบัติการนำนโยบายไปปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริง 5 ระดับ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงมาก

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงน้อยที่สุด

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และข้อเสนอแนะปรับแก้ไขแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการใช้เทคนิค IOC (item objective congruence index) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้รับผิดชอบงานแผนระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะวิชา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

3. การสร้างแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบตรวจสอบรายการ ดังนี้

3.1 นำรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 3 มาสร้างแบบแบบตรวจสอบรายการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(checklist) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อวิจารณ์อื่นๆ เพื่อนำมาสรุปและปรับปรุงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมของการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

3.2 นำแบบตรวจสอบรายการที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ

3.3 นำแบบตรวจสอบรายการที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ส่งไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) จำนวน 6 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการขอสัมภาษณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 10 คน

2. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการขอทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 5 คน

3. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเก้ามหาวิทยาลัย การเก็บรวบรวมข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะวิชา ในมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการจัดส่งทางไปรษณีย์และแนบซองที่จ่าหน้าซองพร้อมทั้งติดตราไปรษณียากร เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถส่งข้อมูลกลับมาให้ผู้วิจัยได้โดยตรง ภายหลังจากผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) จำนวน 6 คน โดยส่งหนังสือไปพร้อมแบบตรวจสอบรายการทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของการนำไปใช้ แล้วนำมาสรุปและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปรับปรุงเป็นรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่รับผิดชอบงานแผนหรือวิจัย และประสบการณ์ในการรับผิดชอบงานแผนหรือวิจัย โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ Best (1970) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00–1.49 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้สถิติสหสัมพันธ์ (correlation) ค่าสถิติทดสอบ (t-test) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ใช้มาตรวัด KMO ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขนาดของผลรวมค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากข้อมูลและค่าผลรวมของสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เชิงส่วนเพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ใช้ เหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ถ้าค่าของมาตรวัด KMO มีค่าใกล้ 1 แสดงว่าข้อมูลที่ใช้เหมาะต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ ค่าที่ดีมากคือ 0.90 ขึ้นไป ค่าที่เหมาะสมดีคือ 0.80-0.89 ค่าที่เหมาะสมปานกลางคือ 0.70-0.79 ค่าที่เหมาะสมน้อยคือ 0.60-0.69 และใช้วิธีการทดสอบ Bartlett เพื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีเพียงพอหรือไม่ตั้งแต่แรกเริ่ม ถ้าค่าทดสอบ Bartlett มีนัยสำคัญทางสถิติ (ระดับ 0.05 หรือต่ำกว่า) แสดงว่าเมทริกซ์นั้นไม่ใช่เมทริกซ์เอกภพ นั่นคือตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเพียงพอ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ใช้วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธีการหมุนแบบ varimax สกัดเอาเฉพาะข้อคำถามที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ ใช้วิธีการพิจารณาจำนวนองค์ประกอบสองวิธีร่วมกันคือ วิธีของ Kaiser (Lindeman, Merenda and Gold, 1980) ที่เสนอว่าให้พิจารณาจำนวนองค์ประกอบจากค่าไอเกน (eigenvalues) ซึ่งหมายถึง ผลรวมของกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวบนองค์ประกอบหนึ่ง หรือปริมาณความแปรปรวนขององค์ประกอบที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้ทุกตัว เกณฑ์ในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไป ร้อยละของความแปรปรวนสะสม 60 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป และวิธี Scree test criteration (Hair *et al*., 2006) โดยการนับจำนวนองค์ประกอบที่ได้พิจารณาจากค่าไอเกน โดยมีหลักการพิจารณาว่าให้นับจำนวนองค์ประกอบจากค่าไอเกนที่อยู่ก่อนเส้นโยงระหว่างค่าไอเกนจะเริ่มเป็นเส้นตรง 2-3 ค่า

5. การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ซึ่งพิจารณาจากค่า Chi-Square (X^2), test of Goodness- of–Fit Indices (GFI) และค่า Root Mean Squared Residual (RMR) เพื่อศึกษาดูความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์และโมเดลที่ได้การศึกษาของผู้วิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

การตรวจสอบความตรงของตัวแบบเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในการวิเคราะห์ตัวแบบ เป็นการตรวจสอบความตรงของตัวแบบที่เป็นสมมุติฐานการวิจัย หรือเป็นการประเมินความถูกต้องของตัวแบบหรือการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงของตัวแบบในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit statistics) เพื่อตรวจสอบความตรงของตัวแบบเป็นภาพรวม ดังนี้

5.1 ค่า Chi-square (χ^2) เป็นสถิติใช้ทดสอบสมมุติฐานทางสถิติว่า ฟังก์ชั่นความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ค่า Chi-square คำนวณจากผลคูณขององศาอิสระกับค่าฟังก์ชั่นความกลมกลืน ถ้าค่า Chi-square มีค่าสูงมาก แสดงว่าค่าฟังก์ชั่นความกลมกลืน มีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.5$) นั่นใกล้ศูนย์คือตัวแบบความสัมพันธ์ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่า Chi-square มีค่าต่ำมาก ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าตัวแบบความสัมพันธ์สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Joreskog and Sorbom, 1999)

การใช้ Chi-square เป็นค่าสถิติทดอบวัดความสอดคล้องกลมกลืนต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะค่าสถิติมีข้อตกลงเบื้องต้นอยู่สี่ประการคือ 1) ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ต้องมีการแจกแจงปกติ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม 3) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่ (อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น 20 ต่อ 1) และ 4) ฟังก์ชั่นความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์จริงตามสมมุติฐานที่ใช้ทดสอบ Chi-square (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และถ้าตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงแบบโด่งมาก (leptokurtic) จะทำให้ค่า Chi-square สูงกว่าความเป็นจริง ทำให้โอกาสปฏิเสธสมมุติฐานจากศูนย์ได้มาก ส่วนข้อมูลที่แจกแจงแบบโด่งน้อย (platykurtic) ก็จะทำให้ค่า Chi-square ต่ำกว่าความเป็นจริง ถ้าข้อมูลมีความเบ้สูงก็จะทำให้ค่า Chi-square สูงกว่าปกติ นอกจากนั้นค่า Chi-square ยังขึ้นกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างยิ่งใหญ่ค่า Chi-square ก็จะยิ่งมีค่าสูงมาก จนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้องดังนั้นจึงแก้ไขโดยการพิจารณาค่า χ^2/df ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 2.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนดี มีค่าระหว่าง 2.00-5.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้ (Diamantopoulos and Siguaw, 2000)

5.2 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximate : RMSEA) ใช้ทดสอบสมมุติฐานทางสถิติว่า ฟังก์ชั่นความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่ หากค่า RMSEA เท่ากับศูนย์ แสดงว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก ค่า RMSEA ที่ดีมากๆ ควรมีค่าน้อยกว่า 0.5 ค่าระหว่าง 0.05-0.08 หมายถึงโมเดลค่อนข้างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าระหว่าง 0.08-0.10 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่อนข้างน้อย และค่าที่มากกว่า 0.10 แสดงว่าโมเดลยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Diamantopoulos and Siguaw, 2000)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3 ค่า GFI (Goodness of fit) เป็นดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสมบูรณ์ (absolute fit index) ที่นิยมใช้ดัชนีหนึ่ง ที่แสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล

5.4 ค่า AGFI (Ajusted Goodness of fit) เป็นดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสมบูรณ์ (absolute fit index) อีกดัชนีหนึ่ง แสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล โดยปรับแก้ด้วยองศาความเป็นอิสระ

ค่า GFI และ AGFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าที่อยู่ระหว่าง 0.90-0.95 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้ ค่าที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี (Diamantopoulos and Siguaw, 2000)

5.5 ค่า CFI (Comparative Fit Index) เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Relative Fit Index) ค่าหนึ่ง ที่บอกว่าโมเดลที่นำมาตรวจสอบดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเลย(baseline model) หรือโมเดลอิสระค่า CFI ที่อยู่ระหว่าง 0.90-0.95 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้ ค่าที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี (Diamantopoulos and Siguaw, 2000)

หลังจากการวิเคราะห์โมเดล ในกรณีที่ตัวแบบยังไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยต้องปรับ (model modification) จนกว่าจะได้ตัวแบบความสัมพันธ์ที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด (best fit)

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาและเพื่อนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงนำเสนอผลตามขั้นตอนของการวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.3 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

1.4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

2.3 การสังเคราะห์ข้อสรุปความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย

เพื่อให้การนำเสนอและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกยิ่งขึ้น ในการวิจัยนี้จึงใช้สัญลักษณ์ และความหมายที่ใช้แทนค่าสถิติ และตัวแปรในการนำเสนอดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้แทนค่าสถิติ

1. อักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปร

1.1 ตัวแปรสังเกตได้ (observed variable) ได้แก่

standard	แทน	มาตรฐานวัตถุประสงค์
resource	แทน	ทรัพยากรของนโยบาย
communication	แทน	การสื่อสารนโยบาย
character	แทน	ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
economic	แทน	เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
attitude	แทน	ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

2. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้แทนค่าสถิติ

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (mean)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

$S.D.$	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
skewness	แทน	ค่าความเบ้ (skewness)
kurtosis	แทน	ค่าความโด่ง (kurtosis)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)
λ	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที (t - distribution)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - distribution)
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของค่าเบี่ยงเบนกำลังสอง (mean square)
MD	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (mean difference)
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (squared multiple correlation) หรือสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (chi-square)
df	แทน	ค่าองศาอิสระ (degree of freedom)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (goodness of fit index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (adjusted goodness of fit index)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (comparative fit index)
RMSEA	แทน	ดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (root mean square error of approximation)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	รายการ	การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)										การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview)									
		Van Horn และ Van Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารรัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2548)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)	รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม (2555)	รศ.นสพ.ดร.จิตรกมล ธนศักดิ์ (2555)	สมศักดิ์ ศันติแพทยางกูร (2555)	ดร.สมชาติ พนาเกษม (2555)	ผศ.ณัฐสิทธิ์ พัฒนะอิม (2555)	ผศ.ชนะชัย สืบปรุ (2555)	รศ.เยาวภา ประคองศิลป์ (2555)	ผศ.ดร.สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2555)	รศ.วิชัย สุรเชิดเกียรติ (2555)	ผศ. ดร.เสาวณิต สุขภารังสี (2555)
1.	มาตรฐาน	✓																						
2.	ทรัพยากร	✓				✓	✓				✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.	นโยบาย	✓	✓		✓			✓		✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.	การสื่อข้อความ	✓							✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.	คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ	✓						✓																

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)											การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview)									
		Van Horn และ Van Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2548)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)	รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม (2555)	รศ.นสพ.ดร.จิตรกมล ธนศักดิ์ (2555)	สมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร (2555)	ดร.สมชาติ พนาเกษม (2555)	ผศ.ณัฐสิทธิ์ พัฒนะอิ่ม (2555)	ผศ.ชนะชัย สืบปรุ (2555)	รศ.เยาวภา ประคองศิลป์ (2555)	ผศ.ดร.สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2555)	รศ.วิชัย สุรเชิดเกียรติ (2555)	ผศ. ดร.เสาวณิต สุขภารังสี (2555)
6.	เงื่อนไขทางสังคม และเศรษฐกิจ	✓													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7.	จุดยืนหรือทัศนคติของผู้บริโภค	✓																						
8.	ผลผลิตของนโยบาย		✓																					
9.	การยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย		✓					✓	✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10.	ผลกระทบของนโยบายที่เกิดขึ้นจริง		✓						✓															
11.	การรับทราบถึงผลกระทบของนโยบาย		✓																					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)											การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview)									
		Van Horn และ Van Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2548)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)	รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม (2555)	รศ.นสพ.ดร.จิตรกมล ธนศักดิ์ (2555)	สมศักดิ์ ตันติแพทยางกูร (2555)	ดร.สมชาติ พนาเกษม (2555)	ผศ.ณัฐสิทธิ์ พัฒนะอิ่ม (2555)	ผศ.ชนะชัย สืบปรุ (2555)	รศ.เยาวภา ประคองศิลป์ (2555)	ผศ.ดร.สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2555)	รศ.วิชัย สุรเชิดเกียรติ (2555)	ผศ. ดร.เสาวณิต สุขภารังสี (2555)
12.	การทบทวนเปลี่ยนแปลงในตัวบทนโยบาย		✓																			
13.	การกระทำขององค์การราชการ			✓						✓												
14.	กระบวนการ				✓		✓	✓				✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15.	กระบวนการทางการเมือง	✓		✓	✓					✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16.	การตัดสินใจ					✓	✓																	
17.	การปฏิบัติหน้าที่ประจำ					✓																		
18.	พฤติกรรม						✓		✓															

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)										การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview)									
		Van Horn และ Van Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2548)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)	รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม (2555)	รศ.นสพ.ดร.จิตรกมล ธนศักดิ์ (2555)	สมศักดิ์ ศันติแพทยางกูร (2555)	ดร.สมชาติ พนาเกษม (2555)	ผศ.ณัฐสิทธิ์ พัฒนะอิ่ม (2555)	ผศ.ชนะชัย ลือปรุ (2555)	รศ.เยาวภา ประคองศิลป์ (2555)	ผศ.ดร.สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2555)	รศ.วิชัย สุรเชิดเกียรติ (2555)	ผศ. ดร.เสาวณิต สุขภาร์งสี (2555)
19.	ความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์							✓			✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
20.	โครงสร้าง และระเบียบขององค์การ							✓			✓													
21.	การจูงใจ										✓													
22.	ภาวะผู้นำ										✓	✓												
23.	การสร้างความผูกพัน										✓													
24.	การสร้างทีมงาน										✓	✓												
25.	การมีส่วนร่วม										✓	✓												

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)											การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview)									
		Van Horn และ Van Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2548)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)	รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม (2555)	รศ.นสพ.ดร.จิตรกมล ธนศักดิ์ (2555)	สมศักดิ์ ศันติแพทยางกูร (2555)	ดร.สมชาติ พนาเกษม (2555)	ผศ.ณัฐสิทธิ์ พัฒนะอิ่ม (2555)	ผศ.ชนะชัย ลือปรุ (2555)	รศ.เยาวภา ประคองศิลป์ (2555)	ผศ.ดร.สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2555)	รศ.วิชัย สุรเชิดเกียรติ (2555)	ผศ. ดร.เสาวณิต สุขภาร์งสี (2555)
26.	ความขัดแย้ง										✓													
27.	สมรรถนะขององค์การ										✓	✓												
28.	การบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก								✓			✓												
29.	มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
30.	มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย													✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)										การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview)									
		Van Horn และ Van Meter (1976)	Mazmanien and Sabatier (1989)	Pressman and Wildavsky (1973)	Bardach (1980)	Lipsky (1980)	Elmore (1980)	Nakamura and Smallwood (1980)	Sorg (1983)	Goggin et. all (1987)	วิโรจน์ สารัตนะ (2546)	วรเดช จันทรศร (2548)	สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550)	ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550)	รศ.นพ.สรนิต ศิลธรรม (2555)	รศ.นสพ.ดร.จิตรกมล ธนศักดิ์ (2555)	สมศักดิ์ ศันติแพทยางกูร (2555)	ดร.สมชาติ พนาเกษม (2555)	ผศ.ณัฐสิทธิ์ พัฒนะอิ่ม (2555)	ผศ.ชนะชัย ลือปรุ (2555)	รศ.เยาวภา ประคองศิลป์ (2555)	ผศ.ดร.สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2555)	รศ.วิชัย สุรเชิดเกียรติ (2555)	ผศ. ดร.เสาวณิต สุขภาร์งสี (2555)
31.	สร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน																				
32.	พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล														✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
33.	การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร														✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
34.	ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม														✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้รับผิดชอบด้านงานแผนหรือด้านวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะวิชาทุกคณะวิชาจากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จำนวนเก้ามหาวิทยาลัย จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 83.76 โดยกำหนดให้ผู้ใช้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่รับผิดชอบงานแผน/วิจัยในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบงานแผน โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=263)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	102	38.78
หญิง	161	61.22
2. อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	12	4.56
มากกว่า 30 ถึง 40 ปี	78	29.66
มากกว่า 40 ถึง 50 ปี	111	42.21
มากกว่า 50 ปี	62	23.57
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	41	15.59
ปริญญาโท	99	37.64
ปริญญาเอก	123	46.77
4. ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบงานแผนในปัจจุบัน		
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือฝ่ายวิจัย	7	2.66
ผู้อำนวยการกองแผนหรือฝ่ายวิจัย	7	2.66
รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือฝ่ายวิจัย	118	44.87
หัวหน้างานแผนหรือฝ่ายวิจัย	131	49.81

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n=263)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบงานแผนหรือฝ่ายวิจัย		
ไม่เกิน 5 ปี	117	44.49
มากกว่า 5 ถึง 10 ปี	59	22.43
มากกว่า 10 ถึง 15 ปี	24	9.13
มากกว่า 15 ถึง 20 ปี	31	11.79
มากกว่า 20 ถึง 25 ปี	20	7.60
มากกว่า 25 ปี	12	4.56

จากตารางที่ 6 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 61.22) มีอายุมากกว่า 40 ถึง 50 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 42.21) มีวุฒิการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตมากที่สุด (ร้อยละ 46.77) มีตำแหน่งหัวหน้างานแผนหรือฝ่ายวิจัยมากที่สุด (ร้อยละ 49.81) และมีประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบงานแผนหรือฝ่ายวิจัยไม่เกิน 5 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 44.49)

1.3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
ด้านทรัพยากร					
1. มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์	3.61	1.02	-0.59	0.12	มาก
2. มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบาย	3.70	0.95	-0.55	0.01	มาก
3. บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.77	0.84	-0.25	-0.30	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
4. บุคลากรได้รับการฝึกอบรม/ประชุมกับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	3.68	0.93	-0.37	-0.42	มาก
5. มีระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงาน	3.81	0.91	-0.48	-0.24	มาก
6. มีอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน	4.00	0.83	-0.69	0.54	มาก
7. สถานที่ทำงานเหมาะสมเอื้อต่อการปฏิบัติงาน	4.04	0.85	-0.91	1.09	มาก
8. มีงบประมาณสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามโครงการ	3.69	0.95	-0.71	0.43	มาก
9. ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.87	0.80	-0.16	-0.67	มาก
ด้านกระบวนการทางการเมือง					
10. ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ	3.46	0.96	-0.32	-0.23	ปานกลาง
11. ได้รับการอนุมัติงบประมาณในระยะเวลาที่กำหนด	3.57	1.02	-0.55	-0.03	มาก
12. มีการให้งบประมาณต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นโครงการ	3.85	0.95	-0.68	0.31	มาก
13. หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ	2.98	1.18	-0.05	-0.71	ปานกลาง
14. จัดทำงบประมาณด้วยความโปร่งใส	4.15	0.88	-1.04	1.19	มาก
15. จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ	3.81	0.94	-0.59	0.18	มาก
16. จัดสรรงบประมาณยึดหลักกฎหมาย และระเบียบ	4.21	0.81	-0.79	0.20	มาก
17. จัดสรรงบประมาณโดยประสานงานทุกหน่วยงานเท่าเทียมกัน	3.82	0.95	-0.58	-0.03	มาก
ด้านนโยบาย					
18. มีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน	4.01	0.86	-0.67	0.25	มาก
19. แผนปฏิบัติการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และกิจกรรม	4.19	0.75	-0.76	0.82	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
20. แผนปฏิบัติการมีเงื่อนเวลาซึ่งสะท้อนถึงลำดับก่อน-หลังในการดำเนินการอย่างชัดเจน	3.99	0.84	-0.71	0.66	มาก
21. แผนปฏิบัติการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ	4.24	0.77	-0.90	0.83	มาก
22. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน้าที่งานในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน	4.14	0.79	-0.58	-0.27	มาก
23. มีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	4.04	0.85	-0.60	-0.09	มาก
24. มีหัวหน้าโครงการหรือประธานคลัสเตอร์คอยกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมมือกันในการดำเนินงานแต่ละโครงการให้สำเร็จ	3.89	0.95	-0.63	0.13	มาก
25. มีการกำหนดแนวทางในการประเมิน และตรวจสอบความสำเร็จในการดำเนินงานการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติไปปฏิบัติ	3.87	0.87	-0.34	-0.47	มาก
ด้านกระบวนการ					
26. มีอิสระในการบริหารจัดการภายในตามเอกลักษณ์ และความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย	3.98	0.85	-0.58	0.17	มาก
27. มีการสร้างนวัตกรรมระบบการจัดสรรทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีความคล่องตัว	3.59	0.94	-0.26	-0.31	มาก
28. มีการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากความมีอิสระทางความคิด	3.70	0.95	-0.36	-0.30	มาก
29. มีผลงานวิจัยที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ	4.02	1.01	-1.05	0.80	มาก
30. มีจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของประชาคมอุดมศึกษาโลก	3.70	0.98	-0.69	0.23	มาก
31. ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรสายผู้สอน ให้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก เกินกว่าร้อยละ 40 ของอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมดในมหาวิทยาลัย	4.27	0.93	-1.45	2.09	มาก
32. มีการรายงานให้ทุกคนรับรู้ความคืบหน้าในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสม่ำเสมอ	3.73	0.89	-0.50	0.20	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
33. มีการประชุมชี้แจงกลยุทธ์ให้บุคลากรเข้าใจ รับรู้ทั่วกันทุกคนสม่ำเสมอ	3.81	1.02	-0.63	-0.18	มาก
34. มีการประชุมปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.79	0.95	-0.69	0.29	มาก
ด้านการสื่อข้อความ					
35. มีการสื่อสารกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแบบสองทาง	3.74	0.91	-0.45	0.05	มาก
36. มีระบบรับส่งข้อมูลระหว่างกันของผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว	3.76	0.92	-0.50	0.13	มาก
37. มีระบบการสื่อสารที่ดีทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เช่น โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต อีเมล เป็นต้น	4.37	0.70	-1.07	1.73	มาก
38. มีการติดตั้งระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.81	0.93	-0.46	-0.21	มาก
39. มีการสื่อสารกันระหว่างหัวหน้าโครงการกับผู้ปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานอย่าง สมบูรณ์ ครบถ้วน และชัดเจน	3.91	0.87	-0.56	0.07	มาก
40. มีการชี้แจงนโยบายแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้ทราบ	3.87	0.93	-0.62	0.10	มาก
41. มีการถ่ายทอดข้อมูลการประชุมทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน	3.85	0.90	-0.46	-0.09	มาก
42. ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจ และมีแรงจูงใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ	3.71	0.87	-0.32	0.00	มาก
ด้านการยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย					
43. มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินงาน	3.98	0.81	-0.45	-0.10	มาก
44. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และแผนงานที่กำหนด	4.01	0.84	-0.56	-0.10	มาก
45. มีกลไกการติดตามการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ และแผนงาน	3.92	0.83	-0.44	-0.14	มาก
46. มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.86	0.86	-0.56	0.36	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
47. มีการทำความเข้าใจกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกคนในการดำเนินงานการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.79	0.93	-0.60	0.37	มาก
48. มีทีมผู้บริหารของคณะวิชามีความรู้ความสามารถในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.97	0.88	-0.59	0.20	มาก
49. การบริหารงานและเป้าหมายโครงการมีความเหมาะสม	3.90	0.75	-0.22	-0.10	มาก
ด้านความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์					
50. มีวัตถุประสงค์การนนำนโยบายไปปฏิบัติที่แน่นอน	4.06	0.84	-0.77	0.61	มาก
51. มีขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ชัดเจน	3.89	0.89	-0.57	-0.03	มาก
52. วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดสอดคล้องกับภารกิจที่สามารถวัดผลสำเร็จได้	4.03	0.83	-0.49	-0.09	มาก
53. วัตถุประสงค์การดำเนินงานมีการแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยในระดับกิจกรรม หรือส่วนงานย่อย	3.93	0.89	-0.37	-0.59	มาก
54. มีการกำหนดวิธีการเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในงานที่ปฏิบัติว่าจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของส่วนงานย่อยที่ปฏิบัติงาน	3.81	0.89	-0.32	-0.35	มาก
55. มีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน	4.04	0.86	-0.74	0.59	มาก
56. แผนที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	3.90	0.94	-0.61	0.05	มาก
57. มีการประเมินความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน	3.82	0.92	-0.47	-0.14	มาก
58. มีการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบเพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน	3.94	0.87	-0.52	0.14	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
การมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรม ควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ					
59. มีแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และการวัดประเมินผล	3.97	0.89	-1.05	1.53	มาก
60. ระบบการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.99	0.89	-0.71	0.21	มาก
61. มีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัย หรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	3.85	0.97	-0.62	0.20	มาก
62. มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการ และวิชาชีพแก่นักศึกษา	4.11	0.86	-1.08	1.76	มาก
63. มีกิจกรรมให้ความรู้ และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา	3.89	1.02	-0.75	0.03	มาก
64. มีการสนับสนุนให้นักศึกษาสร้างเครือข่ายพัฒนาคุณภาพภายในสถาบัน และระหว่างสถาบันโดยมีกิจกรรมร่วมกัน	3.85	1.03	-0.74	0.16	มาก
การมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย					มาก
65. มีระบบ และกลไกบริหารงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนด้านการวิจัยของสถาบัน และดำเนินการตามระบบที่กำหนด	4.13	0.84	-0.83	0.58	มาก
66. มีการบูรณาการกระบวนการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์กับการจัดการเรียนการสอน	3.99	0.91	-0.62	-0.13	มาก
67. ส่งเสริมสนับสนุน หรือสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์สร้างผลงานทั้งงานวิจัย และงานทางวิชาการ	4.28	0.81	-1.34	2.50	มาก
68. มีเงินสนับสนุนงานวิจัย/งานสร้างสรรค์จากภายใน และภายนอก	4.25	0.81	-0.99	0.75	มาก
69. มีการจัดกองทุนวิจัยเพื่อให้ทุนวิจัยแก่คณาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่ หรือที่ยังขาดโอกาสในการขอทุนวิจัยจากองค์กรภายนอก	4.31	0.87	-1.50	2.64	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
70. มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ	4.27	.84	-1.06	.68	มาก
71. ผลิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	3.96	.89	-.829	.83	มาก
72. มีอาจารย์ / นักวิจัย / นักศึกษาต่างชาติมากขึ้น	3.48	1.118	-.335	-.44	มาก
73. มีผลงานเชิงประจักษ์นำไปใช้ได้จริง ทั้งเชิงวิชาการ / ชุมชนสังคม / เชิงพาณิชย์	3.79	.94	-.38	-.39	มาก
74. จำนวนสิทธิบัตร / อนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น	3.17	1.33	-.21	-1.08	ปานกลาง
การสร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน					
75. มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม	4.17	0.79	-0.88	1.08	มาก
76. มีการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน	4.16	0.81	-0.82	0.75	มาก
77. มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ	4.29	0.68	-0.88	1.54	มาก
78. มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์สู่สาธารณชน	4.02	0.87	-0.70	0.39	มาก
79. มีระบบ และกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด	4.14	0.88	-0.98	0.88	มาก
80. มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการ และถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน	4.00	0.96	-0.82	0.33	มาก
81. มหาวิทยาลัยพัฒนาการวิจัยสร้างองค์ความรู้ และเครือข่ายของการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ	4.04	0.85	-0.74	0.57	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร					
82. มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้	4.13	0.80	-0.60	-0.08	มาก
83. ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ติดตามผลสัมฤทธิ์ในทุกหน่วยงานให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับนโยบาย	3.95	0.82	-0.56	0.11	มาก
84. มีการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ตลอดจนบุคลากรสายสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด	3.92	0.92	-0.79	0.26	มาก
85. มีระบบการติดตามให้คณาจารย์นำความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา	3.71	0.92	-0.34	-0.14	มาก
86. มีการให้ความรู้ด้านจรรยาบรรณอาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุน และนักศึกษา มีการดูแลควบคุมให้ถือปฏิบัติ	3.92	089	-0.58	0.10	มาก
87. มีการประเมินผลความสำเร็จของแผนการบริหารและการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน	3.90	0.87	-0.66	0.37	มาก
88. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผน หรือปรับปรุงการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน	3.79	0.97	-0.62	0.15	มาก
การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล					
89. ทุกหลักสูตรมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	4.31	0.84	-1.32	1.91	มาก
90. มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	3.86	02	-0.48	-0.18	มาก
91. ขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้านวิชาการ และงานวิจัย	4.07	0.91	-0.86	0.43	มาก
92. มีการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความรู้ความสามารถในระดับสากล	4.14	0.79	-0.73	0.63	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=263)

ตัวแปร	$\overline{X}$	*S.D.*	*Skewness*	*Kurtosis*	ระดับ
93. เสริมสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา	4.10	0.81	-0.75	0.46	มาก
94. มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา	4.27	0.73	-0.94	1.25	มาก
95. กำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.28	0.75	-1.10	1.98	มาก
96. สนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกสำหรับสายวิชาการ และระดับวุฒิบัตรสำหรับสายวิชาชีพ	4.07	1.000	-1.12	1.07	มาก
การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
97. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรจัดกิจกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	4.14	0.90	-0.83	0.13	มาก
98. มีระบบ และกลไกการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและดำเนินการตามระบบวงจรที่กำหนด	4.02	0.89	-0.64	0.08	มาก
99. มีการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา	3.92	0.97	-0.61	-0.28	มาก
100. มีการเผยแพร่กิจกรรมหรือการบริการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อสาธารณชน	3.974	0.97	-0.670	-0.217	มาก
101. มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา	3.89	0.960	-0.56	-0.17	มาก
102. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา	3.80	0.99	-0.50	-0.26	มาก
103. มีการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ	3.66	1.13	-0.54	-0.48	มาก
104. มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติด้วยการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเผยแพร่สู่สังคมโลก	4.06	0.95	-0.83	0.15	มาก
รวมเฉลี่ย	**3.93**	**0.90**	-	-	**มาก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 7 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย พบว่า รวมเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 3.93 ค่าระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมทั้ง 104 ข้อ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) อยู่ระหว่าง 2.98-4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ระหว่าง 0.69–1.34 แสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าระดับของตัวแปรโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปานกลางถึงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) มากที่สุด คือ ข้อที่ 37 มีระบบการสื่อสารที่ดีทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เช่น โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต อีเมล เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.37 รองลงมาคือ ข้อที่ 77 มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.29 และข้อที่ 94 มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.27 และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 13 หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.98

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สถานที่ทำงานเหมาะสมเอื้อต่อการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$=4.04, S.D.=0.848) รองลงมาได้แก่มีอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$=4.00, S.D.=0.82) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ($\overline{X}$=3.61, S.D.=1.02)

ด้านกระบวนการทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากยกเว้นตัวแปรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการและหน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ จัดสรรงบประมาณยึดหลักกฎหมาย และระเบียบ($\overline{X}$=4.20, S.D.=0.81) รองลงมาได้แก่มีจัดทำงบประมาณด้วยความโปร่งใส ($\overline{X}$=4.14, S.D.=0. 88) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ ($\overline{X}$=2.98, S.D.=1.180)

ด้านนโยบาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ แผนปฏิบัติการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ ($\overline{X}$=4.24, S.D.=0.77) รองลงมาได้แก่ แผนปฏิบัติการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และกิจกรรม ($\overline{X}$=4.18, S.D.=0.74) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดแนวทางในการประเมิน และตรวจสอบความสำเร็จในการดำเนินงานการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติไปปฏิบัติ ($\overline{X}$=3.87, S.D.=0.87)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรสายผู้สอน ให้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก เกินกว่าร้อยละ 40 ของอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมดในมหาวิทยาลัย ($\overline{X}$ =4.27, S.D.=0.93) รองลงมาได้แก่ มีผลงานวิจัยที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ ($\overline{X}$ =4.01, S.D.=1.00) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการสร้างนวัตกรรมระบบการจัดสรรทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีความคล่องตัว ($\overline{X}$ =3.59, S.D.=0.93)

ด้านการสื่อข้อความ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีระบบการสื่อสารที่ดีทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เช่น โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต อีเมล เป็นต้น ($\overline{X}$ =4.37, S.D.=0. 69) รองลงมาได้แก่ มีการสื่อสารกันระหว่างหัวหน้าโครงการกับผู้ปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานอย่าง สมบูรณ์ ครบถ้วน และชัดเจน ($\overline{X}$ =3.91, S.D.=0.87) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจ และมีแรงจูงใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ($\overline{X}$ =3.70, S.D.=0.86)

ด้านการการยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงานที่กำหนด ($\overline{X}$ =4.01, S.D.=0. 845) รองลงมาได้แก่ มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินงาน ($\overline{X}$ =3.98, S.D.=0.81) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการทำความเข้าใจกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกคนในการดำเนินงานการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\overline{X}$ =3.79, S.D.=0.92)

ด้านความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีวัตถุประสงค์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่แน่นอน ($\overline{X}$ =4.05, S.D.=0.83) รองลงมาได้แก่ มีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงาน ($\overline{X}$ =4.03, S.D.=0.85) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดวิธีการเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในงานที่ปฏิบัติว่าจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของส่วนงานย่อยที่ปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =3.80, S.D.=0.89)

ด้านการมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการ และวิชาชีพแก่นักศึกษา ($\overline{X}$ =4.10, S.D.=0.85) รองลงมาได้แก่ ระบบการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\overline{X}$ =3.99, S.D.=0.88) ตัวแปรที่มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัย หรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ($\overline{X}$ =3.84, S.D.=0.97)

ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย มีค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากยกเว้นตัวแปรจำนวนสิทธิบัตร / อนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มีการจัดกองทุนวิจัยเพื่อให้ทุนวิจัยแก่คณาจารย์ และนักวิจัยรุ่นใหม่ หรือที่ยังขาดโอกาสในการขอทุนวิจัยจากองค์กรภายนอก ($\overline{X}$ =4.31, S.D.=0.87) รองลงมาได้แก่ มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ($\overline{X}$ =4.27, S.D.=0.84) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ จำนวนสิทธิบัตร / อนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น ($\overline{X}$ =3.17, S.D.=1.33)

ด้านการสร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ ($\overline{X}$ =4.29, S.D.=0.68) รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม ($\overline{X}$ =4.17, S.D.=0.79) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการ และถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน ($\overline{X}$ =4.00, S.D.=0.96)

ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ ($\overline{X}$ =4.13, S.D.=0.80) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ติดตามผลสัมฤทธิ์ในทุกหน่วยงานให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับนโยบาย ($\overline{X}$ =3.95, S.D.=0.82) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีระบบการติดตามให้คณาจารย์นำความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ($\overline{X}$ =3.71, S.D.=0.92)

ด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ทุกหลักสูตรมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ($\overline{X}$ =4.31, S.D.=0.84) รองลงมาได้แก่ กำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\overline{X}$ =4.28, S.D.=0.75) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ($\overline{X}$ =3.86, S.D.=0.92)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรจัดกิจกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ($\overline{X}$ =4.14, S.D.=0.90) รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติด้วยการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเผยแพร่สู่สังคมโลก ($\overline{X}$ =4.06, S.D.=0.95) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ($\overline{X}$ =3.66, S.D.=1.13)

นอกเหนือจากนี้เมื่อพิจารณาลักษณะการแจกแจงของตัวแปรจากความเบ้ (skewness) และความโด่ง (kurtosis) พบว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้ายเห็นได้จากทุกค่ามีค่าเป็นลบ (-) แสดงว่าข้อมูลจะกองอยู่หนาแน่นที่ค่าสูงๆและมีความโด่งขนาดเตี้ยแบน (platykurtic) เห็นได้จากค่าความโด่งส่วนใหญ่มีค่าไม่เกิน 3 แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลมาก (Joanes and Gill, 1998)

1.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคของ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) และค่า Bartlett's Test of Sphericity โดยค่า KMO จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 แบ่งเป็นช่วงและแปลความหมายได้ดังนี้ (Hair et al., 2006)

0.80 ขึ้นไป	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก
0.70–0.79	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดี
0.60–0.69	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบปานกลาง
0.50–0.59	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบน้อย
น้อยกว่า 0.50	ไม่เหมาะสมที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนสถิติทดสอบ Bartlett's Test ใช้ทดสอบว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้า Bartlett's Test มีนัยสำคัญแสดงว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ (สุภมาส อังศุโชติ, 2554) จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ผลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่า KMO-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0.955
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	31622.584
	df	5356
	Sig.	.000

จากตารางที่ 8 แสดงค่า KMO-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy พบว่าแสดงผลการทดสอบ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO) เท่ากับ 0.955 แสดงถึงความเหมาะสมเพียงพอของข้อมูลทั้งหมดและตัวแปรต่างๆ ที่สามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบได้ในระดับดีมากเพราะ KMO มีค่าสูง และจากการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่าสถิติ Chi-Square มีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig < 0.05) แสดงว่าแมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมาสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบัน อุดมศึกษา จำนวน 94 ตัวแปร โดยข้อตกลงเบื้องต้นคือ ค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) และการเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบที่ต้องมีตัวแปรบรรยายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่สามตัวขึ้นไป ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.30 (สุภมาส อังศุโชติ, 2554) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) ด้วยวิธี Principal Component Analysis และการหมุนแกนองค์ประกอบด้วยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax with Kaiser Normalization) พบว่าตัวแปรการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบตามรายละเอียดตารางที่ 9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 แสดงองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

(n=263)

องค์ประกอบ (component)	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	ค่าความแปรปรวนร้อยละ (% of Variance)	ค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ Cumulative%	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	ค่าความแปรปรวนร้อยละ (% of Variance)	ค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ Cumulative%
1	48.253	50.792	50.792	10.846	11.417	11.417
2	4.909	5.168	55.960	10.576	11.132	22.549
3	3.251	3.422	59.383	9.700	10.211	32.760
4	2.886	3.038	62.421	9.189	9.672	42.432
5	2.059	2.167	64.588	5.921	6.232	48.665
6	1.719	1.809	66.397	5.334	5.614	54.279
7	1.679	1.767	68.164	5.155	5.427	59.706
8	1.438	1.514	69.679	4.273	4.498	64.203
9	1.269	1.336	71.015	2.774	2.920	67.124
10	1.183	1.245	72.260	2.431	2.559	69.683
11	1.135	1.195	73.455	2.258	2.377	72.060
12	1.054	1.109	74.565	2.249	2.367	74.427
13	1.001	1.054	75.618	1.132	1.191	75.618

จากตารางที่ 9 แสดงองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (eigenvalue) มากกว่า 1.00 มี 13 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบได้ร้อยละ 75.618

เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1 ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) และการเลือกองค์ประกอบจากค่าของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขั้นต่ำ 0.30 ขึ้นไป (สุภมาส อังศุโชติ, 2554) พบว่า มี 13 องค์ประกอบที่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา ตัวแปรทั้งหมด 94 ตัวแปร มีรายละเอียดในตารางที่ 10

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและจำนวนกลุ่มองค์ประกอบ

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
102	.750												
101	.746												
100	.737												
98	.736												
99	.709												
97	.688												
103	.661												
104	.657												
94	.509												
96	.497												
62	.459												
61	.430												
60	.423												
79		.734											
80		.711											
81		.685											
78		.683											
77		.660											
77		.660											
76		.659											
75		.581											
82		.544											
65		.540											
67		.524											
83		.522											
68		.504											

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
84		.492											
95		.484											
59		.455											
66		.417											
91		.403											
55			.715										
52			.704										
53			.695										
50			.692										
51			.680										
56			.674										
54			.659										
57			.628										
47			.534										
58			.524										
48			.476										
4			.365										
32				.660									
35				.641									
34				.631									
36				.612									
33				.612									
27				.591									
40				.555									
42				.554									
38				.543									

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
41				.539									
49				.534									
46				.480									
26				.457									
28				.400									
11					.834								
10					.787								
12					.769								
8					.628								
14					.570								
15					.489								
16					.469								
31						.684							
29						.666							
70						.608							
92						.479							
30						.472							
93						.472							
69						.450							
19							.745						
21							.692						
20							.684						
22							.617						
18							.590						
23							.584						
74								.778					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ												
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
72								.644					
73								.564					
71								.460					
90								.389					
6									.748				
7									.707				
5									.633				
85										.501			
87										.499			
88										.482			
44											.631		
43											.614		
45											.519		
63												.474	
64												.472	
13													.436
9													.382
รวมตัวแปร	**14**	**17**	**12**	**14**	**7**	**7**	**6**	**5**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**

จากตารางที่ 10 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและจำนวนกลุ่มองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษามี 13 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 14 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 17 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 14 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 8 จำนวน 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 9 จำนวน 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 10 จำนวน 3 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 11 จำนวน 3 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 12 จำนวน 2 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 13 จำนวน 2 ตัวแปร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อสกัดองค์ประกอบโดยการวิเคราะห์ด้วยวิธี principal component analysis ได้องค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 13 องค์ประกอบนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสารและผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี รวมถึงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา โดยจำแนกตัวแปรดังรายละเอียดในตารางที่ 11-23

ตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
102	มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา	.750
101	มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา	.746
100	มีการเผยแพร่กิจกรรมหรือการบริการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อสาธารณชน	.737
98	มีระบบ และกลไกการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และดำเนินการตามระบบวงจรที่กำหนด	.736
99	มีการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา	.709
97	มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรจัดกิจกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	.688
103	มีการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ	.661
104	มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติด้วยการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเผยแพร่สู่สังคมโลก	.657
94	มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา	.509

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
96	สนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกสำหรับสายวิชาการและระดับวุฒิบัตรสำหรับสายวิชาชีพ	.497
62	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการ และวิชาชีพแก่นักศึกษา	.459
61	มีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัย หรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	.430
60	ระบบการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	.423
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**48.253**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**50.792**

จากตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ 1 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 14 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.750-0.409 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 48.253 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 50.792 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ ร้อยละ 50.792 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 12 องค์ประกอบที่ 2

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
79	มีระบบ และกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด	.734
80	มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการ และถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน	.711
81	มหาวิทยาลัยพัฒนาการวิจัยสร้างองค์ความรู้ และเครือข่ายของการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ	.685
78	มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์สู่สาธารณชน	.683
77	มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ	.660
76	มีการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน	.659
75	มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม	.581
82	มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้	.544
65	มีระบบ และกลไกบริหารงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนด้านการวิจัยของสถาบัน และดำเนินการตามระบบที่กำหนด	.540
67	ส่งเสริมสนับสนุน หรือสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์สร้างผลงานทั้งงานวิจัย และงานทางวิชาการ	.524
83	ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ติดตามผลสัมฤทธิ์ในทุกหน่วยงานให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับนโยบาย	.522
68	มีเงินสนับสนุนงานวิจัย/งานสร้างสรรค์จากภายใน และภายนอก	.504

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
84	มีการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ตลอดจนบุคลากรสายสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด	.492
95	กำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ	.484
59	มีแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และการวัดประเมินผล	.455
66	มีการบูรณาการกระบวนการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์กับการจัดการเรียนการสอน	.417
91	ขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้านวิชาการ และงานวิจัย	.403
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	4.909
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	5.168

จากตารางที่ 12 องค์ประกอบที่ 2 พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 17 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.734-0.403 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 4.909 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 5.168 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ ร้อยละ 5.168 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 องค์ประกอบที่ 3

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
55	มีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงาน	.715
52	วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดสอดคล้องกับภารกิจที่สามารถวัดผลสำเร็จได้	.704
53	วัตถุประสงค์การดำเนินงานมีการแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยในระดับกิจกรรม หรือส่วนงานย่อย	.695
50	มีวัตถุประสงค์การนนำนโยบายไปปฏิบัติที่แน่นอน	.692
51	มีขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ชัดเจน	.680
56	แผนที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	.674
54	มีการกำหนดวิธีการเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในงานที่ปฏิบัติว่าจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของส่วนงานย่อยที่ปฏิบัติงาน	.659
57	มีการประเมินความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน	.628
47	มีการทำความเข้าใจกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกคนในการดำเนินงานการนำนโยบายไปปฏิบัติ	.534
58	มีการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบเพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน	.524
48	มีทีมผู้บริหารของคณะวิชามีความรู้ความสามารถในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	.476
4	บุคลากรได้รับการฝึกอบรม/ประชุมกับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	.365
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**3.251**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**3.422**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 13 องค์ประกอบที่ 3 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 12 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.751-0.365 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 3.251 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 3.422 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ ร้อยละ 3.422 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3

ตารางที่ 14 องค์ประกอบที่ 4

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
32	มีการรายงานให้ทุกคนรับรู้ความคืบหน้าในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสม่ำเสมอ	.660
35	มีการสื่อสารกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแบบสองทาง	.641
34	มีการประชุมปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	.631
36	มีระบบรับส่งข้อมูลระหว่างกันของผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว	.612
33	มีการประชุมชี้แจงกลยุทธ์ให้บุคลากรเข้าใจ รับรู้ทั่วกันทุกคนสม่ำเสมอ	.612
27	มีการสร้างนวัตกรรมระบบการจัดสรรทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีความคล่องตัว	.591
40	มีการชี้แจงนโยบายแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้ทราบ	.555
42	ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจ และมีแรงจูงใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ	.554
38	มีการติดตั้งระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติ	.543
41	มีการถ่ายทอดข้อมูลการประชุมทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน	.539
49	การบริหารงานและเป้าหมายโครงการมีความเหมาะสม	.534

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
46	มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ	.480
26	มีอิสระในการบริหารจัดการภายในตามเอกลักษณ์ และความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย	.457
28	มีการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากความมีอิสระทางความคิด	.400
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**2.886**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**3.038**

จากตารางที่ 14 องค์ประกอบที่ 4 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 14 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.660-0.400 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 2.886 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 3.038 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ ร้อยละ 3.038 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 15 องค์ประกอบที่ 5

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
11	ได้รับการอนุมัติงบประมาณในระยะเวลาที่กำหนด	.834
10	ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ	.787
12	มีการให้งบประมาณต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นโครงการ	.769
8	มีงบประมาณสนับสนุนในการการปฏิบัติงานตามโครงการ	.628
14	จัดทำงบประมาณด้วยความโปร่งใส	.570
15	จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ	.489
16	จัดสรรงบประมาณยึดหลักกฎหมาย และระเบียบ	.469
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**2.059**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**2.167**

จากตารางที่ 15 องค์ประกอบที่ 5 พบว่า องค์ประกอบที่ 5 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 7 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ factor loading) อยู่ระหว่าง 0.834-0.469 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 2.059 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 2.167 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 2.167 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 16 องค์ประกอบที่ 6

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
31	ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรสายผู้สอน ให้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก เกินกว่าร้อยละ 40 ของอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมดในมหาวิทยาลัย	.684
29	มีผลงานวิจัยที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ	.666
70	มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ	.608
92	มีการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความรู้ความสามารถในระดับสากล	.479
30	มีจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของประชาคมอุดมศึกษาโลก	.472
93	เสริมสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา	.472
69	มีการจัดกองทุนวิจัยเพื่อให้ทุนวิจัยแก่คณาจารย์ และนักวิจัยรุ่นใหม่ หรือที่ยังขาดโอกาสในการขอทุนวิจัยจากองค์กรภายนอก	.450
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.719**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.809**

จากตารางที่ 16 องค์ประกอบที่ 6 พบว่า องค์ประกอบที่ 6 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 7 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.684-0.450 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.719 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.809 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.809 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 6

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 องค์ประกอบที่ 7

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
19	แผนปฏิบัติการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และกิจกรรม	.745
21	แผนปฏิบัติการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ	.692
20	แผนปฏิบัติการมีเงื่อนเวลาซึ่งสะท้อนถึงลำดับก่อน-หลังในการดำเนินการอย่างชัดเจน	.684
22	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน้าที่งานในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน	.617
18	มีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละแผนงานโครงการอย่างชัดเจน	.590
23	มีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	.584
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.679**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.767**

จากตารางที่ 17 องค์ประกอบที่ 7 พบว่า องค์ประกอบที่ 7 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 6 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.745-0.584 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.831 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.760 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.760 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 องค์ประกอบที่ 8

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
74	จำนวนสิทธิบัตร / อนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น	.778
72	มีอาจารย์ / นักวิจัย / นักศึกษาต่างชาติมากขึ้น	.644
73	มีผลงานเชิงประจักษ์นำไปใช้ได้จริง ทั้งเชิงวิชาการ / ชุมชนสังคม / เชิงพาณิชย์	.564
71	ผลิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น	.460
90	มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	.389
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.438**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.514**

จากตารางที่ 18 องค์ประกอบที่ 8 พบว่า องค์ประกอบที่ 8 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 5 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.778-0.389 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.438 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.514 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.514 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้ว องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 องค์ประกอบที่ 9

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
6	มีอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน	.748
7	สถานที่ทำงานเหมาะสมเอื้อต่อการปฏิบัติงาน	.707
5	มีระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงาน	.633
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.269**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.336**

จากตารางที่ 19 องค์ประกอบที่ 9 พบว่า องค์ประกอบที่ 9 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 3 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.748-0.633 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.269 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.336 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.336 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 องค์ประกอบที่ 10

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
85	มีระบบการติดตามให้คณาจารย์นำความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา	.501
87	มีการประเมินผลความสำเร็จของแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน	.499
88	มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผน หรือปรับปรุงการบริหารและการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน	.482
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.183**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.245**

จากตารางที่ 20 องค์ประกอบที่ 10 พบว่า องค์ประกอบที่ 10 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 3 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.501-0.482 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.183 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.245 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.245 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 10

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 21 องค์ประกอบที่ 11

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
44	มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงานที่กำหนด	.631
43	มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินงาน	.614
45	มีกลไกการติดตามการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงาน	.519
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.135**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.195**

จากตารางที่ 21 องค์ประกอบที่ 11 พบว่า องค์ประกอบที่ 11 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 3 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.631-0.519 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.135 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.195 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.195 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 11

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 องค์ประกอบที่ 12

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
63	มีกิจกรรมให้ความรู้ และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา	.474
64	มีการสนับสนุนให้นักศึกษาสร้างเครือข่ายพัฒนาคุณภาพภายในสถาบัน และระหว่างสถาบันโดยมีกิจกรรมร่วมกัน	.472
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.054**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.109**

จากตารางที่ 22 องค์ประกอบที่ 12 พบว่า องค์ประกอบที่ 12 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 2 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.474-0.472 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.154 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.109 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.109 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 12

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 23 องค์ประกอบที่ 13

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
13	หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ	.436
9	ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	.382
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue)	**1.001**
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	**1.054**

จากตารางที่ 23 องค์ประกอบที่ 13 พบว่า องค์ประกอบที่ 13 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 2 ตัวแปร มีค่านำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.436-0.382 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 1.001 และค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance) เท่ากับ 1.054 และองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 1.054 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) กับองค์ประกอบอื่นๆ แล้วองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 13

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสกัดองค์ประกอบโดยการวิเคราะห์ด้วยวิธี principal component analysis เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญ ซึ่งปรากฏว่าได้องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษามาทั้งหมด 13 องค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดชื่อองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกัน โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Horn and Van Meter (1975) ได้จำนวนทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ในองค์ประกอบที่ 1 แล้ว พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับด้านความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ด้านการยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อตัวแปรองค์ประกอบที่ 1 ว่า มาตรฐานและวัตถุประสงค์

2. องค์ประกอบที่ 2 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ 9 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ในองค์ประกอบที่ 2 แล้ว พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับนโยบาย และทรัพยากร ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อตัวแปรองค์ประกอบที่ 2 ว่า ทรัพยากรของนโยบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. องค์ประกอบที่ 3 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ 14 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ในองค์ประกอบที่ 3 แล้ว พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับด้านการสื่อข้อความ ด้านกระบวนการ ด้านการยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อตัวแปรองค์ประกอบที่ 3 ว่า การสื่อสารนโยบาย

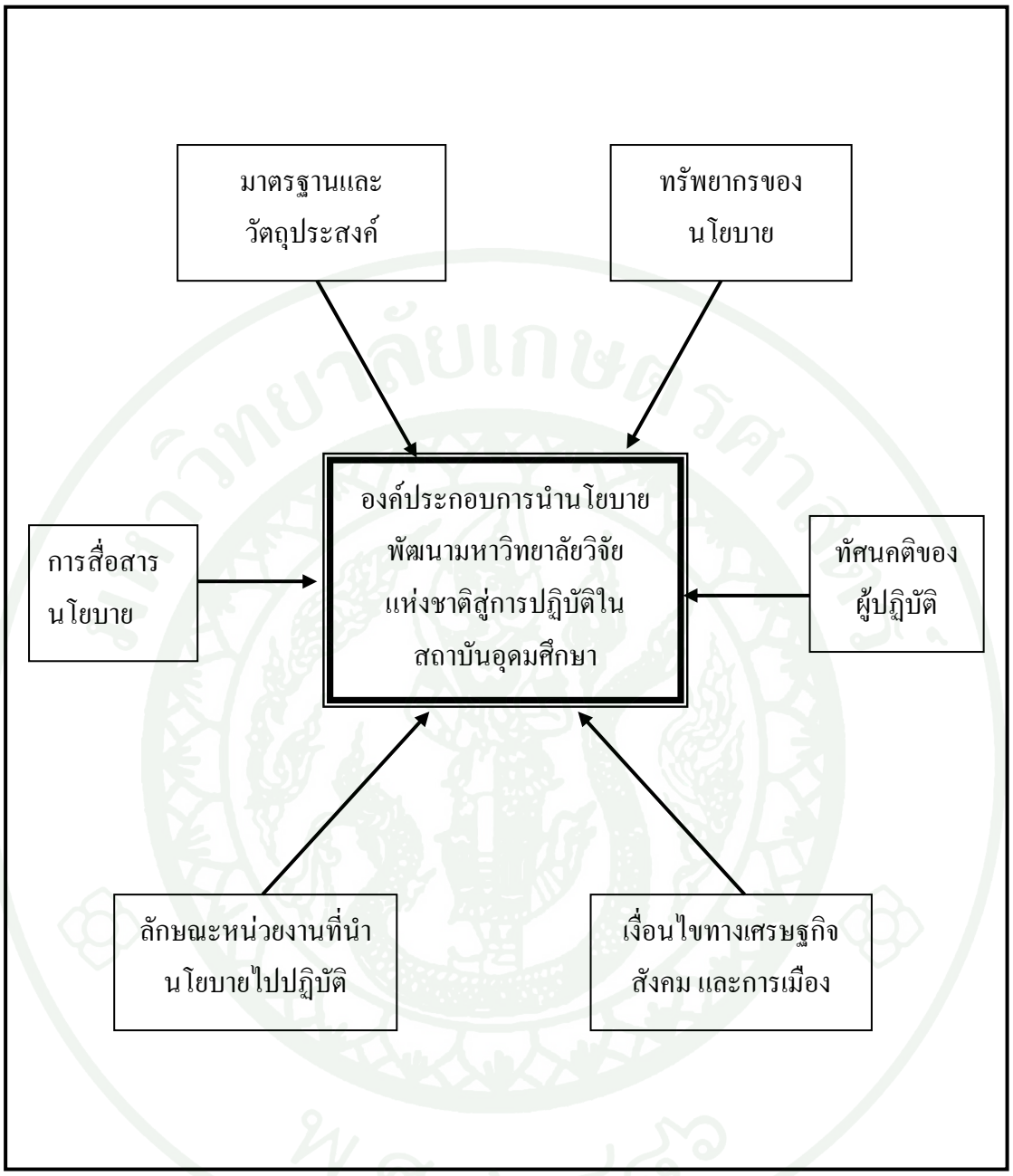
4. องค์ประกอบที่ 4 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ 42 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ในองค์ประกอบที่ 4 แล้ว พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร การมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล กระบวนการทางการเมือง และทรัพยากร ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อตัวแปรองค์ประกอบที่ 4 ว่า ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

5. องค์ประกอบที่ 5 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ 23 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ในองค์ประกอบที่ 5 แล้ว พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล การมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ การมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย และกระบวนการ ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อตัวแปรองค์ประกอบที่ 5 ว่า เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

6. องค์ประกอบที่ 6 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ 3 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ในองค์ประกอบที่ 6 แล้ว พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อตัวแปรองค์ประกอบที่ 6 ว่า ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 15 องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติใน
สถาบันอุดมศึกษา

จากภาพที่ 15 องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติใน สถาบันอุดมศึกษา สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย แห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานและ วัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากรของนโยบาย 3) การสื่อสารนโยบาย 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง 6) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 คน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยโปรแกรม LISREL แบ่งเป็น 6 องค์ประกอบ คือ มาตรฐานวัตถุประสงค์ (standard) ทรัพยากรของนโยบาย (resource) การสื่อสาร (communication) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (character) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (economic) และทัศนคติของผู้ปฏิบัติ (attitude) ปรากฏผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	KMO		Bartlett's test	
	ค่าที่เหมาะสม	ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์	ค่าที่เหมาะสม	ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์
ตัวแปร 94 ตัวแปร	มากกว่า .50 (มากกว่า .90 ดีมาก)	.959	$p < .05$	P=.000

จากตารางที่ 24 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ค่า KMO (Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .959 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีความเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนการทดสอบด้วย Barlett's test of shericity เป็นทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้ เป็นเมทริกซ์เอกภาพ (Identity matrix) หรือไม่ พบว่า ค่า Chi-Square=28732.394 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)=.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ ไม่เป็นเมทริกซ์เอกภาพ แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 94 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กัน จึงมีความเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2.2 การวิเคราะห์เส้นทางรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ที่ได้นำเสนอข้างต้น พบว่า องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 94 ตัวแปร ดังต่อไปนี้

standard	มาตรฐานและวัตถุประสงค์
resource	ทรัพยากรของนโยบาย
communication	การสื่อสารนโยบาย
character	ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
economic	เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
attitude	ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

องค์ประกอบ	Standard	Resource	Communication	Character	Economic	Attitude
Standard	1.000	0.843**	0.929**	0.841**	0.839**	0.956**
Resource		1.000	0.859**	0.862**	0.797**	0.815**
Communication			1.000	0.882**	0.891**	0.933**
Character				1.000	0.965**	0.818**
Economic					1.000	0.810**
Attitude						1.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตารางที่ 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.797-0.965 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ ทรัพยากรของนโยบายกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหมายความว่ามีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis)

เพื่อให้ได้รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลดังนี้

1. ค่า Chi–Square : ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล

2. ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ค่า Goodness–of–fit indices: GFI และ AGFI

4. ค่า Root Mean Square Residual: ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR)

5. ค่า Comparative fit: ดัชนีเปรียบเทียบโมเดลพื้นฐานกับโมเดลตามทฤษฎี/ตามสมมติฐาน

ตารางที่ 26 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

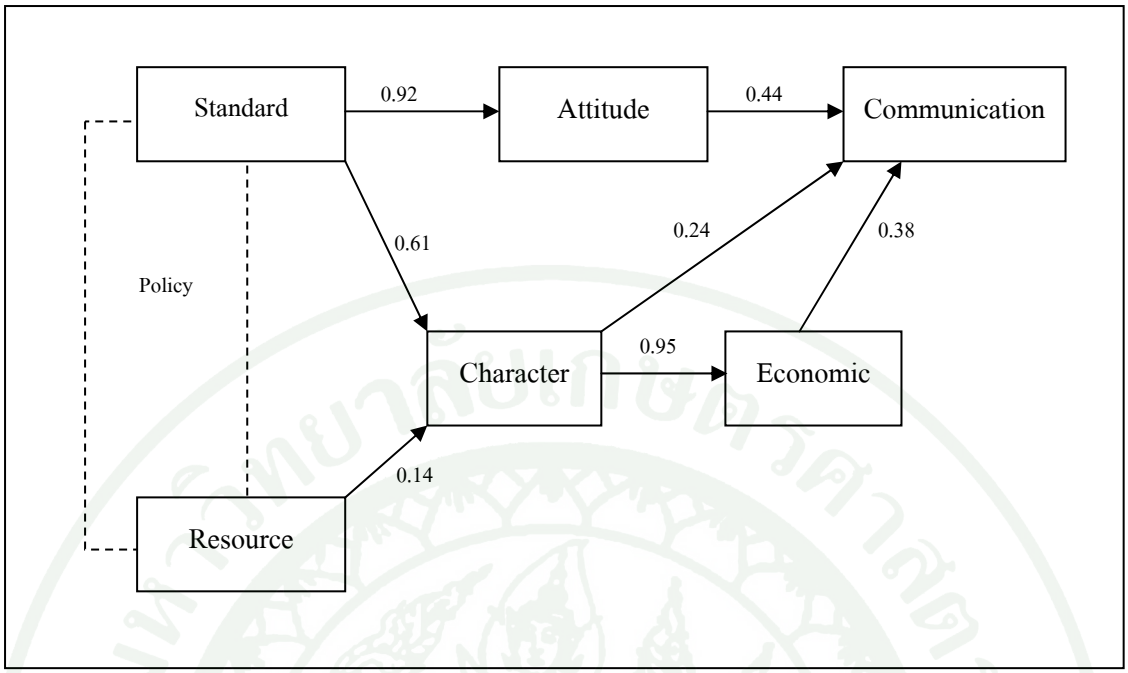
ค่าสถิติ	**ค่า**	**เกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์**
ไค–สแควร์ (χ^2)	2.48	แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยอมรับสมมติฐานหลักว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit: GFI)	1.00	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Adjust Goodness of fit: AGFI)	0.97	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Relative Fit Index (RFI)	0.99	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Square Residual: RMR	0.0023	มีค่าอยู่ระหว่าง 0–1 หมายถึง โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Largest Standardized Residual	0.01	มีค่าไม่เกิน 0.08 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.030	มีค่าอยู่ระหว่าง 0–0.05 หมายถึง โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 26 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ไค–สแควร์ (Chi–Square: χ^2) มีค่าเท่ากับ 2.48 (P=0.28990) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องอื่นๆ ได้อีก เช่น Goodness of fit (GFI) และ Adjust Goodness of fit (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI=1.00 และค่า AGFI= 0.97 ซึ่งมากกว่า 0.90 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Root Mean Squared Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.0023 และค่า Standard Root Mean Squared Residual (RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0 และไม่เกิน 0.08 ซึ่งในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.0038 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.030 ซึ่งมีค่าระหว่าง 1-0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีรูปแบบดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Chi-Square=2.48, df=2, P-value=0.28990, RMSEA=0.030

ภาพที่ 16 แสดงรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องกับแนวคิดของ Horn and Meter

ที่มา: Horn and Meter (1975 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 448)

จากภาพที่ 16 แสดงรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องกับแนวคิดของ Van Horn and Van Meter (1975 อ้างใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550: 448) แสดงให้เห็นถึงเส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วยเส้นทางที่หนึ่ง ได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อตัวแปรการสื่อสารระหว่างองค์การโดยส่งผลโดยตรงผ่านตัวแปรทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และเส้นทางที่สอง ได้แก่ ทรัพยากรของนโยบายนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อตัวแปรลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผ่านไปยังตัวแปรเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ไปยังตัวแปรการสื่อสารระหว่างองค์การ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อให้ได้รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบัน อุดมศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบและเพิ่มความเชื่อถือในการสร้างรูปแบบที่เหมาะสม ผู้วิจัยนำเสนอร่างรูปแบบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ตรวจสอบรูปแบบการวิจัยในประเด็น ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 27 แสดงค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ
1. มาตรฐานวัตถุประสงค์	6	100.00
2. ทรัพยากรของนโยบาย	6	100.00
3. การสื่อสาร	6	100.00
4. ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	6	100.00
5. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	6	100.00
6. ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ	6	100.00
รวมเฉลี่ย	**6**	**100.00**

จากตารางที่ 27 แสดงค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คน มีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านการนำไปใช้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.4 การสังเคราะห์ข้อสรุปความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย โดยแยกเป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อองค์ประกอบของรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่ค้นพบสองเส้นทาง จำนวนหกองค์ประกอบ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีต่อรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีต่อองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

2.4.1 องค์ประกอบมาตรฐานวัตถุประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบมาตรฐานวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การที่จะบอกว่านโยบายประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น พิจารณาจากจำนวนงานที่ได้สร้างขึ้น สามารถกำหนดได้กับโครงการย่อยๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักขององค์การ ทำให้มองเห็นภาพแห่งความสำเร็จที่ชัดเจนขึ้น และวัตถุประสงค์ที่กำหนดควรสอดคล้องกับยุทธศาสตร์หรือเป้าหมายรวมของสถาบันนั้นๆ ด้วย 2) ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า สามารถทำได้ในแต่ละนโยบายเพราะนโยบายมีเป้าหมายที่ชัดเจนอยู่แล้ว ทำให้ง่ายและเห็นภาพชัดเจนขึ้น 3) ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับทิศทางหลักของวัตถุประสงค์หลักขององค์การ ทำให้เกิดแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 4) ความถูกต้องครอบคลุม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่าครอบคลุมดีแล้ว

2.4.2 ทรัพยากรของนโยบาย ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบทรัพยากรของนโยบาย ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ทรัพยากรขององค์การ ทั้งบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสารสนเทศ ต่างก็มีความสัมพันธ์ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งจะต้องมองการทำงานของปัจจัยทั้งหมดพร้อมกันด้วย 2) ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากองค์การได้รับการสนับงบประมาณ มีความพอเพียงของงบประมาณ หรือแม้แต่การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากนโยบายการเมืองระดับชาติ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะสามารถประสบความสำเร็จได้ใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระยะเวลาอันสั้น 3) ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณที่มีความสอดคล้อง และต่อเนื่องจะช่วยส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ 4) ความถูกต้องครอบคลุม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครอบคลุมได้ดี

2.4.3 การสื่อสาร ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบการสื่อสาร ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์การเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ผู้สื่อข้อความอาจผิดพลาดได้ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม การสื่อสารจึงต้องให้เข้าใจชัดเจนมีลักษณะคงเส้นคงวาเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย และสิ่งที่ต้องดำเนินงานในกระบวนการปฏิบัติงาน 2) ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากองค์การมีระบบการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่ดี หรือการสื่อสารระหว่างบุคลากรด้วยกันเอง เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน ก็จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จง่าย 3) ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การสื่อสารจะส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้ที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องรู้ว่าตนกำลังทำอะไร คำสั่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องถูกถ่ายทอดไปสู่บุคลากรผู้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม วัตถุประสงค์ และแนวทางดำเนินงานตามนโยบายที่นำมาสื่อความอย่างชัดเจน เที่ยงตรง ถูกต้อง ครบถ้วน และมีความคงเส้นคงวา ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจตรงตามความตั้งใจของผู้กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ 4) ความถูกต้องครอบคลุม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครอบคลุมดีแล้ว

2.4.4 ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ลักษณะของหน่วยงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรจะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น ปริมาณและความสามารถของบุคลากรในหน่วยงาน ระดับของการควบคุมที่เป็นลำดับชั้นในการตัดสินใจและการดำเนินงานในหน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นต้น เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม 2) ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องให้ความสำคัญกับ ลักษณะของหน่วยงานในแง่ความรู้ ความสามารถของตัวบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานนั้น ตลอดจนความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือของผู้ปฏิบัติ ในด้านสมรรถนะขององค์การขึ้นอยู่กับความเพียงพอของทรัพยากรที่สนับสนุนกิจกรรมจูงใจที่จะทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น คุณภาพของบุคลากร ภาวะผู้นำ ความสำคัญของหน่วยงานนั้นๆ ด้วย 3) ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า องค์การสามารถขับเคลื่อนไปสู่องค์การตามเป้าหมายได้ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลและมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารเป็นอย่างมาก หรือผู้บริหารต้องมีสมรรถนะสูง (high competency) 4) ความถูกต้องครอบคลุม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครอบคลุมได้ดี

2.4.5 เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า สภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจหรือต่อหน่วยงานซึ่งนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึง การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีความเพียงพอต่อการส่งเสริมให้แผนงานโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ ธรรมชาติของความเห็นสาธารณะเป็นอย่างไร มีจุดเด่นที่สัมพันธ์กับประเด็นนโยบายอย่างไร ชนชั้นผู้นำชมชอบหรือต่อต้านนโยบายที่นำไปปฏิบัตินั้น กลุ่มหลากหลายในสังคม รวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชนคัดค้านหรือสนับสนุนการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ 2) ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิต่อการตัดสินใจในนโยบายได้รับความสนใจน้อย แต่อาจจะมีผลอย่างมากต่อสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติด้วย 3) ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยต่างๆ มีความหลากหลายสะท้อนมุมมองที่แตกต่างกัน 4) ความถูกต้องครอบคลุม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครอบคลุมดีแล้ว

2.4.6 ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ทัศนคติของผู้ปฏิบัติเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง นอกจากผู้ปฏิบัติจะรู้สิ่งที่ทำ และมีความสามารถที่จะทำแล้ว ผู้ปฏิบัติต้องมีความปรารถนาที่จะทำด้วย ด้วย 2) ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่สามารถใช้ดุลยพินิจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะผู้ปฏิบัติเป็นอิสระจากผู้กำหนดนโยบาย และความซับซ้อนของตัวนโยบาย ซึ่งดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละคนต่อนโยบายว่ามีผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนตัว และองค์การอย่างไรแต่ผู้ปฏิบัติจะไม่มีจุดยืนที่มั่นคงในการนโยบายไปปฏิบัติเหมือนกับผู้ที่กำหนดนโยบายต้องการ ทำให้ผู้กำหนดนโยบายต้องเผชิญกับความพยายามในการควบคุมจุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ เพื่อพยายามลดการใช้ดุลยพินิจส่วนตัวของผู้ปฏิบัติให้น้อยที่สุด 3) ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากมีปัจจัยด้านอื่นดีแล้ว แต่ผู้ปฏิบัติมีทัศนคติในทางลบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติย่อมทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอาจไม่บรรลุผล หรือบรรลุผลได้ยาก ในทางตรงข้าม หากปัจจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านอื่นไม่พร้อม แต่ผู้นำนโนบายไปปฏิบัติมีทัศนคติในทางบวกต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้วย่อมทำให้การปฏิบัติตามนโยบายสำเร็จไปได้โดยง่าย 4) ความถูกต้องครอบคลุม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครอบคลุมดีแล้ว

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีต่อรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบการสื่อสารซึ่งแบ่งออกเป็นสี่ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม รูปแบบมีความเหมาะสม เนื่องจากองค์ประกอบส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และองค์ประกอบที่กำหนดไว้คิดว่ามีความสำคัญต่อการบริหารนโยบายของสถาบันพอๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบด้านการสื่อสารน่าจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะฉะนั้นการสื่อสาร เทคนิคในการสื่อสาร จะมีความสำคัญต่อองค์การไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการสื่อสารจากระดับบนสู่ล่าง ได้แก่ การสื่อสารจากผู้บังคับบัญชาลงสู่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เทคนิคการสื่อสารจากระดับล่างสู่บน ได้แก่ การศึกษาจากผู้ใต้บังคับบัญชา ติดต่อขึ้นตามคำสั่ง ตามลำดับขั้น จนถึงผู้บังคับบัญชา และเทคนิคการสื่อสารระดับเดียวกัน เช่น ระหว่างเพื่อนร่วมงาน บุคคลในระดับเดียวกัน จะช่วยสนับสนุนให้ทุกๆ องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ 2) มีความเป็นไปได้ รูปแบบมีความเป็นไปได้เพราะองค์ประกอบทั้งหมดจะเป็นองค์ประกอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ 3) ความเป็นประโยชน์ รูปแบบมีประโยชน์เพราะรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ทรัพยากร ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้นจึงมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการนโยบายอย่างมาก 4) ความถูกต้องครอบคลุม รูปแบบมีความถูกต้องครอบคลุม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อวิจารณ์

การวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ว่าการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่จะประสบความสำเร็จนั้นจะประกอบด้วยด้วยสองเส้นทาง ข้อค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยนำเสนอข้อวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาตามสมมุติฐานข้อที่ 1 องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ

ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ในการที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ หลายองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเพราะว่าการบริหารมหาวิทยาลัยในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัฒน์ สภาพแวดล้อมภายนอก เงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองเปลี่ยนไปมาก และมีผลกระทบอย่างมากต่อการบริหารมหาวิทยาลัยอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ทำให้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเพื่อให้สามารถรักษาความเป็นผู้นำทางวิชาการและตอบสนองสังคมส่วนรวมให้ได้ (มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2549) นอกเหนือจากนี้ Randall Ripley and Grace Franklin (1982) ชี้ให้เห็นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติมักต้องเผชิญกับปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้เลย ปัจจัยเหล่านี้อาจได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่รวดเร็วและฉับพลัน ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศและ/หรือของโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลักษณะซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น และ ศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นผลมาจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นก่อนและขณะเดียวกัน ก็มีผลกระทบต่อกิจกรรมที่ตามมาด้วย ซึ่งลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะของกิจกรรมที่สำคัญและเป็นหัวใจของขั้นตอนนโยบายนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Williams et al. (1982) ที่ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประการแรก องค์การต้องมีความสามารถในการรวบรวมคนและทรัพยากรขององค์การให้มีเอกภาพ ประการที่สอง คือความพยายามในการกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้ปัจจัยในการกระตุ้น รวมทั้งสิ่งจูงใจ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550) ได้กล่าวถึงปัจจัยหลายประการที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จว่าขึ้นอยู่กับ 1) แหล่งที่มาของนโยบาย 2) ความชัดเจนของนโยบาย 3) การสนับสนุนนโยบาย 4) ความซับซ้อนในการบริหารงาน 5) สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ 6) การจัดสรรทรัพยากร 7) ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างหน่วยงานอยู่ในระดับต่ำ 8) ความเข้าใจและความเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ 9) การจัดกิจกรรมตามลำดับอย่างเหมาะสม 10) การติดต่อสื่อสารและประสานงานอย่างเต็มที่ และ 11) ผู้มีอำนาจที่นำนโยบายไปปฏิบัติต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาตามสมมุติฐานข้อ 2 รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน มีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม พบว่าเส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วยเส้นทางสองเส้นทาง และองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยหกองค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากรของนโยบาย 3) การสื่อสารนโยบาย 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎี เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า เส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเส้นทางที่หนึ่ง ได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อตัวแปรการสื่อสารระหว่างองค์การโดยส่งผลโดยตรงผ่านตัวแปรทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ซึ่งหากผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจและให้การยอมรับในวัตถุประสงค์ของนโยบาย ก็อาจทำให้นโยบายนั้นถูกนำไปปฏิบัติอย่างราบรื่นก็เป็นได้ นอกจากนี้ผู้กำหนดนโยบายอาจนำกิจกรรมเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย หรือใช้อำนาจอย่างเหมาะสมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติดำเนินการตามที่ต้องการ (Meter and Horn, 1975) การนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีมาตรฐานและวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นที่เข้าใจของผู้รับผิดชอบนโยบาย เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีความชัดเจน (clarity) ของมาตรฐานและวัตถุประสงค์ ความเที่ยงตรง (accuracy) ของการสื่อสารไปยังผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และความแน่นอนหรือเป็นหนึ่งเดียว (accuracy or uniformity) ที่ผู้นโยบายไปปฏิบัติได้รับการสื่อสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาตรฐานและวัตถุประสงค์จะไม่สามารถสื่อถึงผู้ปฏิบัติจนกว่าผู้ปฏิบัติจะได้ความชัดเจนที่เพียงพอถึงสิ่งที่นโยบายต้องการจะสื่อให้พวกเขารู้ การสื่อสารภายในและระหว่างองค์การเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและยาก การส่งผ่านข้อความภายในองค์การหรือระหว่างองค์การอาจถูกบิดเบือนไปโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ (Downs, 1967) ยิ่งไปกว่านั้นถ้าแหล่งที่มาของการสื่อสารต่างกัน การแปลความของมาตรฐานและวัตถุประสงค์จะไม่ตรงกัน หรือถ้าเป็นแหล่งเดียวกันอาจมีความขัดแย้งในการตีความ ผู้ปฏิบัติจะมีความยากในการหาจุดมุ่งหมายของนโยบาย

ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลจะทำได้โดยมีความชัดเจนของมาตรฐานและวัตถุประสงค์ซึ่งส่งออกไป ความเที่ยงตรงและความแน่นอนซึ่งผู้ปฏิบัติได้รับการสื่อสารการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบผลบ่อยครั้งที่ต้องมีกลไกของสถาบันและวิธีการปฏิบัติที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่าสามารถเพิ่มความเป็นไปได้กับผู้ปฏิบัติที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำในทิศทางเป็นหนึ่งเดียวกับมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย การสื่อสารระหว่างองค์การมีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมาก อันประกอบด้วยกิจกรรมกระตุ้นและสนับสนุนที่สำคัญสองลักษณะคือ 1) การให้คำแนะนำด้านเทคนิคและความช่วยเหลือโดยหน่วยงานระดับบน เพื่อช่วยเหลือให้หน่วยงานระดับล่างดำเนินการตามที่ต้องการ และ 2) หน่วยงานระดับบนอาจพิจารณาให้การสนับสนุนได้หลายรูปแบบ ทั้งเป็นผลด้านลบและบวกต่อหน่วยงานระดับล่าง Meter and Horn ได้นำแนวคิดของ Etzioni (1966) เกี่ยวกับเรื่องอำนาจมีอยู่สามชนิด คือ อำนาจในการใช้กฎระเบียบเป็นตัวบังคับ (coercive power) อำนาจในการให้รางวัลตอบแทน (remunerative power) และอำนาจที่มาจากมาตรการที่เป็นบรรทัดฐาน (normative power) มาใช้ในการกระตุ้นผู้ปฏิบัติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากนี้ การสื่อสารดังกล่าวอาจมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือนโยบายด้วยกันเลย หรือในรูปของการที่ผู้กำหนดนโยบาย สร้างให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับโดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการบริหาร หรือให้บริการด้านเทคนิค บุคลากร หรือการวิจัย

นอกจากนี้จากข้อค้นพบ เส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเส้นทางที่หนึ่ง แสดงให้เห็นว่าในทางการบริหารนั้น การสร้างเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานจะมีส่วนช่วยปรับทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ คาร์เนกี้ (Carnegie) ได้เขียนหนังสือเรื่อง วิธีทำงานให้สนุกและสร้างสุขในชีวิต (How to enjoy your life and your job) สรุปสาระได้ว่า

วิธีสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่องานโดยมีพื้นฐานของการมีทัศนคติเชิงบวก ดังนี้ 1) มีความเป็นตัวของตัวเอง หาข้อดีของตนเองให้ได้ ไม่พยายามเลียนแบบใคร หรือเป็นอย่างที่ใครๆ เป็น เพราะจะเป็นการสร้างความกอดันและความทุกข์ต่อตนเอง และไม่สามารถนำสมรรถภาพอันโดดเด่นของตนเองออกมาได้ 2) คิดต่อผู้อื่นในทางที่ดี คนทุกคนมีความแตกต่างกัน ค้นหาสิ่งที่ดีในตัวของคนอื่นที่คุณใช้ชีวิตอยู่ด้วยให้พบ คุณจะใช้ชีวิตอยู่กับเขาได้อย่างที่ทั้งคุณและเขามีความรู้สึกที่ดีต่อกัน และ 3) คิดเชิงบวกต่องาน ว่า งานเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตของคุณมีคุณค่า งานเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ แม้งานจะยากหรือเป็นงานใหม่เพราะการทำงานที่ยากเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาให้กับตัวคุณ หรืออาจจะคิดว่า “คุณทำคุณได้-คุณทำ คุณรู้-คุณยิ่งทำ คุณยิ่งเก่ง” หากคิดได้เช่นนั้นคุณจะสนุกกับการทำงาน

วิธีสร้างนิสัยอันดีงามในการทำงาน ประกอบด้วย 1) ความมีระเบียบ ความมีระเบียบในการทำงานจะช่วยลดขั้นตอนการค้นหาสิ่งของ ลดความหงุดหงิด เสียเวลา สับสน ลืม หรือละเลยงานบางชิ้นงานไป ความมีระเบียบจะเป็นรากฐานของการทำงานอย่างเป็นระบบ 2) จงปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญ วิธีการที่ดีที่สุด คือการจัดลำดับความสำคัญของงานว่างานไหนต้องทำก่อนหรือหลัง หลังจากนั้นเตรียมวางแผนงานที่ต้องทำก่อน ปฏิบัติและประเมินผลตามแผน จึงจะเริ่มวางแผนงานชิ้นต่อไป ยกเว้นว่างานทั้งสองชิ้นสามารถเชื่อมโยงหรือมีความเกี่ยวข้องกัน อาจนำมาวางแผนไว้ด้วยกันได้ 3) เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาใดก็ตาม ถ้าคุณมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้นอยู่อย่างครบถ้วน จงตัดสินใจทันที โดยไม่ลังเลใจ ฉะนั้นคุณไม่ควรตัดสินใจเมื่อข้อมูลหรือข้อเท็จจริงยังไม่กระจ่างชัด เพราะอาจนำมาซึ่งความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงได้ และ 4) แบ่งงานให้ผู้อื่นทำแทนและมีวิธีการควบคุมดูแล การมีแนวคิดที่ว่า ไม่มีใครทำงานได้ดีเท่าคุณทำเอง เป็นการขุดหลุม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝังตนเอง เพราะการทำงานทุกอย่างด้วยตัวเอง ย่อมแสดงถึงว่าคุณขาดความเชื่อใจ และไว้วางใจผู้อื่น คุณมีความเป็นคนยึดติดสูง จงผ่อนคลายกระจายงานให้กับคนอื่น เลือกคนให้เหมาะสมกับงาน ชื่นชมความสามารถของเขา ให้เขาตระหนักว่าเขาเป็นคนสำคัญของคุณ เขาเป็นความสำเร็จของการทำงานชิ้นนี้ เพราะเขาจะทุ่มเทความสามารถในการทำงานให้คุณอย่างสุดความสามารถ และคุณควรมีวิธีการควบคุมหรือกำกับดูแลให้เหมาะสมไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกอึดอัด ถูกจับตามองหรือประเมินการทำงานอยู่ตลอดเวลา

วิธีขจัดความเบื่อหน่ายและความอ่อนล้า ความเบื่อหน่ายและความอ่อนล้า ส่วนใหญ่เกิดจากความผันแปรของอารมณ์และจิตใจ เพราะการที่คุณทุ่มเททำงานกำลังกายและกำลังสติปัญญาในการทำงาน ย่อมทำให้ประสาทตึงเครียดวิตกกังวลและเกิดอาการอ่อนเพลีย อ่อนล้า เบื่อหน่ายและท้อถอยได้ ฉะนั้นจงพักผ่อนและถนอมพลังไว้สำหรับภารกิจที่สำคัญและยาวนาน การพักผ่อนที่ทำให้อารมณ์และจิตใจเบิกบาน ทำได้หลายวิธี เช่น 1) สังสรรค์กับเพื่อนที่รู้ใจ 2) ทำกิจกรรมที่ชื่นชอบ เช่น อ่านหนังสือ ชมภาพยนตร์ ร้องเพลงคาราโอเกะ เล่นกีฬา ท่องเที่ยวต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ฯลฯ 3) พูดคุยปรึกษากับคนที่ไว้วางใจ และ 4) เพิ่มคุณค่าของชีวิต เมื่อยามที่คุณท้อแท้การทำให้ชีวิตของคุณดูมีคุณค่าให้มองคนที่แย่กว่าคุณ เมื่อคุณต้องการที่จะพัฒนาและก้าวเดินต่อไปให้มองคนที่มีความสามารถมากกว่าคุณ ควรให้พลังใจกับชีวิตและการทำงานเพื่อที่คุณจะสามารถยืนหยัดต่อไปอย่างมั่นคง มีตัวอย่างที่ชัดเจน เช่น บางครั้งคุณรู้สึกเหนื่อยหน่าย ท้อแท้กับการเดินทาง เมื่อคุณพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานบางคน บ้านไกลกว่าคุณเสียอีก ต้องเดินทางหลายต่อทั้งเดิน ขึ้นรถเมล์ ลงเรือด่วน ต่อรถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น เมื่อมองย้อนกลับมาคุณดีกว่าตั้งเยอะ เพราะแค่ขึ้นรถเมล์ต้นสายถึงปลายสายต่อเดียวเท่านั้น แต่หากคุณต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น เช่น ต้องการมีความสามารถทางภาษาหรือคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น สอบถามคนที่มีความสามารถว่าเขาทำอย่างไร คำตอบที่ได้คือ การเรียนรู้ฝึกปฏิบัติ เมื่อมองย้อนกลับมาคุณยังไม่เคยทำเช่นนั้นเลย เริ่มลงมือปฏิบัติได้แล้ว แต่ควรเป็นความคิดที่ว่าคุณต้องการรู้ ต้องการเป็น ต้องการทำ ไม่ใช่ต้องการเหมือนใคร

วิธีการจัดการกับการใส่ร้ายป้ายสี จงจำไว้ว่า คำกล่าวร้ายป้ายสีที่ปราศจากความจริง มักแปรเปลี่ยนมาจากความรู้สึกอิจฉา ริษยา จึงเป็นการกล่าวโทษที่ไม่เป็นธรรม จงตั้งสติ เข้าใจและเห็นใจเขาและประพฤติตนตามที่เป็นจริงต่อไป เพราะจะทำให้คุณกลายเป็นบุคลากรที่สำคัญขององค์กรในอนาคต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ใจเขา-ใจเรา หลายอาชีพที่ให้บริการรู้สึกว่าถูกเรียกร้องบริการเป็นเลิศจากผู้รับบริการเป็นอย่างมาก หากแม้คุณคิดกลับกันคุณเป็นผู้ใช้บริการก็ย่อมต้องการบริการที่เป็นเลิศเช่นกัน ฉะนั้นในการให้บริการใดๆ จึงควรตระหนักว่า ถ้าคุณเป็นเขา คุณจะมีต้องการอย่างไร เพื่อลดความขัดแย้งในจิตใจของคุณที่มีต่อการให้บริการ

วิธีสร้างความชื่นชอบ จงปฏิบัติต่อผู้อื่นให้เหมือนกับที่คุณต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อคุณ เช่น คุณต้องการเป็นคนสำคัญ คุณต้องการการดูแลที่อบอุ่น นุ่มนวล คุณต้องการคำพูดที่สุภาพอ่อนหวาน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ของให้คุณปฏิบัติกับทุกคนที่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับคุณ เพราะนั่นคือวิธีการที่คุณจะได้รับสิ่งดีดี และความชื่นชมในตัวคุณกลับมา

สิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยที่ใช้ในการบริหารงาน ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ที่ทำให้บุคลากรเต็มใจและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นั้นคือ การจูงใจ ทั้งนี้ถ้าบุคลากรในหน่วยงานได้รับการจูงใจแล้วจะส่งผลให้เต็มใจที่จะมุ่งมั่น สละเวลา กำลังที่จะผลักดันหรือผลผลิตออกมาดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับ ถวิล ธาราโภชน์ (2532) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของเจตคติของนักวิชาการต่างประเทศไว้สี่ประการ คือ 1) ประโยชน์เกี่ยวกับความรู้ (knowledge function) กล่าวคือ คนเราจะแสดงหาระดับความสามารถ ความมั่นคง เพื่อที่จะรับรู้หรือได้มาตามจุดมุ่งหมาย 2) ประโยชน์เกี่ยวกับการปรับตัว (adjustive function) เจตคติจะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลปรับตัวเพื่อให้บุคคลได้รับความสำเร็จและไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงพอใจ 3) ประโยชน์ในการแสดงออกถึงค่านิยม (value-defensive function) เป็นการแสดงออกในเรื่องความคิดเห็นของเขาให้บุคคลอื่นเห็นว่าจะต้องมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และ 4) ประโยชน์ในการป้องกันตัวเอง (self-defensive function) กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมหรือข้อเท็จจริงต่างๆ อาจทำให้เกิดความไม่สบายใจของตนเอง ดังนั้นวิธีป้องกัน คือสร้างเจตคติต่อคน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเส้นทางที่หนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาที่จะนำนโนบายพัฒนามหาวิทยาลัยไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วยปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การ โดยที่สิ่งสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงคือการสื่อสารกันระหว่างบุคลากรในองค์การ จะต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน รวมถึงการปรับทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้มีความเข้าใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เข้าใจถึงมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

เส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเส้นทางที่สอง ได้แก่ ทรัพยากรของนโยบายนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อตัวแปรลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผ่านไปยังตัวแปรเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ไปยังตัวแปรการสื่อสารระหว่างองค์การ โดยที่ประเภทและทรัพยากรที่จัดหาโดยผู้ตัดสินใจนโยบายจะส่งผลต่อตัวแปรการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริม การช่วยเหลือทางเทคนิคและการให้การสนับสนุนอื่นๆ จะถูกนำเสนอโดยการจัดเตรียมไว้ในช่วงการตัดสินใจนโยบายยิ่งกว่านั้นกิจกรรมส่งเสริมสามารถนำไปสู่ความสำเร็จถ้าได้มีการจัดทรัพยากรให้อย่างเพียงพอในการสนับสนุนทำนองเดียวกันทัศนคติของผู้ปฏิบัติก็สามารถได้รับอิทธิพลโดยตรงต่อการจัดหาทรัพยากร เมื่อผู้ปฏิบัติได้ทราบว่ามีการจัดเตรียมทรัพยากรให้กับนโยบายนี้อย่างพอเพียงก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีและเห็นคุณค่าต่อนโยบาย ในส่วนการเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรและตัวแปรเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองถูกนำเสนอว่าเมื่อมีการจัดเตรียมงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ จากความต้องการโดยประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ สำหรับการมีส่วนร่วมแบ่งปันในความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การคาดการณ์ถูกประโยชน์ที่ได้จากนโยบายจะส่งผลให้กลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วมสูงสุด อย่างไรก็ดีหากว่าทรัพยากรถูกจำกัดและกลุ่มที่รับประโยชน์จากนโยบายจะได้ไม่ทุกกลุ่ม ก็จะมีบางกลุ่มเลือกที่จะต่อต้านกับนโยบายนี้ (Meter and Horn, 1975) ในแง่นโยบาย/โครงการที่จะประสบความสำเร็จได้จึงจำเป็นจะต้องอาศัยโครงสร้างขององค์การที่เหมาะสม บุคลากรที่มีอยู่ในองค์การจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้องค์การยังจะต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และงบประมาณ (จุมพล หนิมพานิช, 2547)

รวมถึง Hambleton (1983) ได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ และได้เสนอแนวคิดเรื่องระบบการวางแผนนโยบายที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยได้เสนอรูปแบบการวิเคราะห์แนวคิดเรื่องระบบการวางแผนนโยบายโดยใช้ทฤษฎีสามทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน 2) ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ และ 3) ทฤษฎีวิกฤติการณ์ทางการเงิน จากการศึกษาของ Hambleton ในเรื่องดังกล่าว ได้มีการนำปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมาพิจารณาถึงห้าปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการสื่อความของนโยบาย 2) ปัจจัยด้านความหลากหลายของหน่วยงานที่เป็นผู้ปฏิบัติ 3) ปัจจัยด้านมุมองและอุดมคติของผู้ปฏิบัติ 4) ปัจจัยด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทรัพยากร และ 5) ปัจจัยด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบายมาใช้ในการอธิบายด้วย (วรเดช จันทรศร, 2551)

จากข้อคนพบเส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเส้นทางที่สอง แสดงให้เห็นว่าทรัพยากร ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารที่จะส่งผลทำให้นโยบายบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Ajzen (1988) ได้พัฒนาทฤษฎีการกระทำตามแผน (theory of planned behavior) ขึ้น โดยเพิ่มองค์ประกอบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรม (factors affecting behavioral control) ซึ่งได้แก่ 1) ข้อมูล ทักษะ และความสามารถ บุคคลจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามเจตนาที่มีอยู่ถ้าองค์ประกอบด้านนี้มีไม่เพียงพอ 2) อารมณ์และการบังคับ การกระทำบางอย่างอยู่นอกเหนือการบังคับของบุคคลนั้น เช่น ในสภาวะที่มีแรงกดดัน บุคคลนั้นจะกระทำโดยไม่มีเหตุผล 3) โอกาส บางครั้งปัจจัยภายนอกก็อาจทำลายความตั้งใจที่มีอยู่ และ 4) การขึ้นต่อสิ่งอื่น การแสดงพฤติกรรมอาจลดน้อยลงได้ ถ้าหากการกระทำต้องการการอาศัยพึ่งพากันและกัน และการพึ่งอาศัยนั้นจำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรมด้วย เช่น การทำงานเป็นกลุ่มที่ต้องพึ่งพากันและกันจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมในลักษณะเดียวกันเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

โดยทฤษฎีการกระทำตามแผน (theory of planned behavior, Ajzen, 2006) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ที่เกิดจากปัจจัยนำสามอย่างด้วยกัน คือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อพฤติกรรมที่แสดงออก (attitude toward the behavior) โดยเกิดจากปัจจัยสองด้านคือ ความเชื่อต่อผลการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก (behavioral beliefs) และการประเมินในผลการกระทำหรือพฤติกรรมนั้น (evaluation of outcomes) 2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อทัศนคติของบุคคล โดยมีความเชื่อในความคิดเห็นของกลุ่มอ้างอิง (normative beliefs) และแรงจูงใจที่จะเห็นด้วย (motivation to comply) เป็นตัวควบคุม และ 3) การรับรู้ต่อการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) ซึ่งเป็นปัจจัยภายในทางด้านความสามารถและทักษะของตัวบุคคล โดยมีความเชื่อต่อสิ่งควบคุม (control beliefs) และ การรับรู้ถึงอิทธิพลของสิ่งควบคุม (perceived power) เป็นตัวควบคุม โดยทั้งสามปัจจัยนี้เป็นตัวชี้นำให้เกิดเจตนา (intension) ที่มีผลต่อพฤติกรรม (behavior) ปัจจัยทั้งสามอาจสร้างเจตนาที่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยที่มีน้ำหนักมากที่สุดจะก่อให้เกิดเจตนาที่นำไปสู่พฤติกรรมตามปัจจัยนั้น อย่างไรก็ตามบางครั้งพฤติกรรมอาจไม่แสดงตามเจตนาที่ก่อขึ้น Ajzen (2006) ได้แนะนำว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ควรพิจารณาคือการรับรู้ต่อปัจจัยควบคุม นั่นคือ ปัจจัยทางด้านความสามารถและทักษะของตัวบุคคล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมตามที่มีทัศนคติที่ได้ประเมินบวกกับแรงกระตุ้นจากกลุ่มอ้างอิง แต่ถ้าหากขาดซึ่งทักษะและความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เส้นทางการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเส้นทางที่สอง สถาบันอุดมศึกษาที่จะนำนโนบายพัฒนามหาวิทยาลัยไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วยปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การ โดยที่สิ่งสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงคือการสื่อสารกันระหว่างบุคลากรในองค์การ จะต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของหน่วยงานนั้นๆ เป็นสำคัญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา และนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ

2. รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน มีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์และถูกต้องครอบคลุม

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี 2553 จำนวนเก้าแห่ง

ผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และผู้อำนวยการกองแผนหรือวิจัย ส่วนระดับคณะวิชา ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือวิจัย และหัวหน้างานแผนและนโยบายหรือวิจัย ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการประกาศเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ปี 2553 จำนวนเก้าแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) จำนวนทั้งสิ้น 314 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยสามประเภท คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview)
2. แบบสอบถาม (questionnaire)
3. แบบตรวจสอบรายการ (checklist)

เครื่องมือวิจัย ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน หาค่าความเชื่อมั่น โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ให้ข้อมูลทางไปรษณีย์ จำนวน 314 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 263 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.76 เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้วใช้ได้ 263 ฉบับ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 263 ฉบับมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลมาสรุปเป็นตัวแปรที่ศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่รับผิดชอบงานแผน และประสบการณ์ในการรับผิดชอบงานแผน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970)

4. การวิเคราะห์การสร้างรูปแบบอิทธิพลการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis)

5. การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักและเส้นทางอิทธิพลของการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาใช้ การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 40 ถึง 50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต มีตำแหน่งหัวหน้างานแผนหรือฝ่ายวิจัย และมีประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบงานแผนหรือฝ่ายวิจัยไม่เกิน 5 ปี

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าโดยภาพรวมตัวแปรทั้ง 104 ข้อ มีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 2.98-4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.69–1.34 แสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าระดับของตัวแปรโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปานกลางถึงมาก โดยตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ มีระบบการสื่อสารที่ดีทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เช่น โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต อีเมล เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 รองลงมาคือ มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98

การวิเคราะห์องค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบไปด้วย 13 องค์ประกอบ

การวิเคราะห์เส้นทางของรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค–สแควร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(Chi–Square: χ^2) มีค่าเท่ากับ 87.84 (P=0.05314) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้ค่า Goodness of fit Index (GFI) และ Adjust Goodness of fit Index (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI=0.96 ค่า Root Mean Square Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.019 และค่า Standard Root Mean Square Residual (Standard RMR) มีค่าเท่ากับ 0.07 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.033 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

การตรวจสอบรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) จำนวน 6 คน ผลการตรวจสอบพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยสองเส้นทาง จำนวนหกองค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานวัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากรของนโยบาย 3) การสื่อสาร 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ ถูกต้องครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ในบทที่ 4 นำมาสู่ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ผลที่ได้จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า

1. รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา เส้นทางที่หนึ่ง สิ่งสำคัญที่จะทำให้การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาประสบผลสำเร็จได้นั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำนึงถึงทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยจะต้องมีการการสื่อสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีความชัดเจน

2. รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบัน อุดมศึกษา เส้นทางที่สอง สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงคือเรื่องงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรให้มีความเพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการวิจัย กำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และผู้บริหารมหาวิทยาลัย ควรนำรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาในรายละเอียดขององค์ประกอบหกองค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานวัตถุประสงค์ 2) ทรัพยากรของนโยบาย 3) การสื่อสาร 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจระดับนโยบาย โดยเน้นการประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา การประยุกต์ใช้ศาสตร์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ควรนำรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการตัดสินใจเลือกตัวแบบให้สถานศึกษาในสังกัด ได้นำไปประยุกต์ใช้ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป

3. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ควรนำรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานและเป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานแผนควรนำรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษาของตน ทั้งนี้ควรจัดลำดับความสำคัญของแต่ละส่วน แต่ละองค์ประกอบตามความเหมาะสมกับบริบทจริงของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และมีการติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้เป็นระยะๆ เพื่อช่วยให้เกิดความมั่นใจในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาสู่สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีกว่าเดิม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในหลายช่วงเวลา โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นระหว่างตัวแปรด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ด้านทรัพยากรของนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์การ ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้านลักษณะของหน่วยงาน และด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาได้มีการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การ เช่น องค์ประกอบด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

2. ควรศึกษาเจาะลึกในแต่ละองค์ประกอบทั้งสองเส้นทาง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถาบันอุดมศึกษา เช่น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยและพัฒนา หรืออื่นๆ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กนิษฐา นาวารัตน์. 2549. **การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

กังวาน ยอดวิศิษฎ์ศักดิ์ และ ปกรัฐ หังสสูต. 2550. **การปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ: ประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำ เนินงาน.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี่ พับบลิชชิ่ง.

เกษม สุวรรณกุล. 2555. **มหาวิทยาลัยออกนอกระบบ คืออะไร (Online)**. www.culi.chula.ac.th/tic/out.html, 15 กุมภาพันธ์ 2555.

ขัตติยา ด้วงสำราญ. 2552. **รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จรัส สุวรรณมาลา. 2545**. อุดมศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2529. “การวิจัยอนาคต”. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** 1(1): 22-24.

_____. 2530. “เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR”. **วารสารวิจัยสังคมศาสตร์** 3(1): 34-57.

_____. 2546. “การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา**”. สารนุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 18(30): 97-100.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2542. **Future Research.** เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษโครงการคลินิกวิจัย, ฉบับที่ 27 มกราคม 2542 ณ ห้องศึกษาสัมพันธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์.

_____. 2547. **ผู้นำอำนาจและการเมืองในองค์การ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดุสิต สมศรี. 2551. **การพัฒนาตัวแบบการบริหารแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบริบท การกระจายอำนาจทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เดล คาร์เนกี้. ม.ป.ป. **วิธีทำงานให้สนุกและสร้างสุขในชีวิต How to Enjoy your life & Your Job-Dale Carnegie**. กรุงเทพมหานคร: เดอะมอส์ส.

ถนอมวรรณ ประเสริญเจริญสุข. 2549. **อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์. 2540. **การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

ถวิล ธาราโภชน์. 2532. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ทรงพล เจริญคำ. 2552. **รูปแบบ ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทวีป ศิริรัศมี. 2544. **การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ทวีวรรณ อินดา. 2552. **การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทวีศักดิ์ อำลา. 2551. **รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เป็นนิติบุคคล**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิพยรัตน์ สีเพชรเหลือง. 2545. **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542. **โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. 2542. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.

_____. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญส่ง หาญพานิช. 2546. **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประชุม รอดประเสริฐ. 2545. **นโยบายและการวางแผน หลักการทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

ประเวศ วะสี. 2552. **ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูประบบอุดมศึกษา อุดมศึกษาคือหัวรถจักรทางปัญญาพาชาติออกจากวิกฤต**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที คิว พี จำกัด.

พรรณิลัย นิติโรจน์. 2551. **การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิษณุ กันแตง. 2549. **การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พูลย์ชัย ยาวิราช. 2550. **การพัฒนารูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพทาย เย็นจิตโสมนัส. 2552. **มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ** (online). www.researchers.in.th/blog/nru/1706., 5 ตุลาคม 2553.

มานิต บุญประเสริฐ และคณะ. 2549. **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำในระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มยุรี อนุมานราชธน. 2547. **นโยบายสาธารณะ แนวความคิด กระบวนการและการวิเคราะห์** กรุงเทพฯ: คนึงนิจการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

วรเดช จันทรศร. 2537. “การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า”. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์.** 24(10): 535 – 554

_____. 2532. การ**บริหารเพื่อการพัฒนากระทรวงสาธารณสุข**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

_____. 2546. **การนำนโยบายไปปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: สหายบล็อก และการพิมพ์.

_____. 2551. **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.

วิโรจน์ สารรัตน. 2546. **การบริหารการศึกษา: นโยบาย และยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล.** กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

_____. 2546. “กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อการจัดการความรู้ในองค์การทางการศึกษา”. **วารสารบริหารการศึกษา** 2(1): 15-25.

_____. 2548. **ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.

_____. 2550. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรอบแนวคิดหนึ่งของการวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้”. **บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 3(1): 3-22.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. 2550. **นโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. 2550. **นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เสมาธรรม.

สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ และคณะ. 2546. **ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบการวิจัยของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. 2550. **แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประโยชน์ในการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: GENIE.IDEAL AD & MARKETING Co., Ltd.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2548. **(ร่าง) โครงการเครือข่ายเพื่อพัฒนาบุคลากรอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสู่การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. 2550. **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2556).** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552. **โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา และการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

_____. 2553. **รายงานประจำปี 2553 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. 2555. **รายงานประจำปี 2555 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2555. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547. **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2548. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้าพริ้นติ้ง จำกัด.

สุคนธา คงศีล และ สุขุม เจียมตน. 2550. “การวิจัยนโยบาย คืออะไร และทำอย่างไร?”. **วารสารบริหารงานสาธารณสุข**. 13(2): 56-71.

สุภมาส อังศุโชติ. 2554. **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สุรนาท ขมะณะรงค์. 2540. **นโยบายสาธารณะและหลักการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง**. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสกสรรค์ นิสัยกล้า. 2550. **การนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เสรี ชัดแช้ม. 2538. **แบบจำลอง**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุทัย บุญประเสริฐ. 2546. **หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์.

อุทัย บุญประเสริฐ และ จิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์. 2545. **รายงานการวิจัย ภารกิจโครงสร้างและอัตรากำลังของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: วีซีที คอมมิวนิเคชั่น.

อุทุมพร จามรมาน. 2541. โมเดลคืออะไร. **วารสารวิชาการ** 1(2): 22-26.

อุบล เรียงสุวรรณ. 2538. **อุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Ajzen, I. 1988. **Attitudes Personality and Behavior**. Chicago: The Dorsey Press.

_____. 2006. **Theory of Planned Behavior** (Online). http://wwwunix.oit.umass.edu/~aizen/tpb.html, April 3,2014.

Alexander, E.R. 1985. "From Idea to Action: Note for a Contingency Theory of Policy Implementation Process." **Administration & Society** 16(2): 403-426.

Anderson, J.E. 1994. **Public Policy Making**. 2nded. New York: Houghton Mifflin.

Attewell, P and R.G. Dean. 1979. "Government Policy and Policy Practice.**"** **American Sociological Review** 44(4): 311-327.

Bardach, E. 1980. **The Implementation Game: TheHhappen after a Bill Becomes a Law.** 3rd ed. Cambridge, MA: The MIT Press.

Bardo, J.W. and J.J. Hartman. 1982. **Urban Society: A Systematic Introduction**. New York: F. E. Peacock.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Barrett, S. and C. Fudge. 1981. **Policy and Action.** Essays on the Implementation of Public Policy.

Berman, P. and M. Laughlin. 1977. "Factors Affecting Implementation and Continuation". **Federal Programs Supporting Education Change**. Vol. II Santa Monica Rand Corporation.

Best, J.W. 1970. **Research in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Cater, V.G. 1973. **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Book Co.

Conbach, L.J.. 1984. **Essential of Psychological Testing**. 3rd ed. New York: Harper & Row Publishers.

Conrad, C.F. and R.F. Wilson. 1985. **Acedemic programs review**. Washington D.C.: ASHE-ERICHigher

Diamantopoulos, A. and A.D. Siguaw. 2000. **Introducing LISREL** :**A Guide for the Uninitiated**. London: Sage Publications.

Downs, A. 1967. **Inside Bureaucracy**. Boston: Little, Brown and Company.

Elmore, R.F. 1980. Complexity and Control : What Legislator and Administrators can do about Implementation. **Public Policy Paper No.11**. Institute of Governmental Research, University of Washington.

Etzioni, A. 1966. **A Comparative Analysis of Complex Organization : on Power, Involvement, and Their Correlates**. New York: Free Press of Glencoe.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Gibton, D., N. Sabar and E.B. Goldrng. 2000. "How principals of Autonomous Schools in Israel View Implementation of Decentralization and Restructuring Policy: Risks, Rights, and Worn". **Educational Evaluation and Policy Analysis** 22: 193-210.

Goggin, M.L., J.P. Lester, A.O.M. Bowman and L.J.Jr.O. Toole. 1987. "Public policy implementation: Evolution of the field and agenda for future research". **Policy Studies Review** 7(1): 208-215.

Greenwood, T.W. 1965. **Management and Organizational Behavior: An Interdisciplinary Approach**. Ohio: South-Western Publishing co.

Greyerbieth, D. 1993. **Educational Policies and Practices that Support The Inclusion of Students with Disabilities in The General Education Classroom**. West Virginia: Quantity Life Concepts.

Hahn, A.J., L.C. Green and C. Waterman. 1996. **Educating About Public Issue: Lesson form Eleven Innovative Public Policy Education Projects**. A Cornell Cooperative Extension Publication, Cornell University.

Hair, J.F.Jr., R.E. Anderson, R.L. Tatham and W.C. Black. 2006. **Multivariate data analysis** 6th ed. New Jersey: Pearson.

Haimann, T. and W. Scott. 1974. **Management in the Modern Organization.** 2 nd ed. Boston: Houghton Mifflin Company.

Hambleton, R. 1983. "UPlanning Systems and Policy Implementation". **Journal of Public Policy** 3,(4): 10.

Hill, M. 1997. **The Policy Process in the Modern State.** 3rd ed. London: Prentice Hall.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Hogwood, B.W. and L.A.Gunn. 1991. **Policy analysis for the real word.** New York: Oxford University.

Ikoya, P.O. and O.V**.** Ikoya. 2005. "Determinants of Rural-Urban Variability in the Implementation of Educational Decentralization Programmes in Developing Countries". **Journal of Educational Administration** 43: 500-519.

Jansson. 1994. **Educational Planning**. New York: Macmillan.

Joanes, D.N. and C.A. Gill. 1998. "Comparing measures of sample skewness and kurtosis." **Statistician** 47: 183-189.

Joreskog, K.G. and D. Sorbom. 1999. **LISREL 8 New Statistical Features**. Chicago: Scientific Software International, Inc.

Keeley, J.E. 2001. "Influence Policy Processes for Sustainable Livelihoods: Strategies for Change-Lessons for Change in Policy and Organizations". **Institute of Development Studies** 21(2): 1-18

Keeves, P.J. 1988. **Educational Research Methodology, and Measurement: An International Handbook**. Oxford, England: Pergamon Press.

Lindeman, R.H., P.F. Merenda and R.Z. Gold. 1980. **Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis** (Online). http:// www. llinois.com /content/apl., October 28, 2009.

Lipsky, M. 1980. **Street Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services**. New York: Rusell Sage Foundation.

Majchrzak, A. 1984. **Method for Policy Research.** California: SAGE Publications.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Mclaughlin, W.M. 1975. **Evaluation and Reform: The Elementary and Secondary Education Act of 1965/Tittle I**. Cambridge, Mass: Ballinger.

Morphew, C.C. 2003. **Research university**. In Guthrie.

Nakamura, R.T. and F. Smallwood. 1980. **The Politics of Policy Implementation**. New York: Martin's Press.

Pressman, J.L. and A. Wildavesky. 1973. **Implementation.** Berkeley, California: University of California Press.

Raj, M. 1996. **Encyclopaedic Dictionary of Psychology and Education.** Volumn 3 (M-Z). New Delhi: ANMOL Publications PVT.

Randall, B.R. and A.F. Grace. 1982. **Bureaucracy and Policy Implementation.** Illinois: The Dorsey Press.

Sabastier, P. and D. Mazmanian. 1980. The Implementation of Public Policy: A Framework of Analysis. **Policy Studies Journal** 8: 538-567.

Sabatier, P.A. and D.A. Mazmanian. 1979. "The conditions of effect implementation: A guide to accomplishing policy objective". **Policy Analysis** 5: 481-504.

Smith, E.W. *et al*. 1961. **The Education's Encyclopedia**. New York: Prentice-Hall.

Sorg, J.D. 1983. "A Typology of Implementation Behaviors of Street-level Bureaucrats". **Public Studies Review** 2(3): 391-406.

Terry, G.R. 1977. **Principle of Management**. New Jersey: Prentice - Hall

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Thomas, R.D. 1981. **Understanding Public Policy.** 4 th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice – Hall.

Horn, V and V. Meter. 1976. "The Implementation of Intergovernmental Policy." In O.J. Charles and D.T. Robert (ed.). **Public policy Making in a Federal System.** California: Sage Publications, Inc.

Walter, W. *et al*. 1982. **Studying Implementation: Methodological and Administrative Issues**. Chatham, N.J.: Chatham House Publishers.

Weber, G. 2000. **Education, Management, and Participation**. Boston: Allyn and Bacon.

Webster, N. 1983. **Webster New Twenties Century Dictionary Unabridged.** 2nd ed. New York: Prentice-Hall.

Willer, D. 1967. **Scientific Sociology Theory and Method**. New Jersey: Prentice–Hall.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๑๕๐๑/ 2471

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. ๑๑๐๔ ปทฝ. เกษตรศาสตร์
จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๓

๓/ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพัชรา เดชโฮม นิสิตระดับปริญญาเอก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๑๗๖๐๐๐๖๓ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา" ภายใต้การควบคุมของ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยชิต	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. ดร.สนั่น ประจงจิตร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย ดำสุวรรณ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การวิจัยครั้งนี้ นิสิตจำเป็นต้องทำการทดลองเครื่องมือวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยขอคำปรึกษา แนะนำ เพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นางสาวพัชรา เดชโฮม สามารถติดต่อได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘-๑๒๖๒-๖๗๖๙ และขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ [illegible] ธีระกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

งานบริการการศึกษา
โทร. ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕-๕๐ ต่อ ๒๐๕
โทรสาร ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕ ต่อ ๒๐๖

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม
เลขรับ 27845
รับที่ 20 ธ.ค. 2555
เวลา 16 น.

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๑๕๐๑/ 3650

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. ๑๑๐๔ ปทฝ. เกษตรศาสตร์
จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๓

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์การทดลองใช้เครื่องมือวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวพัชรา เดชโฮม นิสิตระดับปริญญาเอก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๑๗๖๐๐๐๖๓ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา" ภายใต้การควบคุมของ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยชิต	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. ดร.สนั่น ประจงจิตร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย ดำสุวรรณ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การวิจัยครั้งนี้ นิสิตจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ขอทำการเก็บข้อมูลของท่าน โดยกรอกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นางสาวพัชรา เดชโฮม โดยสามารถติดต่อได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘-๑๒๖๒-๖๗๖๙ และขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ธีระกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เรียน รองอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย
รองอธิการบดี พระราชวังสนามจันทร์

งานบริการการศึกษา
โทร. ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕-๕๐ ต่อ ๒๓๓
โทรสาร ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕ ต่อ ๒๒๘

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๑๕๐๑/๓๗๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. ๑๑๐๔ ปทฝ. เกษตรศาสตร์
จตุจักร กทม. ๑๐๙๐๓

๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวพัชรา เดชโอม นิสิตระดับปริญญาเอก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๑๗๖๐๐๐๖๓ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา" ภายใต้การควบคุมของ

๑.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยชิต	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒.	ดร.สนั่น ประจงจิตร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
๓.	รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย ดำสุวรรณ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การวิจัยครั้งนี้ นิสิตจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์ขอทำการเก็บข้อมูลของผู้บริหาร โดยการออกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นางสาวพัชรา เดชโอม โดยสามารถติดต่อได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘-๑๒๖๒-๖๗๖๙ และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ธีระกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

งานบริการการศึกษา
โทร. ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕-๕๐ ต่อ ๒๓๓
โทรสาร ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕ ต่อ ๒๒๘

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๐๙๐๒/๐๕๒

โครงการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ ถนนพหลโยธิน ลาดยาว
จตุจักร กทม. ๑๐๙๐๓

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบแสดงความคิดเห็นสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวพัชรา เดชโอม นิสิตระดับปริญญาเอก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๑๗๖๐๐๐๖๓ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา" ภายใต้การควบคุมของ

๑.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยชิต	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒.	ดร.สนั่น ประจงจิตร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
๓.	รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย ดำสุวรรณ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ โครงการฯ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวพัชรา เดชโอม นำเสนอร่างรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและสรุปเป็นรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ก่อนสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ทางโครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ ขอทำการเก็บข้อมูลของผู้บริหาร โดยกรอกแบบแสดงความคิดเห็นตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑป ไชยชิต)
ประธานสาขาการบริหารการศึกษา

งานบริการการศึกษา
โทร. ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕-๕๐ ต่อ ๒๓๓
โทรสาร ๐-๒๙๔๒-๘๔๔๕ ต่อ ๒๒๘

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

   ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

   ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา
3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงตามสภาพที่เป็นจริง คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัย เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงอันจะไปสู่การพัฒนารูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น
4. เมื่อท่านให้ข้อมูลครบถ้วนทุกข้อแล้วโปรดส่งแบบสอบถามคืนให้เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานในหน่วยงานของท่านเพื่อรวบรวมใส่ซองที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้แล้วส่งทางไปรษณีย์คืนผู้วิจัย ภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวพัชรา เดชโฮม
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ และเติมข้อความที่จำเป็นและตรงกับสภาพจริงของท่านลงในช่องว่าง

1. เพศ

1. ☐ ชาย 2. ☐ หญิง

2. อายุ

1. ☐ ไม่เกิน 30 ปี 2. ☐ มากกว่า 30 ถึง 40 ปี
3. ☐ มากกว่า 40 ถึง 50 ปี 4. ☐ มากกว่า 50 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

1. ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ☐ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
3. ☐ ปริญญาโท 4. ☐ ปริญญาเอก
5. ☐ อื่นๆ .....

4. ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบงานแผนในปัจจุบัน

1. ☐ ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย
2. ☐ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนหรือฝ่ายวิจัย
3. ☐ ผู้อำนวยการกองแผนหรือฝ่ายวิจัย
4. ☐ ระดับคณะวิชา
5. ☐ รองคณบดีฝ่ายวางแผนหรือฝ่ายวิจัย
6. ☐ หัวหน้างานแผนหรือฝ่ายวิจัย

5. ประสบการณ์ในการทำงานรับผิดชอบงานแผน

1. ☐ ไม่เกิน 5 ปี 2. ☐ มากกว่า 5 ถึง 10 ปี
3. ☐ มากกว่า 10 ถึง 15 ปี 4. ☐ มากกว่า 15 ถึง 20 ปี
5. ☐ มากกว่า 20 ถึง 25 ปี 6. ☐ มากกว่า 25 ปี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับการปฏิบัติเพียง 1 ช่อง โดยแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงระดับมากที่สุด
4 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงระดับมาก
3 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงระดับปานกลาง
2 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงระดับน้อย
1 หมายถึง การปฏิบัติตรงสภาพที่เป็นจริงระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านทรัพยากร						
1	มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์					
2	มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบาย					
3	บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการนำนโยบายไปปฏิบัติ					
4	บุคลากรได้รับการฝึกอบรม/ประชุมกับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ					
5	มีระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงาน					
6	มีอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน					
7	สถานที่ทำงานเหมาะสมเอื้อต่อการปฏิบัติงาน					
8	มีงบประมาณสนับสนุนในการการปฏิบัติงานตามโครงการ					
9	ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
ด้านกระบวนการทางการเมือง						
10	ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ					
11	ได้รับการอนุมัติงบประมาณในระยะเวลาที่กำหนด					
12	มีการให้งบประมาณต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นโครงการ					
13	หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
14	จัดทำงบประมาณด้วยความโปร่งใส					
15	จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ					
16	จัดสรรงบประมาณยึดหลักกฎหมาย และระเบียบ					
17	จัดสรรงบประมาณโดยประสานงานทุกหน่วยงานเท่าเทียมกัน					
ด้านนโยบาย						
18	มีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละแผนงานโครงการอย่างชัดเจน					
19	แผนปฏิบัติการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และกิจกรรม					
20	แผนปฏิบัติการมีเงื่อนเวลาซึ่งสะท้อนถึงลำดับก่อน-หลังในการดำเนินการอย่างชัดเจน					
21	แผนปฏิบัติการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ					
22	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน้าที่งานในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน					
23	มีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง					
24	มีหัวหน้าโครงการหรือประธานคลัสเตอร์คอยกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมมือกันในการดำเนินงานแต่ละโครงการให้สำเร็จ					
25	มีการกำหนดแนวทางในการประเมิน และตรวจสอบความสำเร็จในการดำเนินงานการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติไปปฏิบัติ					
ด้านกระบวนการ						
26	มีอิสระในการบริหารจัดการภายในตามเอกลักษณ์ และความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย					
27	มีการสร้างนวัตกรรมระบบการจัดสรรทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีความคล่องตัว					
28	มีการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากความมีอิสระทางความคิด					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
29	มีผลงานวิจัยที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ					
30	มีจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของประชาคมอุดมศึกษาโลก					
31	ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรสายผู้สอน ให้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก เกินกว่าร้อยละ 40 ของอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมดในมหาวิทยาลัย					
32	มีการรายงานให้ทุกคนรับรู้ความคืบหน้าในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสม่ำเสมอ					
33	มีการประชุมชี้แจงกลยุทธ์ให้บุคลากรเข้าใจ รับรู้ทั่วกันทุกคนสม่ำเสมอ					
34	มีการประชุมปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติ					
ด้านการสื่อข้อความ						
35	มีการสื่อสารกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแบบสองทาง					
36	มีระบบรับส่งข้อมูลระหว่างกันของผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว					
37	มีระบบการสื่อสารที่ดีทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เช่น โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต อีเมล เป็นต้น					
38	มีการติดตั้งระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติ					
39	มีการสื่อสารกันระหว่างหัวหน้าโครงการกับผู้ปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานอย่าง สมบูรณ์ ครบถ้วน และชัดเจน					
40	มีการชี้แจงนโยบายแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้ทราบ					
41	มีการถ่ายทอดข้อมูลการประชุมทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน					
42	ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจ และมีแรงจูงใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการยอมรับปฏิบัติตามนโยบาย						
43	มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินงาน					
44	มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงานที่กำหนด					
45	มีกลไกการติดตามการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงาน					
46	มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ					
47	มีการทำความเข้าใจกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกคนในการดำเนินงานการนำนโยบายไปปฏิบัติ					
48	มีทีมผู้บริหารของคณะวิชามีความรู้ความสามารถในการนำนโยบายไปปฏิบัติ					
49	การบริหารงานและเป้าหมายโครงการมีความเหมาะสม					
ด้านความชัดเจนในเป้าหมาย/วัตถุประสงค์						
50	มีวัตถุประสงค์การนนำนโยบายไปปฏิบัติที่แน่นอน					
51	มีขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ชัดเจน					
52	วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดสอดคล้องกับภารกิจที่สามารถวัดผลสำเร็จได้					
53	วัตถุประสงค์การดำเนินงานมีการแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยในระดับกิจกรรม หรือส่วนงานย่อย					
54	มีการกำหนดวิธีการเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในงานที่ปฏิบัติว่าจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของส่วนงานย่อยที่ปฏิบัติงาน					
55	มีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงาน					
56	แผนที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน					
57	มีการประเมินความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
58	มีการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบเพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน					
การมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ มีคุณธรรมควบคู่ไปกับความเป็นเลิศทางวิชาการ						
59	มีแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และการวัดประเมินผล					
60	ระบบการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
61	มีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัย หรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน					
62	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการ และวิชาชีพแก่นักศึกษา					
63	มีกิจกรรมให้ความรู้ และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา					
64	มีการสนับสนุนให้นักศึกษาสร้างเครือข่ายพัฒนาคุณภาพภายในสถาบัน และระหว่างสถาบันโดยมีกิจกรรมร่วมกัน					
การมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการวิจัย						
65	มีระบบ และกลไกบริหารงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนด้านการวิจัยของสถาบัน และดำเนินการตามระบบที่กำหนด					
66	มีการบูรณาการกระบวนการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์กับการจัดการเรียนการสอน					
67	ส่งเสริมสนับสนุน หรือสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์สร้างผลงานทั้งงานวิจัย และงานทางวิชาการ					
68	มีเงินสนับสนุนงานวิจัย/งานสร้างสรรค์จากภายใน และภายนอก					
69	มีการจัดกองทุนวิจัยเพื่อให้ทุนวิจัยแก่คณาจารย์ และนักวิจัยรุ่นใหม่หรือที่ยังขาดโอกาสในการขอทุนวิจัยจากองค์กรภายนอก					
70	มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
71	ผลิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น					
72	มีอาจารย์ / นักวิจัย / นักศึกษาต่างชาติมากขึ้น					
73	มีผลงานเชิงประจักษ์นำไปใช้ได้จริง ทั้งเชิงวิชาการ / ชุมชนสังคม / เชิงพาณิชย์					
74	จำนวนสิทธิบัตร / อนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น					
การสร้างองค์ความรู้ให้เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน						
75	มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม					
76	มีการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน					
77	มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ					
78	มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์สู่สาธารณชน					
79	มีระบบ และกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด					
80	มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการ และถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน					
81	มหาวิทยาลัยพัฒนาการวิจัยสร้างองค์ความรู้ และเครือข่ายของการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ					
การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร						
82	มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้					
83	ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ติดตามผลสัมฤทธิ์ในทุกหน่วยงานให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับนโยบาย					
84	มีการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ตลอดจนบุคลากรสายสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
85	มีระบบการติดตามให้คณาจารย์นำความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา					
86	มีการให้ความรู้ด้านจรรยาบรรณอาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุน และนักศึกษา มีการดูแลควบคุมให้ถือปฏิบัติ					
87	มีการประเมินผลความสำเร็จของแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน					
88	มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผน หรือปรับปรุงการบริหารและการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน					
การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล						
89	ทุกหลักสูตรมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ					
90	มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน					
91	ขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้านวิชาการ และงานวิจัย					
92	มีการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความรู้ความสามารถในระดับสากล					
93	เสริมสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา					
94	มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา					
95	กำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
96	สนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกสำหรับสายวิชาการ และระดับวุฒิบัตรสำหรับสายวิชาชีพ					
การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
97	มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรจัดกิจกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	การนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
98	มีระบบ และกลไกการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และดำเนินการตามระบบวงจรที่กำหนด					
99	มีการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา					
100	มีการเผยแพร่กิจกรรมหรือการบริการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อสาธารณชน					
101	มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา					
102	มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา					
103	มีการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ					
104	มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติด้วยการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเผยแพร่สู่สังคมโลก					

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ฉ

แบบแสดงความคิดเห็นตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบแสดงความคิดเห็น

ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการวิจัย

เรื่อง

“รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา”

(A Proposed Model for Implementation of the National Research University Policy in Higher Education Institutions)

ผู้ให้ข้อมูล

.....

ตำแหน่งปัจจุบัน

.....

สถานที่ทำงาน

.....

คำชี้แจง

แบบแสดงความคิดเห็นฉบับนี้ เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการวิจัยก่อนการสรุปผลการวิจัย กล่าวคือ เป็นขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบ โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบการตรวจสอบรูปแบบ 4 ด้าน คือ ความเหมาะสม (propriety standards) ความเป็นไปได้ (feasibility standards) ความเป็นประโยชน์ (utility standards) และความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards) หลังจากที่ท่านได้ศึกษารายละเอียดประกอบการพิจารณาแล้ว การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างและการยืนยันรูปแบบ รูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจสำหรับผู้ที่มีความสนใจจะนำรูปแบบนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ หากท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติมขอความกรุณาติดต่อได้ที่ 081-2626769

นางสาวพัชรา เดชโฮม
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การใช้ประโยชน์และความถูกต้อง

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารแผนของมหาวิทยาลัย ท่านมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ตามข้อค้นพบของผู้วิจัย จำนวน 6 องค์ประกอบ อย่างไรบ้าง

องค์ประกอบที่ 1 “มาตรฐานและวัตถุประสงค์” (standard and objective)

นิยาม

มาตรฐานและวัตถุประสงค์ หมายถึง การระบุรายละเอียดของวัตถุประสงค์ของนโยบายในลักษณะที่เป็นปริมาณหรือคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย มีการจัดทำแผนเพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดสอดคล้องกับภารกิจที่สามารถวัดผลสำเร็จได้ วัตถุประสงค์การดำเนินงานมีการแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยในระดับกิจกรรม หรือส่วนงานย่อย มีวัตถุประสงค์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่แน่นอน มีขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ชัดเจน แผนที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ อัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดวิธีการเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในงานที่ปฏิบัติว่าจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของส่วนงานย่อยที่ปฏิบัติงาน มีการประเมินความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน มีการทำความเข้าใจกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกคนในการดำเนินงานการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบเพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน มีทีมผู้บริหารของคณะวิชามีความรู้ความสามารถในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และบุคลากรได้รับการฝึกอบรม/ประชุมกับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความตามข้อคิดเห็นของท่าน

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

……

……

……

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

……

……

……

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

……

……

……

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

……

……

……

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

……

……

……

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

……

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

……

……

……

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

……

……

……

องค์ประกอบที่ 2 "ทรัพยากรของนโยบาย" (resources)

นิยาม

ทรัพยากรของนโยบาย หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย มีอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน สถานที่ทำงานเหมาะสมเอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงาน รวมถึงแผนปฏิบัติการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ และกิจกรรม แผนปฏิบัติการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ แผนปฏิบัติการมีเงื่อนเวลาซึ่งสะท้อนถึงลำดับก่อน-หลังในการดำเนินการอย่างชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน้าที่งานในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละแผนงานโครงการอย่างชัดเจน และมีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความตามข้อคิดเห็นของท่าน

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

.....

.....

.....

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

.....

.....

.....

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

……

……

……

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

……

……

……

องค์ประกอบที่ 3 “การสื่อสารนโยบาย” (Communication)

นิยาม

การสื่อสารนโยบาย หมายถึง กลไกของการทำให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกันในมาตรฐานงานและวัตถุประสงค์นโยบาย ซึ่งประกอบด้วย มีการรายงานให้ทุกคนรับรู้ความคืบหน้าในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสม่ำเสมอ มีการสื่อสารกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแบบสองทาง มีการประชุมปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา และหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีระบบรับส่งข้อมูลระหว่างกันของผู้ปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการประชุมชี้แจงกลยุทธ์ให้บุคลากรเข้าใจ รับรู้ทั่วกันทุกคนสม่ำเสมอ มีการสร้างนวัตกรรมระบบการจัดสรรทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีความคล่องตัว มีการชี้แจงนโยบายแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้ทราบ ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจ และมีแรงจูงใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ มีการติดตั้งระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงานนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการถ่ายทอดข้อมูลการประชุมทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน การบริหารงานและเป้าหมายโครงการมีความเหมาะสม มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีอิสระในการบริหารจัดการภายในตามเอกลักษณ์ และความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย และมีการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากความมีอิสระทางความคิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความตามข้อคิดเห็นของท่าน

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

.....

.....

.....

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

.....

.....

.....

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

……

……

……

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

……

……

……

องค์ประกอบที่ 4 "ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ"

(Characteristics of the implementing agencies)

นิยาม

ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ปัจจัยซึ่งแสดงลักษณะหรือสภาพต่างๆ ของมหาวิทยาลัยซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย มีระบบ และกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการ และถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน มหาวิทยาลัยพัฒนาการวิจัยสร้างองค์ความรู้ และเครือข่ายของการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์สู่สาธารณชน มีระบบ และกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ มีการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ มีระบบ และกลไกบริหารงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนด้านการวิจัยของสถาบัน และดำเนินการตามระบบที่กำหนด ส่งเสริมสนับสนุน หรือสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์สร้างผลงานทั้งงานวิจัย และงานทางวิชาการ ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ติดตามผลสัมฤทธิ์ในทุกหน่วยงานให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับนโยบาย มีเงินสนับสนุนงานวิจัย/งานสร้างสรรค์จากภายใน และภายนอก มีการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ตลอดจนบุคลากร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สายสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด กำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และการวัดประเมินผล มีการบูรณาการกระบวนการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์กับการจัดการเรียนการสอน ขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้านวิชาการ และงานวิจัย ได้รับการอนุมัติงบประมาณในระยะเวลาที่กำหนด ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ มีการให้งบประมาณต่อเนื่องจนเสร็จสิ้นโครงการ มีงบประมาณสนับสนุนในการการปฏิบัติงานตามโครงการ จัดทำงบประมาณด้วยความโปร่งใส จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จัดสรรงบประมาณยึดหลักกฎหมาย และระเบียบ จำนวนสิทธิบัตร / อนุสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น มีอาจารย์ / นักวิจัย / นักศึกษาต่างชาติมากขึ้น มีผลงานเชิงประจักษ์นำไปใช้ได้จริง ทั้งเชิงวิชาการ / ชุมชนสังคม / เชิงพาณิชย์ ผลิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีระบบการติดตามให้คณาจารย์นำความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา มีการประเมินผลความสำเร็จของแผนการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผน หรือปรับปรุงการบริหาร และการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน หน่วยงานเอกชนให้งบประมาณสนับสนุนภารกิจตามโครงการ และได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความตามข้อคิดเห็นของท่าน

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

……

……

……

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

……

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

.....

.....

.....

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

.....

.....

.....

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ประกอบที่ 5 "เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง"

(Economic, social and political condition)

นิยาม

เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หมายถึง ปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมทั้งแรงกดดันที่อยู่ภายนอกองค์การ มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา มีการเผยแพร่กิจกรรมหรือการบริการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต่อสาธารณชน มีระบบ และกลไกการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และดำเนินการตามระบบวงจรที่กำหนด มีการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรจัดกิจกรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติด้วยการส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเผยแพร่สู่สังคมโลก ระบบการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัยหรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการ และวิชาชีพแก่นักศึกษา สนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกสำหรับสายวิชาการ และระดับวุฒิบัตรสำหรับสายวิชาชีพ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรสายผู้สอน ให้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก เกินกว่าร้อยละ 40 ของอาจารย์ที่มีอยู่ทั้งหมดในมหาวิทยาลัย มีผลงานวิจัยที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับนานาชาติ มีผลงานวิจัยตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ มีการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความรู้ความสามารถในระดับสากล มีจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของประชาคมอุดมศึกษาโลก เสริมสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษา มีการจัดกองทุนวิจัยเพื่อให้ทุนวิจัยแก่คณาจารย์ และนักวิจัยรุ่นใหม่ หรือที่ยังขาดโอกาสในการขอทุนวิจัยจากองค์กรภายนอก มีกิจกรรมให้ความรู้ และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา และมีการสนับสนุนให้นักศึกษาสร้างเครือข่ายพัฒนาคุณภาพภายในสถาบัน และระหว่างสถาบันโดยมีกิจกรรมร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความตามข้อคิดเห็นของท่าน

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

.....

.....

.....

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

.....

.....

.....

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

องค์ประกอบที่ 6 "ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ" (Attitude of implementers)

นิยาม

ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ หมายถึง ความรู้สึก ความรับรู้หรือการเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมของปฏิบัติที่มีต่อการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงานที่กำหนด มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินงาน และมีกลไกการติดตามการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนงาน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความตามข้อคิดเห็นของท่าน

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

.....

.....

.....

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

.....

.....

.....

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

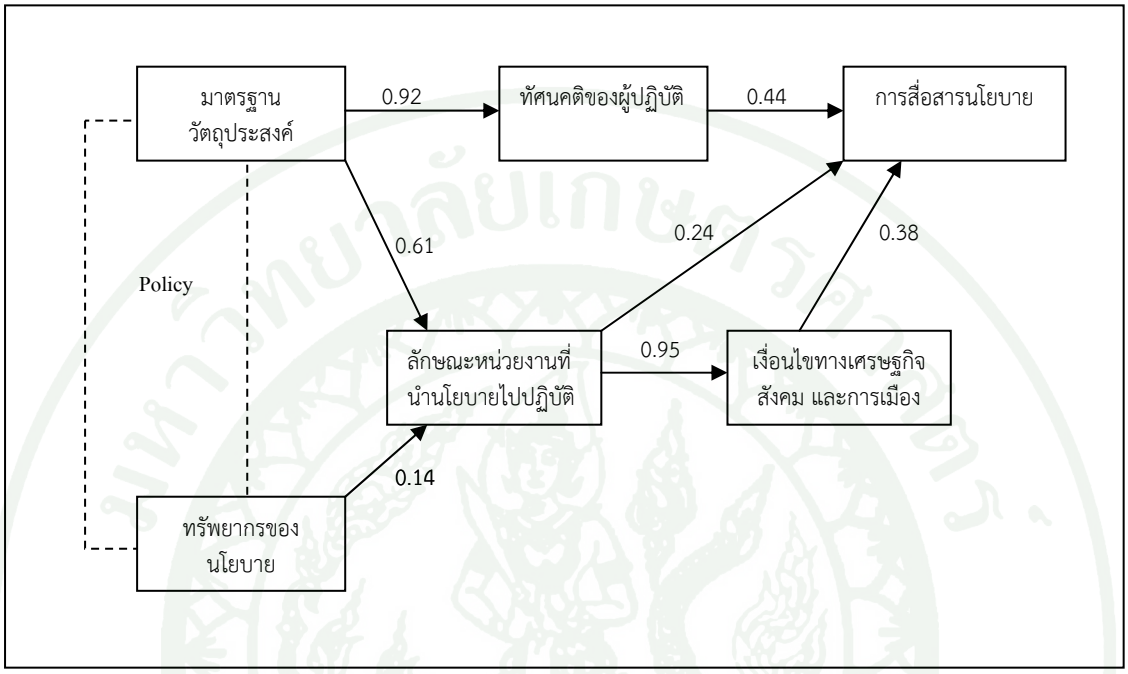
.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อรูปแบบการนำนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การใช้ประโยชน์ และความถูกต้อง

1. ความเหมาะสม

☐ เหมาะสม เพราะ

……

……

……

☐ ไม่เหมาะสม เพราะ

……

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ความเป็นไปได้

☐ เป็นไปได้ เพราะ

.....

.....

.....

☐ เป็นไปไม่ได้ เพราะ

.....

.....

.....

3. ความเป็นประโยชน์

☐ เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่เป็นประโยชน์ เพราะ

.....

.....

.....

4. ความถูกต้องครอบคลุม

☐ ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

☐ ไม่ถูกต้องครอบคลุม เพราะ

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการวิจัยในครั้งนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวพัชรา เดชโฮม
วันเดือนปีเกิด	วันอังคารที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2518
ภูมิลำเนา	จังหวัดสกลนคร
การศึกษา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศึกษา)
การทำงาน	นักวิชาการศึกษา รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์